

LANTBRUK OCH HÄSTGÅRD

2020

Gäller från 2020-01-01

Innehåll

Några ord om din försäkring	5	2.9.3 Brandsläcknings-, brandlarm- och brandvarningssystem	26
Viktigt om din försäkring	5	2.9.4 Brandfarlig sysselsättning	26
Vad är lantbruksförsäkringen avsedd för	5	2.9.5 Elanläggning.....	27
Villkoren är indelade i flera avsnitt	5	2.9.6 Datorutrustning, larm och annan elektronisk utrustning	27
Exempel på hur du läser villkoret	6	2.9.7 Värmeanordningar	28
Ordlista	6	2.9.8 Transportanordningar	28
Vem svarar för försäkringsskyddet	6	2.9.9 Krossar, kvarnar, halmhackar och halmrivare	28
Om skada inträffar.....	6	2.9.10 Elmotorer.....	28
1 Allmänna villkor	7	2.9.11 Motorredskap*, motorfordon* och stationär förbränningsmotor*	28
1.5 Uppgifter för förnyad försäkring	7	2.9.12 Skyddskrav vid stöld och skadegörelse	30
2 Egendomsförsäkring.....	7	2.9.13 Djur*	31
2.1 Vem gäller försäkringen för.....	7	2.9.14 Övriga särskilda säkerhetsföreskrifter	31
2.2 När gäller försäkringen	7	2.9.15 Rabatt för skadeförebyggande åtgärd	32
2.3 Var gäller försäkringen	7	2.9.16 Påföljd vid åsidosättande.....	32
2.4 Försäkrat intresse	7	2.10 Åtgärder vid skada.....	33
2.5 Självrisk	8	2.10.1 Räddningsplikt	33
2.5.1 Tilläggsjälvrisk.....	8	2.10.2 Anmälan om skada	34
2.5.2 Särskild självrisk	8	2.10.3 Ersättningskrav.....	34
2.5.3 Ingen självrisk.....	8	2.10.4 Gravationsbevis, panthavares godkännande.....	34
2.6 Försäkrad egendom	8	2.10.5 Besiktning av skada samt val av reparatör mm.....	34
2.6.1 Försäkrad egendom som inte anges i försäkringsbrevet	8	2.11 Skadevärderingsregler	35
2.6.2 Undantagen egendom	9	2.11.1 Byggnad* och byggnadsinventarier*	35
2.7 Försäkringsform och försäkringsbelopp.....	9	2.11.2 Markanläggning*, markinventarie.....	36
2.7.1 Försäkringsform	9	2.11.3 Värdeminskningstabell.....	37
2.7.2 Försäkringsbelopp.....	9	2.11.4 Myndighetskrav	40
2.8 Vad försäkringen gäller för	10	2.11.5 Lantbruksinventarier	40
2.8.1 Brandförsäkring	10	2.11.6 Lantbruksprodukter*, obärgad gröda*, djur*	41
2.8.2 Elfenomen*	12	2.11.7 Varor* i annan näringsverksamhet*	41
2.8.3 Storm* eller hagel	12	2.11.8 Arkivalier*	41
2.8.4 Oförutsett utströmning av vätska från ledningar	13	2.11.9 Värdehandlingar*	41
2.8.5 Stöld, skadegörelse eller tjuvslakt	14	2.11.10 Kunders egendom	42
2.8.6 Glasskada	14	2.11.11 Arbetstagares egendom	42
2.8.7 Kollision, vältning, dikeskörning, påkörning, fastkörning och transportskada	15	2.11.12 Annans egendom*	42
2.8.8 Oförutsett avbrott i tillförsel av el, gas, vatten eller värme	16	2.11.13 Mark, grundvatten, vattentäkt, vattendrag, sjö och annat vattenområde	42
2.8.9 Snötryck* vid extrem väderlek	16	2.11.14 Skada enligt epidemiförsäkring.....	42
2.8.10 Allrisk och maskinförsäkring (särskilt avtal)	16	2.11.15 Tvist om värde.....	42
2.8.11 Djurförsäkring (särskilt avtal).....	18	2.12 Skadeersättningsregler	43
2.8.13 Epidemiförsäkring för djur* (särskilt avtal).....	19	2.12.1 Skadeersättning	43
2.8.14 Grödaförsäkring (särskilt avtal).....	20	2.12.2 Underförsäkring*	43
2.8.15 Träskadeinsektsförsäkring (särskilt avtal)	22	2.12.3 Röjnings- och bärgningskostnad	43
2.8.16 Biodling (särskilt avtal)	23	2.12.4 Inteckningshavare	44
2.9 Säkerhetsföreskrifter Egendomsförsäkring.....	25	2.12.5 Leverantörsgaranti	44
2.9.1 Allmänna säkerhetsföreskrifter	25	2.12.6 Ersättningsregler i övrigt	44
2.9.2 Handhavande, underhåll och utförande.....	25	2.12.7 Betalning och ränta.....	44

Innehåll, forts.

3 Avbrottsförsäkring.....	45	4.4.1 Högsta ersättning*	53
3.1 Vem försäkringen gäller för.....	45	4.5 Självrisk	53
3.2 När försäkringen gäller	45	4.5.1 Särskild självrisk	53
3.3 Försäkrat intresse	45	4.5.2 Självrisk vid flera skador	54
3.3.1 Vid djurproduktion, dock inte vid verksamhet med hästar (se avsnitt 3.3.2)	45	4.6 Vad gäller försäkringen för.....	54
3.3.2 Vid verksamhet med hästar, dock endast om det framgår av försäkringsbrevet.....	45	4.6.1 Person- och sakskada.....	54
3.3.3 Vid växtodling	45	4.6.2 Ren förmögenhetskada*	54
3.3.4 Vid lagring av potatis, andra rotfrukter eller spannmål samt torkning av spannmål	45	4.6.3 Ansvar enligt dataskyddsförordningen	55
3.3.5 Vid uthyrning av byggnader.....	45	4.6.4 Skada i följd av trafik med vissa motorfordon*	55
3.3.6 Vid annan näringsverksamhet*	46	4.6.5 Skada orsakad av hemdjur	55
3.3.7 Vid körning för annans räkning	46	4.6.6 Räddningskostnad	55
3.4 Försäkringsbelopp	46	4.6.7 Nyckelförlust	55
3.5 Självrisk	46	4.7 Vad gäller försäkringen inte för.....	56
3.5.1 Ingen självrisk.....	46	4.7.1 Skada på levererad produkt eller tjänst.....	56
3.6 Vad försäkringen gäller för.....	46	4.7.2 Omhändertagen egendom	56
3.6.1 Grundförsäkring.....	46	4.7.3 Trafik med motordrivet fordon.....	56
3.6.2 Brandförsäkring	46	4.7.4 Luftfartyg, skepp, båtar och liknande	57
3.6.3 Avbrottsskada som uppkommit under ansvarstiden	47	4.7.5 Miljöansvar.....	57
3.6.4 Tilläggförsäkringar	47	4.7.6 Byggherre*- och entreprenörsansvar.....	57
3.7 Säkerhetsföreskrifter.....	48	4.7.7 Böter, viten mm.....	57
3.8 Åtgärder vid skada.....	48	4.7.8 Rådgivande verksamhet (konsultansvar).....	58
3.8.1 Räddningsplikt	48	4.7.9 Förutsebar skada	58
3.8.2 Anmälan om skada	48	4.7.10 Lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut.....	58
3.8.3 Ersättningskrav.....	49	4.7.11 Atomskada	58
3.9 Skadevärderingsregler.....	49	4.7.12 Arbetsskada.....	58
3.9.1 Bortfall av täckningsbidrag*	49	4.7.13 Ersättning från annan	58
3.9.2 Nödförsäljning av djur*	49	4.7.14 Krav mellan försäkrade	58
3.9.3 Extrakostnader	49	4.8 Föreskrifter	58
3.9.4 Bortfall av hyres- och arrendeintäkter	50	4.8.1 Allmänt.....	59
3.9.5 Mjölkbrott	50	4.8.2 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift.....	59
3.9.6 Skadebelopp*	50	4.9 Åtgärder vid skada.....	59
3.9.7 Tvist om värde.....	50	4.9.1 Räddningsplikt	59
3.10 Skadeersättningsregler	51	4.9.2 Anmälan om skada	59
3.10.1 Ersättningsbelopp	51	4.9.3 Skadeståndskrav.....	59
3.10.2 Ränta	51	4.9.4 Uppgiftsskyldighet och utredning.....	59
3.10.3 Högsta ersättning*	51	4.9.5 Uppgörelse i godo	60
3.10.4 Underförsäkring*	51	4.9.6 Polisutredning och rättegång	60
3.10.5 Tidpunkt för betalning	51	4.10 Skadeersättning.....	60
4 Ansvarsförsäkring.....	52	4.10.1 Beräkning	60
4.1 Vem gäller försäkringen för och vilken verksamhet	52	4.10.2 Betalning av ersättning.....	60
4.1.1 Övrigt	52	4.11 Utökat skydd i ansvarsförsäkringen (särskilt avtal).....	60
4.1.2 Undantag.....	52	4.11.1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet.....	60
4.2 När gäller försäkringen.....	52	4.11.2 Var gäller försäkringen	61
4.3 Var gäller försäkringen.....	52	4.11.3 Miljöskada	61
4.4 Försäkringsbelopp.....	52	4.11.4 Räddningskostnad.....	62

Innehåll, forts.

4.11.5 Böter, viten mm	62	6.7.1 Försäkringsform	71
4.11.6 Ersättning från annan	62	6.7.2 Försäkringsbelopp vid storm* och/eller snöbrottskada	72
4.11.7 Särskilda föreskrifter	62	6.8 Vad försäkringen gäller för	72
5 Rättsskyddsförsäkring	64	6.8.1 Skogsbrandförsäkring och Skogspaketförsäkring gäller för skada genom:	72
5.1 Vem gäller försäkringen för och vilken verksamhet	64	6.8.2 Skogspaketförsäkring gäller för skada genom:	72
5.1.1 Undantag	64	6.8.3 Skogspaketförsäkring gäller för skada på föryngring* genom:	73
5.2 När gäller försäkringen	64	6.8.4 Skogspaketförsäkring gäller för skada på skogsprodukter genom:	73
5.2.1 Tvist under försäkringstiden	64	6.9 Säkerhetsföreskrifter Skogsförsäkring	73
5.2.2 Tvist efter försäkringstiden	64	6.9.1 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift	73
5.3 Var gäller försäkringen	64	6.11 Åtgärder vid skada	73
5.3.1 Tvist	64	6.11.1 Räddningsplikt	73
5.3.2 Brottmål	64	6.11.2 Anmälan om skada	74
5.3.3 Tvist i skattemål	64	6.11.3 Ersättningskrav	74
5.4 Försäkringsbelopp	65	6.11.4 Fastighetsbevis	74
5.4.1 Högsta ersättning*	65	6.11.5 Besiktning av skada	74
5.5 Självrisk	65	6.12 Skadevärderingsregler	74
5.6 Vad försäkringen gäller för	65	6.12.1 Värdering av skada på växande skog* enligt avsnitt 6.8.1 – 6.8.2	75
5.6.1 Ombuds- och rättegångskostnad	65	6.12.2 Värdering av skogsvårdskostnad vid skada enligt avsnitt 6.8.1 – 6.8.3	75
5.6.2 Tvist	65	6.12.4 Värdering vid skada på skogsprodukter*	75
5.6.3 Tvist vid konkurs	66	6.13 Skadeersättningsregler	76
5.6.4 Förvaltningsmål	66	6.13.1 Ersättningsbelopp	76
5.6.5 En eller flera tvister	67	6.13.2 Underförsäkring*	76
5.6.6 Miljöbrott	67	6.13.4 Uppröjningskostnad	76
5.7 Vad försäkringen inte gäller för	67	6.13.5 Inteckningshavare	76
5.7.1 Tvist	67	6.13.6 Skadeersättningsregler i övrigt	77
5.7.2 Miljöbrott	68	6.13.7 Betalning och ränta	77
5.7.3 Tvist i skattemål	68	7 Krisförsäkring	77
5.7.4 Tvist i andra förvaltningsmål	69	7.1 Vem försäkringen gäller för	77
5.7.5 Vissa andra förvaltningsmål	69	7.2 När försäkringen gäller	77
5.8 Åtgärder vid skada	70	7.3 Var försäkringen gäller	77
5.8.1 Anmälan om skada	70	7.4 Vad försäkringen gäller för	77
5.8.3 Kostnadsräkning	70	7.5 Ersättningsregler	78
5.9 Skadeersättning	70	7.6 Undantag	78
5.9.1 Beräkning	70	7.7 Nedsättning	78
5.9.2 Betalning av ersättning	70	7.8 Ansvarstid*	78
6 Skogsförsäkring	71	7.9 Självrisk	78
6.1 Vem försäkringen gäller för	71	8 Definitioner	79
6.2 När försäkringen gäller	71		
6.3 Var försäkringen gäller	71		
6.3.1 På försäkringsstället	71		
6.3.2 På annan plats	71		
6.4 Försäkrat intresse	71		
6.4.1 Begränsningar	71		
6.5 Självrisk	71		
6.6 Försäkrad egendom	71		
6.6.1 Växande skog* på skogsmark*	71		
6.7 Försäkringsform och försäkringsbelopp	71		

Några ord om din försäkring

Viktigt om din försäkring

Det är viktigt att du studerar dessa villkor och Allmänna villkor företag samt ditt försäkringsbrev tillsammans med andra villkor som i vissa kan gälla för försäkringen. Vilka villkor som gäller för försäkringen framgår alltid av ditt försäkringsbrev. Då kan du avgöra vad som gäller för just din försäkring.

Ditt försäkringsbrev visar vilket skydd du har. Där finns bland annat uppgifter om försäkringsställe, vad som är försäkrat, försäkringens omfattning, försäkringstid, grundsjälvrisk*, vilka villkor som gäller för försäkringen, eventuell tilläggsförsäkring och försäkringsbelopp för den egendom som är försäkrad.

Det är viktigt att du tittar efter i försäkringsbrevet om allting stämmer med de verkliga förhållandena. Om något är fel bör du snarast kontakta oss för att inte riskera för hög premie eller reducerad eller utebliven ersättning vid en skada. Det är försäkringsbrevet som tillsammans med försäkringsvillkoren utgör avtalet mellan dig och oss.

Det är också mycket viktigt att du läser igenom och följer de säkerhetsföreskrifter som gäller för din försäkring. Om du inte följer dem kan den ersättning du annars skulle få vid en skada minskas eller i vissa fall helt bortfalla. Hur stor minskningen blir är beroende på skadans storlek och på vilken säkerhetsföreskrift du brutit mot.

Allmänna villkor företag innehåller bestämmelser om bland annat

- försäkringstid och ändring av försäkringsvillkor,
- premiebetalning,
- uppsägning av försäkring,
- upplysningsplikt och riskökning,
- allmänna undantag,
- omprövning av beslut vid skada.

Vad är lantbruksförsäkringen avsedd för

Lantbruksförsäkringen är anpassad för lantbruksföretag där det t ex bedrivs jordbruk, skogsbruk, hästgårds- eller maskinstationsverksamhet för lantbruk. Den är även anpassad för smågårdar som endast är boende- eller fritidslantbruk eller endast ekonomibyggnader på småhusenhet t ex för ekonomibyggnader som styckats av från jordbruksfastighet.

Den försäkrade verksamheten framgår av ditt försäkringsbrev. Även annan näringsverksamhet* (se 10 Definitioner) än lantbruksrörelse kan ingå i din försäkring enligt detta villkor, men observera att du måste teckna tillägg om den årliga bruttointäkten från annan näringsverksamhet* eller körning för annans räkning överstiger 2 basbelopp*.

För bostadshus, fritidshus och personligt lösöre gäller andra försäkringsvillkor. Om du har din bil eller traktor försäkrad hos oss får du dessa försäkringar på separata försäkringsbrev och med speciella försäkringsvillkor.

Villkoren är indelade i flera avsnitt

I försäkringsbrevet framgår det vilka avsnitt (2 – 7 enligt nedan) som försäkringen omfattar.

1. Allmänna villkor företag – regler som finns i separat villkor – gäller för lantbruksförsäkringen i sin helhet
2. Egendomsförsäkring – avser fast och lös egendom inom verksamheten
3. Avbrottsförsäkring – avbrott som är en följd av skada på egendom
4. Ansvarsförsäkring – försäkringsskydd vid skadeståndsskyldighet
5. Rättsskydds-försäkring – advokat- och rättegångskostnader i tvist, mål, ärende eller skattemål
6. Skogsförsäkring – två olika omfattningsalternativ finns; ingår endast om det särskilt framgår av försäkringsbrevet
7. Krisförsäkring
8. Definitioner – ordlista med ordförklaringar till ord markerade med asterisk (*) i villkoret.

Exempel på hur du läser villkoret

2.8 Vad gäller försäkringen för

- Här hittar du vilka händelser som försäkringen gäller för eller inte gäller för. Försäkringen har olika omfattningsnivåer och tilläggförsäkringar som framgår av ditt försäkringsbrev.

2.9 Säkerhetsföreskrifter

- Detta måste du tänka på för att försäkringen ska gälla.

2.9.16 Påföljd vid åsidosättande.

- Om du inte följt säkerhetsföreskrifterna så begränsas ersättningen (nedsättning) eller du kan bli helt utan ersättning

2.10 Åtgärder vid skada

- Om skada inträffar så måste du "rädda vad som räddas kan"

2.11 Skadevärderingsregler

- Så här värderar vi skadan, tex tar vi reda på återuppbyggnadskostnad, marknadsvärdet, och bestämmer åldersavdrag.

2.12 Skadeersättningsregler

- Så här ersätter vi skadan, tex maxersättning, självrisk, nedsättning .

Ordlista

Ibland kan det vara svårt att veta vad vi menar med vissa ord i villkorstexten. En del av dessa ord har vi markerat med en asterisk (*). Detta för att tala om att vi har beskrivit vad vi menar i slutet av villkoren, avsnitt 10. Definitioner.

Vem svarar för försäkringsskyddet

Det Dina-bolag vars namn och adress framgår av försäkringsbrevet svarar för försäkringsskyddet enligt avsnitt 2 Egenomsförsäkring, avsnitt 3 Avbrottsförsäkring och avsnitt 6 Skogsförsäkring.

För avsnitt 4 Ansvarsförsäkring, avsnitt 5 Rättsskyddsförsäkring och avsnitt 7 Krisförsäkring svarar Dina Försäkring AB, Box 2372, 103 18 Stockholm (org.nr 516401-8029). Det Dina-bolag, som utfärdat försäkringen, är delägare i och ombud för Dina Försäkring AB.

Dina Försäkring AB svarar för hela försäkringsskyddet när försäkringsstället ligger utanför det lokala försäkringsbolagets koncessionsområde. Detta är i så fall angivet i ditt försäkringsbrev.

När vi i dessa försäkringsvillkor skriver "vi", "vår", "oss" eller "bolaget" menar vi den som svarar för försäkringen.

Om skada inträffar

Så här ska du göra när det inträffar en skada.

- Du ska efter bästa förmåga begränsa skadan så att den inte utvecklar sig till något ännu värre.
- Ring till oss och berätta vad som hänt och vad som skadats.
- Du ska inte kasta eller avlägsna saker som skadats innan du talat med oss. Du ska heller inte sätta igång med reparation utöver nödvändiga akutåtgärder innan vi har givit klarsignal.

När skadan anmäls till oss är det viktigt att vi får så fullständiga uppgifter som möjligt om vad som skett och vad som är skadat. Då kan vi behandla skadan lättare och snabbare ge rätt ersättning.

Försäkringstagaren ska anmäla skada till oss så snart som möjligt. Enligt gällande försäkringspraxis är det den försäkrade som ska visa att en ersättningsbar skada föreligger.

1 ALLMÄNNA VILLKOR

Som tillägg till separat villkor – Allmänna villkor företag – gäller för denna försäkring följande.

1.5 Uppgifter för förnyad försäkring

För beräkning av premie för nytt försäkringsår ska försäkringstagaren lämna uppgift om

- företagets omsättning för senaste räkenskapsår i annan näringsverksamhet* och vid körning för annans räkning,
- antal djur* i verksamheten,
- ny-, till- eller ombyggnad eller annan jämförlig förbättring av försäkrad byggnad*,
- investering* av övrig försäkrad egendom,
- antal hektar* vid ny- eller tillköp av åker eller produktiv skogsmark*,
- antal hektar* vid nytt- eller utökat arrende
- om Grödaförsäkring (se 2.8.14) tecknats ska försäkringstagaren senast den första juni varje år meddela sitt Dina-bolag om antalet hektar* som odlas inom respektive grödagrupp inte överensstämmer med uppgifterna i försäkringsbrevet. Ingen anmälan behöver göras om arealerna inom respektive grödagrupp är oförändrade.

2 EGENDOMSFÖRSÄKRING

Om det anges i försäkringsbrevet att egendomsförsäkring ingår, omfattar försäkringen skydd enligt detta avsnitt. Försäkring kan tecknas med alternativa skyddsnivåer; brandförsäkring enligt avsnitt 2.8.1 eller grundförsäkring enligt avsnitt 2.8.1 till 2.8.9. Vidare finns ett antal tilläggsförsäkringar t ex allrisk och maskinförsäkring enligt avsnitt 2.8.10 och djurförsäkring enligt avsnitt 2.8.11.

2.1 Vem gäller försäkringen för

Försäkringen gäller för:

- försäkringstagaren
- annan än försäkringstagaren
 - o om denne är ägare av egendom som försäkringstagaren ansvarar för eller i avtal uttryckligen har åtagit sig att försäkra
 - o om denne är arbetstagare och ägare av egendom som försäkringstagaren försäkrat förutsatt att ersättning inte kan erhållas från annan försäkring.

2.2 När gäller försäkringen

Försäkringen gäller för skada som inträffat under försäkringstiden under förutsättning att försäkringsbolagets ansvar föreligger - se Allmänna villkor företag avsnitt 1.3 Premiebetalning.

2.3 Var gäller försäkringen

Försäkringen gäller för försäkrad egendom inom det försäkringsställe som angetts i försäkringsbrevet. Försäkringen gäller också för försäkrad egendom på annan plats inom Norden*.

2.4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller.

Med egendomsskada avses sådan fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom som har till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat och således inte sådan förlust som uppkommer t ex genom att egendomen inte kan användas på beräknat sätt. Beträffande avbrottsförlust, se avsnitt 3. Avbrottsförsäkring.

Försäkringen gäller endast för det lagliga intresse som kan omfattas av försäkringen.

2.5 Självrisk

Självrisk är den del av skadebeloppet som den försäkrade får betala vid varje skadetillfälle.

Flera skador anses som en skada, om de uppkommit av samma orsak och vid samma tillfälle. Berörs olika villkorsavsnitt och med olika självrisker vid sådan skada, tillämpas endast en självrisk, den högsta.

Ska ersättning betalas genom denna försäkring och genom flera av dina försäkringar hos oss drar vi bara av en självrisk – den högsta – från det sammanlagda skadebeloppet.

Egendomsförsäkringen gäller med den självrisk som anges i försäkringsbrevet.

2.5.1 Tilläggssjälvrisk

För vissa skadehändelser gäller tilläggssjälvrisk som då är beskriven under respektive avsnitt i villkoren. Tilläggssjälvriskerna gäller utöver den självrisk som anges i försäkringsbrevet.

2.5.2 Särskild självrisk

För vissa skadehändelser gäller en särskild självrisk som då är beskriven under respektive avsnitt i villkoren. Särskild självrisk gäller i stället för den självrisk som anges på försäkringsbrevet. När självriskerna som anges på försäkringsbrevet är högre än den särskilda självriskerna gäller dock självriskerna som anges på brevet. Ibland skrivs även den särskilda självriskerna ut på försäkringsbrevet och i dessa fall är det den som gäller.

2.5.3 Ingen självrisk

Om du utrustar egendom med spårändare eller stöldskyddsmärkning som möjliggör att stulen egendom kan återfås så dras ingen självrisk på återställandekostnaden. Spårändare ska vara i funktion och märkning t ex CEASAR eller annat bevis på märkning ska kunna visas upp vid skada.

2.6 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar endast sådan egendom som används i jord- och skogsbruksverksamhet och därmed sammanhängande annan näringsverksamhet* och som

1. är angiven i försäkringsbrevet med objekttyp, eller
2. finns angiven i avsnitt 2.6.1, eller
3. tillkommit under försäkringsåret och tillhör objekttyp som är angiven i försäkringsbrevet, dock inte anskaffning av fastighet eller byggnad* utanför försäkringsstället.

2.6.1 Försäkrad egendom som inte anges i försäkringsbrevet

Försäkringen omfattar alltid följande egendom – utan att anges i försäkringsbrevet - intill angivna belopp:

1. markanläggningar och markinventarier* 4 basbelopp*
2. plansilo utan överbyggnad, gödselplatta, flytgödselbehållare, urinbrunn samtliga av betong samt fast monterad gödselpump.
Dessa ska vara belägna utanför och betjäna försäkrad byggnad* fullvärde
3. obärgad gröda* fullvärde
4. annans egendom* 2 basbelopp*
5. hästar 1 basbelopp*
6. arkivalier* 2 basbelopp*
7. arbetstagares egendom, för varje arbetstagare eller belopp enligt kollektivavtal 0,2 basbelopp*
8. pengar och värdehandlingar*
 - a. förvarade i godkänt låst värdeskåp* 2 basbelopp*
 - b. förvarade i låst brand* och dyrksäkert kassaskåp 1 basbelopp*
 - c. förvarade på annat sätt 0,2 basbelopp*
 - d. vid rån* eller överfall* 2 basbelopp*

2.6.2 Undantagen egendom

Följande egendom omfattas av försäkringen endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet:

1. överbyggnad till flytgödselbehållare eller urinbrunn med täckning av presenning, plastduk eller gummiduk.
2. hästar utöver 1 basbelopp* enligt ovan. För hästar gäller att om de anges med gemensamt försäkringsbelopp lämnas ersättning för skadebelopp* intill 1 basbelopp* per häst. Undantaget tillämpas inte för häst som angivits med identitet och försäkringsbelopp på egen rad i försäkringsbrevet.
3. egendom hörande till vattenbruk (odling i vatten), vatten- eller vindkraftverk.
4. växthus och egendom däri.
5. motordrivna fordon* för vilka trafikskadelagen gäller eller registreringspliktigt släpfordon, ej heller motor*- och segelbåtar eller luftfartyg. Undantaget tillämpas dock inte för försäkrade självgående maskiner som framgår av punkt 2 och 3 i objekttypen lantbruksinventarier, se definition längst bak i villkoret.
6. produktiv skog, skogsmark* och skogsprodukter* (se 6. Skogsförsäkring).

2.7 Försäkringsform och försäkringsbelopp

2.7.1 Försäkringsform

De försäkringsformer som förekommer är

- fullvärdesförsäkring*,
- förstariskförsäkring eller Högsta ersättning*.

Oavsett försäkringsform värderas skada enligt samma skadevärderingsregler. Fullvärdeförsäkring innebär att det inte finns någon bestämd högsta ersättning* angiven i försäkringen medan i förstariskförsäkring begränsas ersättningen till det belopp som är angivet i försäkringsbrevet. Vilken försäkringsform som gäller för de olika typerna av försäkrad egendom (se definition objekttyper* längst bak i villkoret) framgår av försäkringsbrevet eller av texten nedan.

2.7.1.1 Fullvärdesförsäkring*

Fullvärdesförsäkring* gäller för egendom för vilken detta angivits i försäkringsbrevet. Fullvärdesförsäkring* gäller dessutom alltid för plansilo mm samt obärgad gröda* enligt avsnitt 2.6.1.

2.7.1.2 Förstariskförsäkring eller Högsta ersättning*

Förstarisk försäkring* eller Högsta ersättning* gäller för egendom för vilken detta angivits i försäkringsbrevet tillsammans med ett försäkringsbelopp. Förstariskförsäkring eller Högsta ersättning* gäller dessutom alltid för

- markanläggningar, markinventarier*.
- annans egendom*.
- varor* i annan näringsverksamhet*
- arkivalier*.
- arbetstagares egendom.
- pengar och värdehandlingar*.

2.7.2 Försäkringsbelopp

Försäkringen gäller med de försäkringsbelopp som finna angivna i försäkringsbrevet eller i avsnitt 2.6.1 eller 2.8.11.3. För fullvärdesförsäkrad egendom anges inga försäkringsbelopp. Vid förstarisk försäkring* finns försäkringsbeloppen angivna antingen i försäkringsbrevet eller i detta försäkringsvillkor.

Det vid försäkringsårets början gällande försäkringsvärdet för egendomen anses vid varje tidpunkt därefter vara höjt med det belopp varmed egendomens värde ökat genom

Investeringar

Samtliga investeringar som tillkommit under försäkringsåret ingår i försäkringen, dock inte anskaffning av ny fastighet eller ny byggnad* utanför försäkringsstället.

Anmärkning: Fastighet eller byggnad* utanför försäkringsstället måste anmälas till försäkringsbolaget för att ingå i försäkringen. Självgående skördemaskin måste vara särskilt angiven i försäkringsbrevet för att den nya ska omfattas av investeringsskyddet.

Prisändringar

Prisändring enligt tillämpliga index för lantbruksnäringen.

2.8 Vad försäkringen gäller för

Om inget annat står angivet i försäkringsbrevet gäller försäkringen som grundförsäkring med omfattning enligt samtliga avsnitt 2.8.1 till 2.8.9 nedan.

Om det är angivet i försäkringsbrevet, för hela försäkringen eller för vissa objekt, gäller försäkringen som brandförsäkring med omfattning enligt avsnitt 2.8.1 nedan.

För vissa objekt kan grundförsäkringen (avsnitt 2.8.1 till 2.8.9) nedan kompletteras med allriskförsäkring enligt avsnitt 2.8.10. För vissa djurslag kan grundförsäkringen kompletteras med djurförsäkring enligt avsnitt 2.8.11, epidemiförsäkring enligt avsnitt 2.8.13, Mjölkbrottsförsäkring enligt avsnitt 3.6.4.2 och/eller Försäkring för avelsoförmåga hos tjur enligt avsnitt 2.8.12. Tillägget ska i så fall finnas angivet för det speciella objektet i försäkringsbrevet.

Anmärkning: För egendom hänförlig till objekttypen annans egendom* gäller försäkringen med samma omfattning som för egen egendom.

2.8.1 Brandförsäkring

Brandförsäkringen omfattar skadehändelser enligt avsnitten 2.8.1.1 – 2.8.1.4.

2.8.1.1 Brand*, explosion* och åskslag

Försäkringen gäller för skada genom

- brand*
- explosion*
- åskslag

2.8.1.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom explosion*
 - o orsakat av/genom sprängningsarbete
 - o på motor*, ljuddämpare, däck eller slangar genom explosion* i någon av dessa.
- Skada genom åskslag som
 - o orsakar avbrott i tillförsel av el, gas, vatten eller värme (se 2.8.8)
 - o leder till skada på egendom i kyl- eller frysenhet (se 2.8.8)
 - o orsakar/skada genom utströmning av vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning (se 2.8.4)
- skada på produkt genom brand*, när skadan uppstått till följd av att produkten självantänd

2.8.1.2 Naturskador eller dammgennombrott

Försäkringen gäller för skada genom

- ras - varmed förstås att jordmassor, klippblock eller stenar kommit i rörelse och avsevärt ändrat läge
- lavin
- jordskalv*
- vulkanutbrott.
- översvämning - varmed förstås att vatten till följd av skyfall (minst 1 mm/minut eller 50 mm/dygn), snösmältning eller stigande sjö eller vattendrag, strömmat från markytan direkt in i byggnad* eller inomhus trängt upp ur avloppsledning.
- genombrott av vattendamm, se dock 2.8.1.2.3.

2.8.1.2.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- Skada genom ras om skadan orsakats av
 - o enbart sättning i mark eller grund
 - o sprängnings-, schaktnings-, pålnings- eller spontningsarbete
 - o uppläggning av jord- eller stenmassor eller gruvdrift
 - o vatten- eller vågerosion.
- skada vars uppkomst eller omfattning påverkats av felaktig eller bristfällig konstruktion, felaktigt utförande eller felaktigt material, eftersatt underhåll, bristande skötsel eller tillsyn.
- skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller består i skada på förbrukningsmaterial
- skada på obärgad gröda*
- skada på utomhus förvarade lantbruksprodukter*
- skada på båthus, sjöbod, brygga, växthus, tält eller annan täckningsanordning samt egendom däri.

2.8.1.2.2 Tilläggssjälvrisk

Vid skada genom översvämning är tilläggssjälvriskens 40 % av basbeloppet.

2.8.1.2.3 Högsta ersättning* vid genombrott på kraftverksdamm

Vid skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med genombrott av kraftverksdamm och/eller regleringsdamm för kraftproduktion gäller följande:

- vid skada på lös egendom i försäkrad byggnad* lämnas ersättning intill ett basbelopp*.
- vid skada på försäkrade byggnader lämnas ersättning intill två basbelopp* för samtliga byggnader.
- Ingen ersättning lämnas enligt 3 Avbrottsförsäkring till följd av genombrott av damm enligt ovan.

Anmärkning: Med damm avses i detta sammanhang naturlig eller konstruerad uppdämning för vatten.

Högsta ersättning* för andra naturskador och dammgenombrott är 150 basbelopp* för

- egendomsskador och
- därav föranledda skador enligt avsnitt 3. Avbrottsförsäkring

Särskilda föreskrifter gäller, se avsnitt 2.9.14.4 och avsnitt 2.9.16.6.

2.8.1.3 Sotutströmning

Försäkringen gäller för skada genom utströmning av sot från eldstad, om utströmningen är plötslig och oförutsedd och uppstår i samband med eldning.

2.8.1.3.1 Undantag

Brandförsäkringen gäller inte för skada genom sotutströmning från rökkanals mynning (skorsten) eller från byggtork.

2.8.1.4 Frätande gas

Försäkringen gäller för skada genom frätande gas som bildas vid plötslig och oförutsedd upphettning av plast.

2.8.1.5 Luftfartyg

Försäkringen gäller för skada genom luftfartyg som störtar eller genom föremål som faller ned från luftfartyg.

2.8.1.6 Cisternläckage

Försäkringen gäller för skada på mark, grundvatten, vattentäkt, vattendrag, sjö och annat vattenområde genom oförutsedd utströmning av vätska från cistern, tank eller annan behållare samt för förmögenhetsförlust som är en direkt följd av skadan.

2.8.1.6.1 Tilläggsjälvrisk

Tilläggsjälvrisken är 40 % av basbeloppet, om nedanstående krav är uppfyllda. Om inte nedanstående krav är uppfyllda är tilläggsjälvrisken 20 % av skadebeloppet, dock lägst 40 % av basbeloppet.

2.8.1.6.2 Krav på cistern för brandfarliga vätskor

Cistern ska uppfylla vad som sägs i förordningen om brandfarliga vätskor inklusive gällande tillämpningsföreskrifter.

Cistern ska vara försedd med elektroniskt överflylnadsskydd.

Om cistern är placerad på golv får golvet inte vara försett med golvbrunn som leder till avlopp för vatten.

Besiktning av cistern för brandfarliga vätskor med tillhörande utrustning och skyddsanordningar ska utföras av sakkunnig person dels när den tas i bruk dels därefter vart 12:e år. Den sakkunnige ska vara auktoriserad av SWEDAC (Styrelsen för teknisk ackreditering) eller annan behörig myndighet. Intyg över utförd besiktning ska av försäkringstagaren visas för bolagets representant vid skada eller annars på begäran.

Beträffande krav på låsanordning för cistern, se säkerhetsföreskrifter.

2.8.1.6.3 Högsta ersättning*

Försäkringsbeloppet är 25 basbelopp*.

2.8.2 Elfenomen*

Försäkringen gäller för skada genom elfenomen* som inträffar på elektrisk utrustning inom försäkringsstället och leder till fysisk skada på installation.

2.8.2.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada på självgående maskin eller annan lantbruksinventarie, annat än skada på kablar genom kortslutning samt direkt följdskada* av detta på elektriska komponenter
- skada som orsakats på grund av att enbart säkring löst ut
- skada genom avbrott i tillförsel av el, gas, vatten eller värme (se 2.8.8)
- egendom i kyl- eller frysenhet (se 2.8.8)
- skada genom utströmning av vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning (se 2.8.4)

2.8.3 Storm* eller hagel

Försäkringen gäller för skada genom storm* eller genom hagel.

Med skada genom storm* avses skada som orsakas av att egendomen

- i samband med storm* utsätts för vindtryck (även undertryck) och därvid rycks loss eller bryts sönder
- träffas av föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig eller skadas av nederbörd eller kyla om denna står i direkt samband med och är en oundviklig följd av en ersättningsbar skada enligt ovan.
- träffas av träd eller flaggstång även vid lägre vindstyrka.

Med skada genom hagel avses skada som orsakas av att egendomen slås sönder av hagel.

2.8.3.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom isskrivning
- skada på revetering, puts eller skorstensbeklädnad av annan orsak än föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig
- skada på växthus, båthus, sjöbod, brygga, tält eller annan täckningsanordning eller däri befintlig egendom
- skadan vars uppkomst eller omfattning väsentligt påverkats av bristfälligt utförande, felaktig konstruktion, ingrepp i bärande stommen, försummat underhåll eller angrepp av röta eller skadeinsekter. Vid tillämpning av detta undantag för byggnad*, byggnadsinventarie eller markanläggning* gäller försäkringen inte heller för skada på däri befintlig egendom
- på obärgad gröda*
- på utomhus förvarade lantbruksprodukter*

2.8.3.2 Särskild självrisk

Särskilda självrisker är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 50 % av basbeloppet och högst fem basbelopp*, vid stormskada på byggnad* som inte omsluts av hela och täta väggar och tak samt egendom i sådan byggnad*.

2.8.4 Oförutsedd utströmning av vätska från ledningar

Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av

- vatten – dock inte vattenånga – från installation.
- vattenånga, olja eller annan vätska från installation för lokaluppvärmning
- vatten från inomhus beläget utrymme som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning
- vatten från grundvattengrop vid plötsligt och oförutsett fel på pumpmaskineri eller vid strömavbrott
- vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen

2.8.4.1 Lokalisering och friläggning

Vid skada som försäkringen gäller för enligt avsnitt 2.8.4 Oförutsedd utströmning av vätska från ledningar, ersätts även kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom försäkrad byggnad* för att möjliggöra reparation av det fel som orsakat skadan. Även kostnad för återställande* efter sådan reparation ersätts.

2.8.4.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- kostnad för reparation av det fel som orsakat skadan,
- skada på den installation varifrån utströmningen skett,
- skada genom utströmning från invändig installation för regn- eller smältvatten, som inte fyller de krav som ställs på avloppssystem,
- skada genom utströmning från dräneringssystem, rökkanal, ventilationskanal, tak, takränna, utvändigt stuprör, parkeringsdäck eller altan,
- skada genom vatten som vid regn, snösmältning eller högvatten trängt in i byggnad* ur avloppsledning, se dock 2.8.1.2 Naturskador,
- skada på det ytskikt inklusive tätskikt och dess anslutning till installation eller annan byggnadsdel*, genom vilket läckage uppstått och som orsakats av att tätskiktet var bristfälligt,
- kostnad för vätska, ånga eller kylmedium som strömmat ut,
- skada genom röta, svamp, rost, frätning eller annan långtidspåverkan, om det inte framgår av omständigheterna att utströmningen skett under den tid försäkringen varit i kraft,
- skada på egendom förvarad i kyl- eller frysanläggning genom utströmning av vätska eller kylmedel vid strömavbrott eller fel på anläggningen (se 2.8.8).

2.8.4.2 Undantag, forts.

Försäkringen gäller inte för

- skada genom utströmning från installation som inte provats och godkänts i vedertagen ordning
- skada genom utströmning från våtrum* som inte uppfyller den byggnorm och de branschregler som gällde vid installations-, reparations-, renoverings- eller byggnadstillfället. Med byggnorm avses de regelverk som vid tiden för utförandet var gällande, exempelvis Svensk Byggnorm (SBN), Boverkets Byggregler (BBR) och branschregler

2.8.4.3 Tilläggsjälvrisk

Tilläggsjälvrisken är 50 % av basbeloppet, vid skada på försäkrad byggnad* genom läckage

- från skikt avsett att förhindra utströmning, exempelvis våtisolering eller kakelbeklädning, med anslutningar och genomföringar,
- från installation, isolering eller kylanläggning, om läckaget orsakats av
 - o åldersförändring, exempelvis korrosion eller förslitning,
 - o eftersatt underhåll eller
 - o bristfälligt utförande.

2.8.5 Stöld, skadegörelse eller tjuvslakt

Försäkringen gäller för skada genom

- stöld
- uppsåtlig skadegörelse
- tjuvslakt

2.8.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet
- Stöld av nycklar om denna inte skett genom inbrott eller rån*
- Obärgad gröda*
- Skada orsakad av djur

Anmärkning: se Skyddskrav vid stöld och skadegörelse. (2.9.12)

2.8.5.2 Högsta ersättning*

Vid stöld av nycklar är högsta ersättning* ett basbelopp* per försäkringsställe.

2.8.6 Glasskada

Försäkringen gäller för skada genom bräck eller sönderslagning på följande egendom

- glas i inredning
- glas i självgående maskin
- glas i fönster eller dörr
 - o i egen försäkrad byggnad*
 - o i hyrd eller arrenderad lokal eller byggnad* om försäkringstagaren enligt kontrakt är skyldig att svara för skadan

Försäkringen gäller också för skada genom sådan plötslig yttre påverkan att det för försäkringstagaren skulle innebära uppenbar olägenhet att behålla glasets.

Med glas jämställs här plastmaterial såsom material av polykarbonat, akrylplast eller liknande material som används i stället för glas.

Försäkringen gäller även för skada till följd av att glas i fönster eller dörrar bräcks eller slås sönder.

Behandlat glas

Vid glasskada som försäkringen gäller för ersätts även målning, etsning, blästring på glas, larmfolie eller ingjuten larmtråd liksom plastfilm som glasets belagts med.

2.8.6.1 Undantag

Glasförsäkringen gäller inte för

- glas i växthus
- glas som inte är monterat på därför avsedd plats
- skada genom sprängningsarbete
- skada som orsakats av att glaset målas, etsas, blåstras eller beläggs med plastfilm
- skada på glas, skylt eller markis i byggnad* under uppförande, ombyggnad eller tillbyggnad, om skadan uppkommit i samband med sådan åtgärd
- genom kollision, påkörning, vältning eller dikeskörning (se 2.8.7)

2.8.6.2 Högsta ersättning*

Högsta ersättning* vid annan skada än skada genom storm* är ett basbelopp*, såvida inte annat anges i försäkringsbrevet.

2.8.7 Kollision, vältning, dikeskörning, påkörning, fastkörning och transportskada

Försäkringen gäller för skada

- genom kollision, vältning, dikeskörning, påkörning eller att främmande föremål kommer in i maskinen.
- på transporterad egendom med försäkringstagarens egna transportmedel – även med hyrda, leasade eller lånade – genom samma skadehändelser som ovan.
- plötslig och oförutsedd skada på egen egendom vid lastning och lossning i samband med transport.
- bärgning av lantbruksinventarier eller självgående maskin vid fastkörning utomhus även i fall då försäkrad egendom inte har skadats.
- Högsta ersättningsbelopp för bärgning är egendomens marknadsvärde* vid skadetillfället

Anmärkning: Skada på transporterad egendom gäller endast i den mån försäkringstagaren står faran för egendomen och ersättning inte kan erhållas genom annan försäkring.

2.8.7.1 Undantag

Försäkringen gäller inte

- för skada vid yrkesmässig transportverksamhet, exempelvis åkeriverksamhet
- för skada genom av annan än försäkringstagaren företagen yrkesmässig transport
- för den del av skadan som kan ersättas enligt trafikskadelagen
- i den mån skadan kan ersättas genom annan försäkring.
- för skada på andra motordrivna fordon* än självgående maskin
- för skada på eller av drönare* vid flygning

2.8.7.2 Tilläggssjälvrisk

Vid skada på egen egendom som blir påkört med eget fordon är tilläggssjälvriskens 40 % av basbeloppet.

2.8.7.3 Särskild självrisk

Vid skada på maskin om skadan

- uppkommit genom påkörning av föremål under arbete på fält eller i skog eller när maskinen på annan plats utför arbetsmoment eller
- orsakats av främmande föremål som kommit in i maskinen

gäller den särskilda självrisk som framgår av försäkringsbrevet. Den särskilda självriskens tillämpas inte vid kollision eller påkörning som inträffar vid transport på allmän väg.

2.8.8 Oförutsett avbrott i tillförsel av el, gas, vatten eller värme

Försäkringen gäller för skada på djur* och produkter eller varor* genom oförutsett

- avbrott i tillförsel av el, gas, vatten och värme
- fel på kyl- och frysenhet
- ventilationsavbrott i djurstall

2.8.8.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- genom utströmning av vätska eller kylmedel från kyl- eller frysenhet (se 2.8.4).
- skada vars uppkomst eller omfattning påverkats av felaktig eller bristfällig konstruktion, felaktigt utförande eller felaktigt material, eftersatt underhåll, bristande skötsel eller tillsyn.

Anmärkning: Se avsnitt 2.9 Säkerhetsföreskrift samt särskilt krav på driftlarm och reservverk (2.9.5.3).

2.8.9 Snötryck* vid extrem väderlek

Försäkringen gäller för skada genom snötryck* vid extrem väderlek. Vid skada på byggnad*, byggnadsinventarie eller markanläggning* gäller försäkringen även för egendom däri.

2.8.9.1 Undantag

- skadan vars uppkomst eller omfattning väsentligt påverkats av bristfälligt utförande, felaktig konstruktion, ingrepp i bärande stommen, försummat underhåll eller angrepp av röta eller skadeinsekter. Vid tillämpning av detta undantag för byggnad*, byggnadsinventarie eller markanläggning* gäller försäkringen inte heller för skada på däri befintlig egendom.
- skada på växthus, båthus, sjöbod, tält eller annan täckningsanordning eller däri befintlig egendom
- på obärgad gröda*
- på utomhus förvarade lantbruksprodukter*
- Skada genom snöoras*

Anmärkning: Se säkerhetsföreskrift för snötryck* (2.9.14.1).

2.8.9.2 Särskild självrisk

Den särskilda självriskan är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 20 % av basbeloppet och högst fem basbelopp*.

2.8.10 Allrisk och maskinförsäkring (särskilt avtal)

När det anges i försäkringsbrevet att allriskförsäkring ingår, gäller försäkringen vid plötslig och oförutsedd händelse, på den i försäkringsbrevet angivna egendomen.

Plötslig innebär att den händelse som utlöst skadan eller förlusten haft ett förhållandevis snabbt förlopp. Att händelsen varit oförutsedd innebär att den ska ha inträffat oväntat och att den normalt inte gått att förutse och därigenom förhindra.

Allrisk och maskinförsäkringen kan omfatta byggnads-, mark-, häst- och lantbruksinventarier eller annan angiven maskin och ingår endast för objekt för vilka allriskförsäkring angivits i försäkringsbrevet.

Försäkringen omfattar skördetröska eller annan självgående skördemaskin endast om dessa är särskilt angivna i försäkringsbrevet.

Allrisk och maskinförsäkringen ersätter inte skada som kan ersättas enligt 2.8.1-2.8.9 i grundförsäkringen inklusive undantag och säkerhetsföreskrifter.

2.8.10.1 Undantag

Undantagen egendom

Allrisk och maskinförsäkring gäller inte för skada på

- byggnadsdel*, installation eller anordning som läckt vid läckageskada.
- byggnads- och markinventarier* uppförda i betong som är äldre än 25 år
- tak eller annan övertäckning till utomhus belägen flytgödselbehållare eller urinbehållare
- tätande material till utomhus belägen vattendamm eller bassäng/behållare för flytgödsel eller urin
- borrhål och brunn eller på pump som fastnat däri.
- rökgång, murverk eller infodring.
- lantbruksinventarier om tappats bort eller förlagts
- Förbrukningsmaterial
- växthus, plasthall, båthus, sjöbod, brygga, tält eller annan täckningsanordning eller däri befintlig egendom genom snölast, annan väderpåverkan eller översvämning

Undantagna skador

Allrisk och maskinförsäkring gäller inte för skada genom

- förslitning, fukt, korrosion (t ex rost eller frätning), beläggning, kavitation, oxidation, röta, svamp, mögel, bakterier, virus, insekter, skadedjur, rovfåglar, rovdjur eller lagring. Undantaget tillämpas dock inte om skadan är en oundviklig följd av skada som försäkringen i övrigt gäller för.
- av annan än försäkringstagaren företagen yrkesmässig transport, förflyttning, behandling, demontering, reparation, bearbetning eller montering.
- ras, skred, förskjutning och sättning i mark eller grundkonstruktion oberoende av orsaken till sådan händelse
- vatten, som vid regn, snösmälning eller högvatten trängt ut ur avloppsledning eller svämmat över.
- att hav, sjö eller vattendrag svämmat över.
- dammgennombrott

Allrisk och maskinförsäkring gäller inte för skada som

- är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering,
- består i stöld, svinn eller bedrägeri,
- består i att information på datamedia* blir obrukbar eller förloras till följd av
- tillverkningsfel eller brist hos datamedia*
- felhantering, felprogrammering och liknande,
- orsakas av datavirus, intrång av obehörig eller liknande.
- vars uppkomst eller omfattning väsentligt påverkats av
 - o bristfällig konstruktion, felaktigt utförande eller material samt ingrepp i bärande stomme.
 - o eftersatt underhåll, bristande skötsel eller tillsyn.
 - o att försäkrad egendom använts under förhållanden som innebär onormal påfrestning på egendomen.

2.8.10.2 Självrisk

Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

2.8.11 Djurförsäkring (särskilt avtal)

Om det anges i försäkringsbrevet att djurförsäkringsskyddet ingår, gäller försäkringen för de här försäkrade djurslagen för skada på djur* genom sjukdom eller olycksfall, utöver skada enligt 2.8.1–2.8.9 Grundförsäkring, genom att djur*

- dör
- kommer bort
- insjuknar eller skadas, så svårt att de enligt veterinär* måste nödslaktas eller akut avlivas
- helkasseras vid slakt

Anmärkning: Vid en eller flera skador som inträffar inom samma 30-dagarsperiod gäller att skadebeloppen tillsammans måste överstiga skadegränsbeloppet enligt 2.8.11.2 eller enligt vad som angetts i försäkringsbrevet, för att skadan ska ersättas.

Anmärkning: Se säkerhetsföreskrifter för djur* (2.9.13).

2.8.11.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada på grund av ålder, bristande eller upphörd avelsduglighet, låg produktion eller sanerings-slakt. Med sanerings-slakt avses slakt av kliniskt friska djur* på grund av salmonella, epizootilagens sjukdomar, BVD, höga celltal eller annan sjukdom.
- skada genom sådant skadefall som förelegat (påbörjats) när försäkringen trädde i kraft, oavsett om skadefallet avser dolda fel. Skadefall anses ha inträffat när skadan eller sjukdomen enligt veterinärmedicinsk erfarenhet påbörjats oavsett när skadan eller sjukdomen först kunnat iakttas
- skada genom subkliniska sjukdomar, t ex mastit
- avbrottförlust enligt 3. Avbrottsförsäkring, se dock 3.6.4.2 Mjölkbrott (särskilt avtal).
- kostnader för veterinärvård. Kostnad för veterinärintyg ersätts i de fall bolaget i förväg godkänt åtgärden för att styrka ersättningskravet.

2.8.11.2 Skadegräns

Försäkringen gäller endast för skada som inom en 30-dagarsperiod enligt värderingsreglerna överstiger skadegränsen som anges i försäkringsbrevet. Vid skada som överstiger skadegränsen gäller denna försäkring utan självrisk. För djur* som försäkrats enskilt gäller den självrisk som anges i försäkringsbrevet.

Vid skada på lamm eller kalv i dikobesättning gäller försäkringen för skada där mer än 10 % av besättningens födda lamm och kalvar, yngre än 6 månader, (dock lägst 5 djur*) skadas inom en 30-dagarsperiod. I dessa fall tillämpas inte skadegränsen enligt stycke ett ovan.

2.8.11.3 Högsta ersättning*

Högsta ersättning* per djur* är för

Nötkreatur, över 2 år	0,40 basbelopp*
Nötkreatur, 1 – 2 år	0,30 basbelopp*
Nötkreatur under 1 år	0,20 basbelopp*
Får, baggar, lamm och getter	0,04 basbelopp*

Ovanstående högsta ersättning* (värde per djur*) gäller inte vid försäkring av enskilda djur* med egen identifikation och eget försäkringsbelopp i försäkringsbrevet.

2.8.12 Försäkring för avelsoförmåga hos tjur (särskilt avtal)

Om det anges i försäkringsbrevet att försäkring för avelsoförmåga hos tjur ingår, gäller försäkringen för det försäkrade djuret, utöver skada enligt 2.8.1–2.8.9 Grundförsäkring samt 2.8.11 Djurförsäkring, vid:

2.8.12.1.1 Varaktig ofruktbarhet hos tjur

Försäkringen gäller för avelstjur som anges i försäkringsbrevet om tjuren enligt veterinärmedicinsk expertis blivit varaktigt ofruktbar dvs. steril eller oförmögen att betäcka på grund av skada. Med detta avses att tjuren under en betäcknings-säsong, där han haft tillträde till minst tio hondjur, gjort färre än 50 % av dessa dräktiga.

2.8.12.1.2 Tillfälligt ofruksam tjur

Du kan få begränsad ersättning för en avelstjur som enligt veterinärmedicinsk expertis under minst 30 dagar blivit tillfälligt ofruksam. Med det menar vi att tjuren under en period av minst 30 dagar har gjort färre än 50 % av de hondjur han har haft tillträde till dräktiga, antingen på grund av tillfällig sterilitet eller för att han har varit oförmögen att betäcka på grund av skada.

Anmärkning: Se säkerhetsföreskrifter för djur (2.9.13.2).

2.8.12.2 Undantag

Försäkringen gäller inte

- för tjur som fyllt sju år eller är äldre
- vid skada enligt epizooti- eller zoonoslagstiftning.
- för avbrottförlust enligt 3. Avbrottsförsäkring.

2.8.12.3 Högsta ersättning*

Vid tillfällig ofruksamhet ersätts högst 20 % av tjurens marknadsvärde*, dock lägst 5 % av basbeloppet och högst 30 % av basbeloppet. Ersättning för tillfälligt ofruksam tjur kan endast lämnas en gång per betäckningssäsong.

2.8.12.4 Karenstid

Försäkringen har en karenstid på 20 dagar. Det innebär att försäkringen måste ha varit i kraft under minst 20 dagar innan skadan inträffade. Karenstiden gäller inte för skador som orsakats av yttre våld eller olycksfall.

2.8.12.5 Självrisk

Försäkringen enligt avsnitt 2.8.12.1.1 gäller med den självrisk som framgår av försäkringsbrevet. Försäkring enligt 2.8.12.1.2 gäller utan självrisk.

2.8.13 Epidemiförsäkring för djur* (särskilt avtal)

Om det anges i försäkringsbrevet att epidemiförsäkring för djur* ingår, gäller försäkringen för förlust eller avbrott genom att myndighet med stöd av lag ingriper mot verksamheten för att hindra spridning av smittsam sjukdom i nötbesättning eller värphönsbesättning som vid skadetidpunkten är ansluten till det frivilliga hälsokontrollprogrammet för salmonella eller Smittsäkrad besättning, lägst steg 2. Med ingripande från myndighet jämställs åtgärd av veterinär*, som enligt lag eller förordning utövar kontrollerande verksamhet inom hälsovårdens område.

Epidemiförsäkring gäller endast för de djur* som anges i försäkringsbrevet. Vid skada enligt epidemiförsäkring lämnas inte ersättning enligt 2.8.1–2.8.12 eller 3 Avbrottsförsäkring.

Anmärkning: Se säkerhetsföreskrifter för djur* (2.9.13.3).

2.8.13.1 Undantag

Försäkringen gäller inte

- För skada eller värdeminskning på djur* eller förlust som är en indirekt följd av myndighets åtgärd, såsom att djuren inte kunnat säljas på grund av rådande förhållanden,
- Vid nedsättning av ersättningen från staten enligt 16 § epizootilagen på grund av uppsåt eller vårdslöshet.
- För besättningar som gjort inköp av sammanlagt fler än 150 nötkreatur från fler än fem besättningar under en tolv-månadersperiod (SFS 1999:658 med flera regler i zoonos-lagstiftningen)
- Om ersättning av statsmedel inte medgetts på grund av att anspråk på ersättning inte framställts inom föreskriven tid, lämnas inte ersättning heller genom denna försäkring.

2.8.13.2 Högsta ersättning*

Försäkringsbeloppet är 115 basbelopp* under ansvarstiden om inte annat anges på försäkringsbrevet.

2.8.13.3 Särskild självrisk och karenns

Den särskilda självrisk är 15 % av skadebeloppet, dock lägst 20 % av basbeloppet per skadetillfälle. Som ett skadetillfälle anses även flera ingripanden föranledda av samma orsak.

Vid nyteckning av Epidemiförsäkringen 2.8.13 är karenstiden 3 månader. Karenstiden gäller inte om motsvarande försäkring funnits i annat försäkringsbolag direkt innan nyteckningen och besättningen är friförklarad från smitta enligt epizooti- och zoonoslagen.

2.8.13.4 Ansvarstid*

Ansvarstiden räknas från den dag ingripande enligt avsnitt 2.8.13 sker. Ansvarstiden är 18 månader.

2.8.14 Grödaförsäkring (särskilt avtal)

Om det anges i försäkringsbrevet att Grödaförsäkring ingår, gäller försäkringen för skada genom hagel och uppkomstskada (om detta särskilt anges på försäkringsbrevet) enligt detta avsnitt:

2.8.14.1 Skördeförlust vid hagelskada

Du kan få ersättning om utestående växande försäkrad gröda skadas på grund av hagel.

2.8.14.1.1 Krav

Följande krav måste vara uppfyllda:

- Skadan ska inträffa mellan 1 mars till 31 oktober
- Skada på stråsäd i grupp A måste överstiga 250 kilo per hektar* och gröda/växtslag
- Skada på övriga växtslag måste överstiga 300 kronor per gröda/växtslag och hektar*
- Du måste anmäla skadan inom fyra dagar från skadetillfället
- Du måste låta en av försäkringsbolaget utsedd grödavärderingsman värdera skadan. Om vi medger skörd innan värdering ska provytor lämnas kvar på fältet. Dessa ska vara 10 x 10 meter och så många att de ger en representativ bild av fältet.

2.8.14.1.2 Ersättning

Du får ersättning med ett belopp som motsvarar grödans värde – upp till och med genomsnittspriset för normal kvalitet av respektive gröda/växtslag. Skadans omfattning framgår av värderingsprotokollet.

2.8.14.1.3 Ersättningen räknas ut enligt följande

- Grödan ersätts med ett genomsnittspris för varje gröda/växtslag grundat på den dominerande volymen hos marknadsledande aktör, oavsett om du har kontrakt eller inte.
- För grödor godkända enligt KRAV:s bestämmelser sätts ett särskilt genomsnittspris.
- För utsädesodling sätts ett särskilt genomsnittspris.

2.8.14.1.4 Undantag

Försäkringen ersätter inte:

- Efterlikvid och kvalitetstillägg.
- Följdsador efter hagelskadan, till exempel växtsjukdomar.
- Merkostnader orsakade av hagelskada, till exempel kostnader för jordbearbetning, extra gödsling och ogräsbekämpning.
- Biprodukter, till exempel halm.
- Skadad gröda som skördas innan den värderats.
- Höstsådd gröda som skadas samma år som den sås
- Avbrottsförlust enligt 3. Avbrottsförsäkring

2.8.14.2 Omsåddsförsäkring

Detta avsnitt gäller enbart för grödor för vilka omsåddsförsäkring tecknats.

Du kan få ersättning för omsådd om utestående växande gröda skadas på grund av:

- Torka*
- Skorpbildning*
- Frost*
- Jord- och sanddrift orsakad av vind.

Anmärkning: Se säkerhetsföreskrifter för gröda (2.9.14.6).

2.8.14.2.1 Krav

Följande krav måste vara uppfyllda:

- Skadan ska inträffa mellan 1 mars och 15 juni eller 1 augusti och 31 oktober.
- Skadan ska medföra att grödan måste sås om.
- Skadan måste överstiga 0,5 hektar*.
- Du måste anmäla skadan inom fyra dagar från skadetillfället.
- Du måste låta en av försäkringsbolaget utsedda grödevärderingsmän värdera skadan. Om vi medger jordbearbetning innan värdering ska provytor lämnas kvar på fältet. Dessa ska vara 10 x 10 meter och så många att de ger en representativ bild av fältet.

2.8.14.2.2 Ersättning

Försäkringen ersätter kostnader för omsådd av den gröda som ursprungligen såddes. Ersättningen baseras på en genomsnittlig kostnad per hektar* för varje grödaslag. Hektarersättning fastställs av försäkringsbolaget. Skadans omfattning framgår av värderingsprotokollet.

2.8.14.2.3 Undantag

Försäkringen ersätter inte:

- Omsådd av potatis, gul lök, röd lök samt rödbetor.
- Omsådd där jordbearbetning eller sådd har skett innan vi har besiktigt fältet.
- Skador om omsådd inte sker.
- Följdsador efter omsådd, till exempel lägre skörd eller sämre kvalitet.
- Merkostnader orsakade av omsåddsskadan, till exempel kostnader för jordbearbetning, extra gödsling och ogräsbekämpning.
- Extra omsåddskostnader i till exempel Krav-, utsädes-, special- eller försöksodlingar.
- Höstsådd gröda som skadas på grund av torka* eller frost*.

2.8.14.3 Avdrag från ersättningen

För alla skadehändelser gör bolaget avdrag från ersättningen för:

- Skördebundna kostnader som till exempel arbete, emballage, transporter och försäljning.
- Premie och övriga fordringar som har förfallit till betalning men som du inte har betalat.
- Ersättning som du har fått från en myndighet eller från någon annan.

2.8.14.4 Grödagrupper

Vi har delat in växterna i 4 olika grödagrupper.

2.8.14.4.1 Grödagrupp A består av följande växtslag/grödor:

- Stråsäd:** Foderblandsäd, foder- och grynnavre, höst- och vårvete, hybridråg, foder- och malkorn samt råg och rågvete.
- Trindsäd:** Baljväxtblandsäd, bruna bönor, foder-, mat-, och konservärter, lupiner, vicker, åkerbönor, samt ärt- och oljeväxtblandning.
- Dessutom:** Fodermajs, fodermärgkål, foderraps, oljelin samt spånadslin.

2.8.14.4.2 Grödagrupp B består av följande växtslag/grödor:

- Oljeväxter:** Crambe, gurkört, höst- och vårraps, höst- och vårrybs, oljedådra, safflor, sojabönor, solros, senap samt vallmo.
- Frövall:** Alsikeklöver, blåluzern, engelskt och italienskt rajgräs, foderbetor, foderlosta, frölök, humleluzern, kummin, krypven, renlosta, rovor, röd- och vitklöver, rödsvingel, spenat, sockerbetor, timotej, vit sötväppling, ängsgröe, ängskavle samt ängssvingel.
- Rotfrukter:** Foderbetor, rovor samt blast till dessa rotfrukter.
- Potatis:** Fabrikspotatis, industripotatis, matpotatis, utsädespotatis samt färskpotatis.

2.8.14.4.3 Grödagrupp C består av följande växtslag/grödor:

Socketorbetor samt blast till dessa.

2.8.14.4.4 Grödagrupp D består av följande växtslag/grödor:

Grönsaker: Morot, rödbeta, gul lök samt rödlök.

Den totala arealen av samtliga grödor eller växtslag inom samma grödagrupp måste vara försäkrad.

Om ett växtslag sås och skördas i flera omgångar under samma växtodlingssäsong ska den sammanlagda arealen för omgångarna vara försäkrad.

2.8.14.5 Åtgärder vid skada

2.8.14.5.1 Värdering av skada samt din skyldighet att medverka vid skadereglering

Inträffad skada ska besiktas och värderas av en av försäkringsbolaget utsedd grödavärderingsman. Du är skyldig att medverka i utredningen av skadehändelsen och lämna grödavärderingsmannen och bolaget all information av betydelse för bedömningen av försäkringsfallet och försäkringsbolagets ansvar. Försummar du att medverka till utredningen av försäkringsfallet eller av bolagets ansvar får vi reducera ersättningen enligt försäkringsavtalslagen.

Du godkänner värderingen genom att underteckna värderingsprotokollet. Du måste även meddela om skadehändelsen omfattas av någon annan försäkring oberoende av om händelsen har anmälts till det andra försäkringsbolaget.

2.8.15 Träskadeinsektsförsäkring (särskilt avtal)

När det anges i försäkringsbrevet att träskadeinsektsförsäkring ingår för försäkrad ekonomibyggnad till lantbruk, gäller följande.

För träskadeinsektsförsäkringen svarar Anticimex Försäkringar AB, Box 47 25, 100 74 Stockholm, om inte annat särskilt anges i försäkringsbrevet.

2.8.15.1 När försäkringen börjar gälla

Träskadeinsektsförsäkringen börjar gälla tolv månader efter försäkringens begynnelse, såvida inte vi vid besiktning dessförinnan funnit att vi kan acceptera träskadeinsektsförsäkring. Kan vi inte acceptera träskadeinsektsförsäkring gäller det undantag som Anticimex lämnat i separat meddelande.

När huset inte är äldre än tre år vid nyteckningstillfället och endast nytt virke använts vid uppförandet börjar försäkringen gälla vid försäkringens begynnelse.

2.8.15.2 Vad gäller försäkringen för

Försäkringen gäller för skada på ekonomibyggnad som anges i försäkringsbrevet när detta angrips av träskadeinsekter. Bolaget utför erforderlig sanering samt reparation där bärigheten äventyras genom insektsangreppet. Sanering utförs enligt gällande myndighetsföreskrifter. Reparation omfattar byte eller förstärkning av det angripna virket.

Träskadeinsektsförsäkring gäller för sanering och åtgärder som utförs under normal arbetstid (dagtid) och förutsätter att försäkringstagaren låter vår personal få tillträde till huset.

2.8.15.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- bortförande och återförande av löst gods,
- sanering eller reparation av lösöre,
- angrepp på rötskadat virke,
- angrepp på virke som har avsevärt förhöjda fuktvärden, förutsatt att dessa värden inte uppstått tillfälligt,
- skada på hus som är byggt, reparerat, om- eller tillbyggt med begagnat virke eller virke som kan misstänkas vara angripet av träskadeinsekter, förutsatt att bolaget inte särskilt har godkänt huset.

I de fall angrepp av träskadeinsekter upptäcks när försäkringen börjat gälla och angreppet startat före det att försäkringen börjat gälla ersätter försäkringen reparation där bärigheten äventyras genom insektsangreppet endast för den del av skadan som inträffat under försäkringstiden.

2.8.15.4 Särskilda säkerhetsföreskrifter

Utöver bestämmelserna i avsnitt 2.9 Säkerhetsföreskrifter gäller följande särskilda säkerhetsföreskrifter.

När angrepp upptäcks ska försäkringstagaren omedelbart underrätta bolaget samt bereda sanerings- och reparationspersonal tillträde och undanskaffa lösöre, som kan hindra eller försvåra arbetet. samt om nödvändigt tillhandahåller stege, skylift eller annan utrustning för att göra platsen tillgänglig för sanering.

2.8.15.5 Högsta ersättning*

Högsta ersättning* är 4 000 000 kronor vid varje skada, dock högst byggnadens marknadsvärde* utan hänsyn till de aktuella angrepp som orsakat reparationsbehovet.

Om skaderegleringen medför en värdehöjning av den försäkrade byggnaden minskas försäkringsersättningen i motsvarande mån.

2.8.15.6 Självrisk

Träskadeinsektsförsäkring gäller utan självrisk.

2.8.16 Biodling (särskilt avtal)

Om det anges i försäkringsbrevet att biodling ingår gäller försäkring för biodlingsverksamhet och därmed sammanhängande verksamheter samt skada på bisamhällen och utrustning för biodling.

2.8.16.1 Vad gäller försäkring för

- Bin
- Bikupa
- Paketbin
- Redskap, till exempel slungningsutrustning, perforatorer och avtäckare.
- Skattlådor
- Varor som till exempel honung, vax, avläggare, socker

2.8.16.2 Skadehändelser som försäkringen gäller för.

Förutom skadehändelser enligt 2.8.1 – 2.8.10 gäller försäkringen även för:

- Skada orsakad av vilda djur dock inte fåglar, insekter, kvalster, myror , möss, råttor , sorkar
- Skada orsakad av besprutning eller bepudring
- Skada orsakad av amerikansk yngelröta
- Stöld av bikupa utomhus.

Anmärkning, vi ersätter även kostnad för analys för att fastställa skadeorsak.

2.8.16.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- Skada orsakad av besprutning eller bepudring som försäkrad eller annan för hans räkning utfört.
- Skada som kan ersättas genom annan försäkring
- Avbrottsförlust enligt 3. Avbrottsförsäkring genom skadehändelser enligt 2.8.16.2

2.8.16.4 Självrisk

Särskild självrisk är 5 % av basbelopp för egendomsskador.

2.8.16.5 Särskild säkerhetsföreskrift

Du ska följa de regler och rekommendationer som jordbruksverket meddelar för att förhindra sjukdomar i biodlingen.

Amerikansk yngelröta är anmälningspliktig till jordbruksverket och ersättning utbetalas för de samhällen som staten också ersätter.

2.8.16.6 Högsta ersättning

Vid skada orsakad av amerikansk yngelröta är högsta ersättning 5% av basbelopp per samhälle inklusive kupa

2.9 Säkerhetsföreskrifter Egendomsförsäkring

En säkerhetsföreskrift är en föreskrift om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada. Den kan också vara en föreskrift om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade eller dennes anställda eller andra medhjälpare.

Den försäkrade svarar gentemot bolaget för att säkerhetsföreskrifter följs av

- den försäkrades företagsledning
- övriga anställda hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

När någon som anges ovan inte följer dessa säkerhetsföreskrifter medför det normalt ett avdrag från skadeersättningen ur denna försäkring enligt avsnitt 2.9.16.

Råd och anvisningar om hur skada genom brand*, explosion*, elfenomen* och åska m.m. förebyggs och begränsas har utarbetats av Lantbrukets Brandskyddskommitté (LBK). LBK:s rekommendationer finns under www.brandskyddsforening-en.se/lbk/, men kan också beställas från ditt Dina-bolag.

2.9.1 Allmänna säkerhetsföreskrifter

- De försäkrade ska iaktta de föreskrifter som
 - o anges i försäkringsbrevet
 - o meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman, försäkringsbolagets representant, veterinär* eller motsvarande.
 - o meddelas av myndighet
 - o anges i lag eller förordning om
 - brandfarliga varor*
 - explosiva varor*
 - djurskydd
 - elektrisk starkströmsanläggning
 - hälso- och miljöfarliga varor*
 - skydd mot olyckor
 - vägtrafik
- Anges av Lantbrukets brandskyddskommitté, LBK
 - o Vid nybyggnation, nyinstallation eller utbyte av inredning eller utbyte av byggnadsinventarier* som sker från och med 2013-01-01 ska den försäkrade iaktta samtliga föreskrifter och rekommendationer som utarbetats av LBK.
 - o De hänvisningar till LBK som anges i föreskrifterna i avsnitten 2.9.2 – 2.9.11 ska den försäkrade iaktta även då installationen skett tidigare.

Säkerhetsföreskrifter, råd och rekommendationer hittar du också på vår webbadress www.dina.se och på LBK:s hemsida www.brandskyddsforeningen.se/lbk/

2.9.2 Handhavande, underhåll och utförande

Egendom ska underhållas och handhas så att skada eller förlust så långt som möjligt förhindras och skäliga åtgärder ska vidtas för att därigenom förhindra skada. Exempelvis ska försäkrad utföra skötsel, underhåll, service och tillsyn i rimlig omfattning. Drift, handhavande och annan användning ska ske på ett riktigt sätt.

När den försäkrade eller dennes arbetstagare borde inse att skada med stor sannolikhet ska komma att inträffa ska skäliga åtgärder vidtas för att förhindra skada. Fordon och utrustning får inte användas under förhållanden som innebär onormal påfrestning på egendomen.

Byggnad*, byggnadsdel* och installation ska vara utförda enligt de byggregler som gällde vid tiden för reparation eller uppförande.

2.9.3 Brandsläcknings-, brandlarm- och brandvarningssystem

2.9.3.1 Brandsläckning

Brandsläckningsutrustning ska finnas i den utsträckning det anges av försäkringsbolaget och i LBK-pärmen, flik 10. Brandsläckningsutrustningen ska hållas i funktionsdugligt skick.

2.9.3.2 Brandlarm och brandvarningssystem

Brandlarm och brandvarningssystem ska finnas i den utsträckning som anges av försäkringsbolaget och enligt anvisningarna i LBK. Provnings samt drift och skötsel av anläggningen ska utföras enligt tillverkarens anvisningar. Anteckningar om detta ska göras i en särskild driftsjournal, som ska visas upp vid besiktning eller skada.

2.9.3.3 Brandsektionering

Om krav på brandsektionering föreligger eller om premierabatt lämnats för brandsektionering ska branddörr, brandlucka eller annan liknande sektionering alltid vara stängd under tider då inte någon person arbetar i byggnaden nära brandsektioneringen. Brandsektioneringar, samt dörrar och luckor ska kontinuerligt underhållas och alltid vara i fullt funktionsdugligt skick.

2.9.4 Brandfarlig sysselsättning

2.9.4.1 Öppen eld

Öppen eld, t ex marschall får inte förekomma närmare än 15 meter från byggnad eller andra lättantändliga ämnen. Öppen eld får inte förekomma i djurstall eller annat utrymme med brännbart material* eller lättantändliga ämnen. Se LBK-pärmen flik 9.

Eld eller annan brandfarlig verksamhet får ej handhas på sådant sätt att brand* kan uppstå.

2.9.4.2 Upplag

Upplag av lättantändliga ämnen eller produkter får inte finnas närmare än 15 meter från byggnad*.

2.9.4.3 Bränning av halm, gräs, ris, skräp, avfall mm

Bränning/eldning får inte förekomma närmare än 75 meter från byggnad samt endast enligt myndigheternas anvisningar. LBK:s rekommendationer i flik 9 ska följas.

2.9.4.4 Upptining

Upptining med elström får utföras endast av behörig elinstallatör. Svetslåga, blåslampa, varmluftspistol eller dylikt får inte användas.

2.9.4.5 Tobaksrökning

Tobaksrökning får inte ske

- i djurstall
- i lokal med brännbart material* eller lättantändliga ämnen, eller i andra lokaler där brandskada på grund av tobaksrökning kan uppstå
- vid upplag med brännbart material*, lättantändliga ämnen eller annat som kan antändas av tobaksrökning.

2.9.4.6 Brandfarliga heta arbeten

Heta arbeten ska alltid utföras enligt anvisningarna i LBK-pärmens flik 7. Med brandfarliga heta arbeten avses arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning. Exempel på sådant arbete är svetsning och skärning med el eller gas, lödning, bearbetning med snabbgående verktyg som slipning eller skärning med rondell eller kapning (metall) med tigersåg. Varmhästskoslagning, hornbränning samt upptining med varmluftspistol, blåslampa, svetslåga eller dylikt räknas som brandfarliga heta arbeten.

Servicemontörer och andra entreprenörer som utför brandfarliga heta arbeten på en gård måste ha giltigt certifikat för Heta arbeten, se LBK-pärmens flik 7 avsnitt 1.1.

I LBK-pärmens flik 7 avsnitt 1.3 finns regler om hur arbetsplats för heta arbeten i anslutning till byggnad*, skall utformas.

2.9.5 Elanläggning

2.9.5.1 Allmänt

Elanläggningar ska uppfylla i Sverige gällande starkströmsföreskrifter (Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter) och LBK:s rekommendationer. Elinstallationsarbete får endast utövas av behörig elinstallatör eller av honom anställd yrkesman.

2.9.5.2 Revisionsbesiktning

Av försäkringsbrevet framgår om gården ska revisionsbesiktigas.

Elektrisk starkströmsanläggning inom ekonomibyggnad ska revisionsbesiktigas på försäkringstagarens bekostnad. Besiktningen ska utföras av besiktningsman som godkänts av Svenska Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd (www.elektriskanamnden.nu) eller av bolaget.

Revisionsbesiktning ska ske minst vart tredje år. Vid revisionsbesiktning gjorda anmärkningar ska åtgärdas av behörig person den tidsperiod som anges i besiktningsprotokollet. Intyg om utförd besiktning, gjorda anmärkningar och vidtagna åtgärder ska av försäkringstagaren visas upp för bolagets representanter på begäran.

2.9.5.3 Krav på reservverk

Reservverk ska finnas för produkter i kyl- eller frysenhet och klimatkontrollerade lager samt för djur* där driften är beroende av el.

Reservverket ska uppfylla de tekniska krav och hållas i fullt funktionsdugligt skick som anges i föreskrifterna i ”Dina Försäkringars krav på driftlarm och reservverk” samt i LBK-pärmens flik 5. Driftsjournal ska kunna uppvisas på bolagets begäran.

2.9.6 Datorutrustning, larm och annan elektronisk utrustning

2.9.6.1 Allmänt

Dator, datainformation*, mikroprocessor, larm och annan åskkänslig elektronik ska ha utrustning som skyddar mot skador som kan uppstå genom strömavbrott, överspänning och andra variationer i nätspänningen enligt LBK-pärmen flik 5.

Skydd ska vara fackmannamässigt installerat.

Reservdelar till dator, datamedia*, mikroprocessor och annan elektronisk utrustning ska finnas eller kunna skaffas fram inom 24 timmar. Alternativt kan ett serviceavtal tecknas med samma tidsgräns.

2.9.6.2 Driftlarm för djur* och produkter

Driftlarm ska finnas för produkter i kyl- eller frysenhet och klimatkontrollerade lager samt för följande djur*: fjäderfä, grisar samt kalvar yngre än 6 månader, där driften är beroende av el.

Driftlarm ska uppfylla de tekniska krav och hållas i fullt funktionsdugligt skick som anges i föreskrifterna: ”Dina Försäkringars krav på driftlarm och reservverk”.

Larm och annan överspänningskänslig elektronik ska åsköverspänningsskyddas på samma sätt som anges för dator i LBK:s rekommendationer. Larmanläggning ska minst en gång per år kontrolleras av fackman. Påvisade brister ska omgående åtgärdas.

2.9.6.3 Datainformation*

Förvaring av originalprogram

- Original exemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att inte originalexemplaret och installerade program kan skadas vid samma tillfälle.

Rutin för säkerhetskopiering av användarfiler

- Säkerhetskopior av användarfiler i två exemplar ska framställas minst en gång per vecka eller med den högre frekvens som vanligen tillämpas inom den försäkrades verksamhetsområde. Säkerhetskopior ska vara korrekta och funktionsdugliga.

Säkerhetskopior ska förvaras skilda från originalexemplaren och skilda från varandra på sådant sätt att dessa inte kan skadas vid samma tillfälle.

2.9.7 Värmeanordningar

2.9.7.1 Bränsle

Bränsle (t ex eldningsolja, energigas, ved, flis, eller halm) ska hanteras och förvaras enligt LBK:s rekommendationer.

2.9.7.2 Uppvärmning och torkning

Uppvärmnings- och torkanläggning - hit räknas även halm och fliseldningsanläggning samt hetvattentvätt - ska anordnas enligt LBK:s rekommendationer.

Det innebär bl.a. speciella krav på utförandet av pannrum, luft- och rökkanaler samt förvaring av bränsle. Beträffande elevatorer och andra transportanordningar, se 2.9.7.

Innan uppvärmnings- eller torkanläggning tas i bruk ska den godkännas av bolaget.

2.9.7.3 Värmeapparat

Värmeapparat ska vara godkänd för den lokal den används i och uppfylla de krav som anges i LBK-pärmen.

2.9.7.4 Särskilda anordningar

Anordningar där risk för överhettning föreligger, t ex spisplattor, kaffebryggare och bastu ska vara försedda med ej urkopplingsbar timer.

2.9.8 Transportanordningar

Med transportanordningar avses anordningar som transporterar foder, spannmål och dylikt horisontellt eller vertikalt, t ex elevatorer, skruvar, transportfläktar, bandtransportörer, direktverkande transportfläktar för hö eller halm. Samtliga transportanordningar ska utformas enligt anvisningarna i LBK-pärmen.

2.9.9 Krossar, kvarnar, halmhackar och halmrivare

Krossar och kvarnar med remtransmission ska vara försedda med varvtalsvakt enligt LBK:s rekommendationer. Varvtalsvakt ska kontrolleras varannan månad enligt LBK:s rekommendationer.

Halmhackar och halmrivare ska vara godkända av LBK. Halmhackning/-rivning får endast ske i lokal som uppfyller LBK:s rekommendationer. Halmhackning/-rivning ska alltid ske under uppsikt.

2.9.10 Elmotorer

Elmotorer i system som blåser luft till och från utrymmen där lagring eller bearbetning av brännbart material* förekommer, t ex torkning av hö och spannmål eller ventilation, ska vara försedda med termiskt skydd enligt anvisningarna i LBK.

2.9.11 Motorredskap*, motorfordon* och stationär förbränningsmotor*

2.9.11.1 Allmänt

Motorfordon*, motorredskap* och stationär förbränningsmotor* ska hållas i gott skick och motorn hållas ren och fri från lättantändliga ämnen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas elektriska systemet, bränslesystemet och avgassystemet. Elektriska systemet inkl. huvudströmbrytare* ska uppfylla försäkringsbranschens krav enligt SBF 127.

Självgående maskin och andra motordrivna fordon* ska alltid vara försedd med huvudströmbrytare*.

Annan uppställningsplats än som anges i 2.9.11.2 - 2.9.11.5 får endast användas efter samråd med bolaget och kommunens räddningstjänst.

Beträffande gas- och batteridrift se 2.9.11.8.

2.9.11.2 Uppställning av traktorer, skördetröskor och andra motorredskap*

2.9.11.2.1 Med dieselmotor, godkänt elsystem och huvudströmbrytare* enligt SBF 127

Får ställas upp i lokal som uppfyller rekommendationerna i LBK-pärmens flik 8. Det innebär att golvet ska vara av obrännbart material. Brännbart material* (oskyddat trä eller annan brännbar konstruktion) får inte finnas närmare än 2 meter ovanför motorredskapet och i övrigt inte närmare än 1 meter från motorredskapet. Angivna avstånd får minskas till hälften om brännbart material* eller konstruktion förses med tändskyddande beklädnad*. Tändskyddande beklädnad* ovanför uppställningsplats ska minst täcka en yta motsvarande redskapets längd respektive bredd, ökad med 1 meter på var sida om redskapet. Hö, halm eller upplag av andra lättantändliga ämnen får inte finnas närmare redskapet än 6 meter.

2.9.11.2.2 Med dieselmotor och ej godkänt elsystem enligt SBF 127

Lokal ska uppfylla bestämmelserna för garage*.

2.9.11.2.3 Med ej dieseldriven motor*

Lokal ska uppfylla bestämmelserna för garage*.

2.9.11.2.4 Motorredskap* som inte omfattas av SBF 127

Lokalen ska uppfylla bestämmelserna för garage*.

2.9.11.3 Uppställning av personbilar, lastbilar och andra motorfordon*

2.9.11.3.1 Med dieselmotor

Lokalen ska uppfylla bestämmelserna för garage*.

2.9.11.3.2 Med ej dieseldriven motor*

Lokalen ska uppfylla bestämmelserna för garage*.

2.9.11.4 Undantag – uppställning av motordrivna fordon*

Uppställning av

- Motorredskap* som väger mindre än 600 kg (t ex åkgräsklippare, minigrävare och snöskotrar) och är utrustade med elsystem och huvudströmbrytare* som säkerhetsmässigt ligger i nivå med SBF 127
- Person- och lastbilar med dieselmotor och som inte omfattas av SBF 127 men som har elsystem med huvudströmbrytare* som säkerhetsmässigt ligger i nivå med SBF 127 kan efter bolagets medgivande få ställas upp enligt 2.9.11.2.

2.9.11.5 Förvaring av husbilar, husvagnar, bilar och båtar

Husbilar, husvagnar, bilar och båtar får ställas upp i annan lokal än garage* under förutsättning att startbatteriet och samtliga gasoltuber har avmonterats före placeringen på uppställningsplatsen enligt LBK:s instruktioner. Lokalen ska hållas ren och fri från brännbart material*.

Motor* får inte stannas eller startas i sådan lokal.

Förvaringsutrymme på gården för gasol och batterier ska godkännas av räddningstjänst och försäkringsgivare samt märkas ut med varningsskylt.

2.9.11.6 Tillfällig inkörsel i annan lokal än garage*

Motordrivet fordon som drivs med annan motor* än dieselmotor får köras in i brandfarliga utrymmen (t ex skullar, logar, djurstallar) endast om försäkringsgivaren gett sitt medgivande och det är försett med gnistsläckare.

Motorredskap* ska ha godkänt elsystem och vara försett med huvudströmbrytare*. Motordrivet fordon som inte omfattas av SBF 127 (t ex motorredskap* under 600 kg) men har elsystem och huvudströmbrytare* som säkerhetsmässigt ligger i nivå med SBF 127 kan efter försäkringsgivarens medgivande få köras in i lokalen.

Inkörsel får endast ske för transportändamål. Fordonet får inte stå kvar i lokalen längre tid än som behövs för att arbetsuppgiften ska utföras. Annan motor* än dieselmotor får ej startas i lokalen. Betyggande avstånd skall finnas mellan heta avgasrör och brännbara ämnen. Det ska vara minst 1 m avstånd mätt i avgasströmmens riktning mellan avgasrörs mynning och brännbara ämnen.

2.9.11.7 Stationär förbränningsmotor*

Stationär förbränningsmotor* ska vara försedd med gnistsläckare.

Stationär förbränningsmotor* ska utomhus placeras minst 6 meter från byggnad* och upplag av lättantändliga ämnen. Motorn får placeras inomhus om lokalen uppfyller kraven för garage* och avgasrör utformas i samråd med bolaget enligt rekommendationerna för skorsten i LBK:s rekommendationer.

Detta gäller även traktor i stationär drift.

2.9.11.8 Gasdrift eller batteridrift

Uppställning och inkörsel av gasdrivet eller batteridrivet motorfordon* eller motorredskap* samt uppställning av gasdriven stationär motor* får endast ske efter bolagets godkännande.

2.9.11.9 Laddning av batterier

Laddning av batterier ska utföras i ett väl ventilerat utrymme, enligt LBK:s rekommendationer.

I djurstallar får laddning endast ske på särskilt avskärmat plats enligt LBK:s rekommendationer. I lokal av typ foderutrymme och loge får laddning bara ske i särskilt rum vars golv, väggar, tak och dörr uppfyller brandklass EI 30 och är försedda med tändslyddande beklädnad*. Laddningsplats för fodervagn ska vara avskild från påfyllningsplats.

2.9.11.10 Tankning och förvaring av motorbränsle

Tankning av motorfordon* eller motorredskap* och förvaring av motorbränsle och andra brandfarliga vätskor ska ske enligt LBK:s rekommendationer.

2.9.12 Skydds krav vid stöld och skadegörelse

All egendom ska förvaras i låst byggnad* eller låst lokal i byggnad*. Förvaring i låst eller olåst fordonshytt betraktas inte som byggnad* eller lokal i byggnad*.

2.9.12.1 Skydds krav på låsanordning på byggnad* eller lokal i byggnad*

Följande krav på inbrottskydd gäller:

Se även stöldskydd – förebyggande information på www.dina.se

Omslutningsyta

Försäkringslokals omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet mm) ska – såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås- och reglingsanordningar – i sin helhet ge ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvåra bortförande av stöldgods.

Dörrenhet (dörr, port, lucka)

Dörr, port och lucka i omslutningsyta ska vara godkänd samt låst med godkänd låsenhet.

För godkända pardörrar gäller dessutom att den inaktiva dörren ska vara reglad upp- och nedtill med godkända kantreglar, godkänd spanjolett eller likvärdigt sätt.

Med godkänt lås avses:

- certifierat instickslås och slutbleck som uppfyller fordringarna i svensk standard SS 3522 lägst klass 3.
- certifierat hänglås med beslag eller certifierad låsbom. Lås och beslag ska på dörrens insida vara lägst klass 3 eller lägst klass 3 på utsidan enligt fordringarna för hänglås och hänglåsbeslag i Svenska Stöldskyddsföreningens norm SSFN 014 och SSF 018.
- invändig stålbom av plattjärn minst 8 x 50 mm som låses med hänglås certifierat enligt Svenska Stöldskyddsföreningens norm för hänglås SSFN 014 klass 3.

Dörrenhet anses inte vara låst om nyckel har lämnas kvar i låset. Låset ska från båda sidor av dörren endast kunna öppnas med nyckel. Låsenhet ska vara fastsatt på ett säkert sätt enligt tillverkarens anvisningar.

Fönster

Öppningsbart fönster i omslutningsyta (även i dörr, port, lucka) ska vara stängt och invändigt reglat. Ventilationsfönster ovan dörr får vara öppet om det är spärrat av stoppbom eller har inkrypningskydd.

Hela enheten och ingående komponenter ska, för såväl fasta fönsterpartier som öppningsbara fönster, vara så utförda att de inte utan avsevärd svårighet kan demonteras från utsidan (angreppssidan).

Annan öppning

Annan öppning i omslutningsyta som är större än 150 x 300 mm ska ha inkrypningskydd.

2.9.12.2 Skydds krav på låsanordning på cistern

På cistern förvarad utomhus ska påfyllnings- och tappningsanordningar samt andra öppningar ska vara försedda med låsanordning som lägst motsvarar beslag och hänglås klass 2.

2.9.13 Djur*

2.9.13.1 Djurskötsel och veterinärvård

1. Djur* ska skyddas mot onödigt lidande och sjukdom, samt i övrigt behandlas väl. Djur* ska ges daglig tillsyn, samt få tillräckligt med foder och vatten.
2. Lagar, förordningar och föreskrifter som har till syfte att förebygga sjukdomar och skador på djur* ska följas. Beslut och förelägganden av veterinär* eller myndighet ska följas.
3. Djur* ska ges nödvändig vård. Om djur* insjuknar, skadas eller visar symtom på sjukdom, tecken på slöhet eller avmagring måste veterinär* snarast uppsökas eller tillkallas.
4. Veterinär* ska uppsökas eller tillkallas igen om djurs hälsa inte har förbättrats under pågående behandling, vård, eftervård eller rehabilitering.
5. Anvisningar och rekommendationer utfärdade av veterinär* för vård, behandling, eftervård eller rehabilitering av djur* ska följas.
6. Försäkrade djur* ska omhändertas med omsorg och i övrigt ska den aktsamhet iakttas som krävs för att förhindra att ett försäkringsfall inträffar eller för att begränsa dess följder.
7. Vid import av djur ska regler enligt SDS svenska djurbönders smittskyddskontroll följas.

2.9.13.2 Avelsoförmåga hos tjur

Räknat från den dag tjuren kom till gården måste du hålla den avskild från flokken under de första 20 dagarna. Under denna tid ska han motioneras på bete och får då gå tillsammans med högst fem yngre hondjur. Under den första betäckningssäsongen får tjuren användas till högst 20 hondjur. Under den andra betäckningssäsongen får tjuren användas till högst 40 hondjur.

Du måste kunna bevisa att tjuren varit fullt fruktsam tidigare. Med fullt fruktsam menar vi att den under en tidigare betäckningssäsong har haft tillträde till minst 10 hondjur och gjort dessa dräktiga. Tjuren ska också vara avsedd för avel och den tillfälliga ofruktsamheten ska ha infallit under betäckningssäsongen från och med april till och med augusti om det inte säkert kan styrkas att annan period varit aktuell. Vidare krävs att veterinär* kan styrka att tjuren varit ofruktsam under minst 30 dagar. Om den tillfälliga ofruktsamheten beror på sterilitet ska du styrka detta genom spermaprov eller betäckningsjournal.

2.9.13.3 Epidemiförsäkring

Den försäkrade ska iakttä de föreskrifter som meddelas i lag, författning eller av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa skada. Den försäkrade ska också följa myndighets råd och anvisningar i detta syfte.

Den försäkrade ska uppfylla ställda krav inom husdjursföreningens frivilliga hälsokontrollprogram för salmonella eller smittsäker gård (steg 2) samt följa de råd och anvisningar som anges där.

2.9.13.4 Särskild säkerhetsföreskrift epidemiförsäkring

Inköp av sammanlagt fler än 150 nötkreatur från fler än fem besättningar får inte göras under en tolv månadersperiod (SFS 1999:658 med flera regler i zoonos-lagstiftningen).

2.9.14 Övriga särskilda säkerhetsföreskrifter

2.9.14.1 Snötryck* på tak

Byggnaders tak ska skottas snarast om stora mängder snö samlats på taken.

2.9.14.2 Frysning

Skäliga åtgärder ska vidtas för att förhindra skada genom frysning. Exempel på sådana åtgärder är att

- alla ledningar och behållare töms på vatten och vatten som finns kvar i ledningar eller behållare är antifrysbehandlat
- säkerställ att byggnaden är tillräckligt uppvärmd för att förhindra frysning
- hålla byggnad som inte är i bruk under regelbunden tillsyn.

2.9.14.3 Provning av ledningssystem

Ledningssystem ska provas och godkännas i vedertagen ordning innan det tas i bruk.

2.9.14.4 Naturskador och dammgenombrott

När uppenbar risk för dammgenombrott, översvämning, jordskred, jordras eller annan naturskada befaras föreligga ska den försäkrade anmäla detta till bolaget, samt anlita geoteknisk expertis för nödvändiga skyddsåtgärder.

2.9.14.5 Kylanläggning och kylaggregat till mjölktank

På kylaggregatet ska göras fortlöpande underhållsservice t ex efter anvisning av tillverkaren, så att aggregatet hålls i ett funktionsdugligt skick. För kylaggregat som rymmer mer än tre kilogram kylmedel krävs minst en utförd underhållsservice var 12:e månad.

Anläggningen ska uppfylla kraven enligt avsnitt E i "Dina Försäkringars krav på reservverk och driftlarm".

Anteckningar om utförd service ska göras i en speciell journal.

2.9.14.6 Gröda

Försäkringstagaren är skyldig att i möjligaste mån förebygga eller begränsa skada på gröda, till exempel skorpbildning*.

2.9.15 Rabatt för skadeförebyggande åtgärd

Försäkringstagare som erhåller rabatt eller lägre premie på grund av skadeförebyggande åtgärder ska se till att den skadeförebyggande utrustning som rabatt lämnats för, hålls i fullt funktionsdugligt skick. Detta innebär bl. a. att utrustning som t ex jordfelsbrytare och brandvarningsanläggning ska hållas i funktionsdugligt skick samt att ändrade förhållanden ska anmälas till bolaget.

2.9.16 Påföljd vid åsidosättande

Har säkerhetsföreskrift inte följts görs ett avdrag från den ersättning som annars skulle ha utbetalts enligt nedan. Avdraget kan minskas om särskilda skäl kan anses föreligga med hänsyn till försummelsens art eller andra omständigheter.

Avdrag görs inte

- om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften iakttagits,
- om den som haft att tillse att föreskriften iakttogs inte kan lastas för att den åsidosatts.

2.9.16.1 Handhavande, underhåll och utförande

Har de allmänna säkerhetsföreskrifterna enligt 2.9.2 inte följts kan ersättningen sättas ned så mycket att ingen ersättning lämnas.

2.9.16.2 Säkerhetsföreskrifter vid brandfarliga heta arbeten enligt 2.9.4.6

Har säkerhetsföreskrift inte följts sätts ersättningen ned med 30 % av den ersättning som annars skulle ha utbetalts, dock med lägst ett och högst 10 basbelopp*.

Vid allvarligt åsidosättande kan ersättningen sättas ned så mycket att ingen ersättning lämnas.

2.9.16.3 Säkerhetsföreskrifter för datainformation*

Har säkerhetsföreskrifter för datainformation* enligt 2.9.6 inte följts görs avdrag motsvarande den merkostnad som uppstått till följd av att föreskriften inte följts.

2.9.16.4 Säkerhetsföreskrift för driftlarm och reservverk

Har säkerhetsföreskrifter för krav på reservverk enligt 2.9.5.3 eller säkerhetsföreskrifterna för driftlarm enligt 2.9.6 inte följts är ersättning för produkter och djur högst 50% av basbelopp.

2.9.16.5 Säkerhetsföreskrifter för snötryck* på tak eller för frysning

Har säkerhetsföreskrift för att förhindra snötrycksskada enligt 2.9.14.1 eller frysning enligt 2.9.14.2 inte följts kan ersättningen sättas ned så mycket att ingen ersättning lämnas.

Nedsättning görs dock inte för skada genom snötryck* vid extrema väderleksförhållanden under förutsättning att det på grund av väderleksbetingelserna inte varit möjligt att undanröja snön samt att tidigare snöbelastning inte väsentligt påverkat skadan.

2.9.16.6 Säkerhetsföreskrifter vid naturskador och dammgenombrott

Har säkerhetsföreskrift för att förhindra naturskador och dammgenombrott enligt 2.9.14.4 inte följts gäller samma påföljd som vid åsidosättande av räddningsplikt enligt avsnitt 2.10.1.2 Det kan innebära att ingen ersättning lämnas.

2.9.16.7 Säkerhetsföreskrift för kylanläggning och kylaggregat till mjölk tank

Har säkerhetsföreskrifter för kylaggregat till mjölk tank enligt 2.9.14.5 inte följts kan ersättningen sättas ned så mycket att ingen ersättning lämnas.

2.9.16.8 Säkerhetsföreskrift för stöldskydd

Har säkerhetsföreskrifterna för stöldskydd av egendom enligt 2.9.12 inte följts kan ersättningen sättas ned med 10 % av ett prisbasbelopp. Den särskilda påföljden tillämpas inte vid stöld av eller skadegörelse på djur.

2.9.16.8.1 Särskild säkerhetsföreskrift för stöldskydd

Har säkerhetsföreskrifterna för stöldskydd av egendom enligt 2.9.12 inte följts vid stöld av attraktiv egendom* kan ersättningen sättas ned med 20 % av ett prisbasbelopp. Med attraktiv egendom* avses: Verkstadsutrustning, drivmedel, bekämpningsmedel, hästutrustning, motorsåg, röjsåg, dator, navigerings- och mätutrustning.

2.9.16.9 Påföljd vid åsidosättande för djur*

Har säkerhetsföreskrift enligt avsnitt 2.9.13.1 inte följts, sätts ersättningen ned med 20 % av den ersättning som annars skulle ha utbetalts, dock med lägst ett halvt och högst 10 basbelopp*. Vid allvarligt åsidosättande av föreskrift kan ned-sättning ökas, till och med så mycket att ingen ersättning betalas.

2.9.16.10 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift epidemiförsäkring och särskild säkerhetsföreskrift epidemiförsäkring

Har säkerhetsföreskrift enligt avsnitt 2.9.13.3 inte följts omedelbart före den tidpunkt då sjukdom konstateras eller smitta påvisas, kan ersättningen sättas ned så mycket att ingen ersättning lämnas.

2.9.16.11 Annan säkerhetsföreskrift

Har annan säkerhetsföreskrift inte följts i övriga fall görs ett avdrag med 20 % av den ersättning som annars skulle ha utbetalts, dock med lägst ett halvt och högst tio basbelopp*.

Vid allvarligt åsidosättande kan ersättningen sättas ned så mycket att ingen ersättning lämnas.

2.10 Åtgärder vid skada

2.10.1 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående.
- begränsa skada som redan inträffat.
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom.

Se även 2.9.14.1 och 2.9.16.6 som avser uppenbar risk för skada genom naturskador och dammgenombrott.

2.10.1.1 Räddningskostnad

Bolaget ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt 2.10.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga. I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för skada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan erhållas från annat håll.

Vid förstariskförsäkring eller högsta ersättning* begränsas den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

2.10.1.2 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för försäkringsbolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars skulle ha betalats eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

2.10.2 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt. Om anmälan gjorts senare och detta kan antas ha varit till nackdel för bolaget är bolaget berättigat att göra skälig nedsättning av ersättningen.

Dessutom ska den försäkrade när djur* kommit bort och vid stöld, inbrott, rån*, överfall* eller annat brott snarast göra polisanmälan och sända in polisintyg till bolaget.

2.10.3 Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till försäkringsbolaget snarast, dock senast ett år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskydd inträdde. Framställs kravet senare är bolaget fritt från ansvar.

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom - skadad och oskadad - med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan samt ålder. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättnings storlek.

Kostnad för framställande av ersättningskrav ersätts inte.

2.10.4 Gravationsbevis, panthavares godkännande

Om gravationsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade sända in dessa handlingar till bolaget.

2.10.5 Besiktning av skada samt val av reparatör mm

Bolaget har rätt att besikta skada samt att innan åtgärder vidtas, utfärda anvisningar för återställande*, reparation och tillvaratagande av skadad egendom. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar om val av entreprenör, reparatör och/eller metod för återställande*, reparation eller sanering.

Iakttar den försäkrade inte vad som här sagts är bolagets ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

Bolaget har alltid rätt att besikta försäkrad egendom, även om skada inte inträffat.

2.11 Skadevärderingsregler

Hur försäkringsbolaget värderar skadad eller oskadad egendom.

- Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler.
- Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.
- Efter vilket alternativ värderingen ska göras beror på hur försäkringstagaren väljer att återställa (eller inte återställa) den skadade egendomen.
- Försäkringsbolaget har rätt att avgöra om skadad eller oskadad egendom ska återställas, repareras eller ersättas kontant (se 2.12.6).

2.11.1 Byggnad* och byggnadsinventarier*

2.11.1.1 Hur skadevärdering görs

1. Byggnad* och byggnadsinventarier* skiljs åt, se Definitioner längst bak i detta villkor.
2. Byggnad* - varje byggnadsdel* värderas för sig.
3. Byggnadsinventarier* - varje föremål värderas för sig.
4. Vid värdering av skada medräknas kostnadsökning som uppkommer till följd av lag eller myndighets föreskrift med högst 4 prisbasbelopp enligt 2.12.1.4.

2.11.1.2 Byggnad* återställs

Med återställande* av byggnad* eller byggnadsdel* förstås

- reparation av skadad byggnad* eller byggnadsdel*
- återuppförande av identisk byggnad* av likvärdigt material, på samma grund, för samma ändamål* och med samma kapacitet* inom två år
- återuppförande av annan likvärdig byggnad* eller byggnadsdel* av likvärdigt material, för samma ändamål*, med samma kapacitet*, uppförd på valfri plats inom driftsenheten och inom två år.

Vid återuppförande av annan likvärdig byggnad* eller byggnadsdel* begränsas skadebeloppet till kostnaden för att återställa den ursprungliga byggnaden på dess egen grund. Om kapaciteten utökas begränsas skadebeloppet till kostnaden för att återställa den ursprungliga byggnadens kapacitet*, dock högst till kostnaden för faktiskt återställd kapacitet*.

Återställandet ska ske med rationella metoder och material. Bolaget ersätter endast den faktiska kostnaden för återställandet, som beräknas utifrån det valda alternativet.

Byggnadsdel* som inte återställs värderas enligt 2.11.1.4 - 2.11.1.6.

2.11.1.3 Byggnadsinventarie återställs

Om återställande* sker inom två år värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnadsinventarien. Med återställande* förstås reparation eller anskaffande av nytt föremål av samma slag, för samma ändamål*, med rationella metoder och material.

Avdrag görs enligt värdeminskningstabell utifrån byggnadsinventariens ålder. Om begagnad likvärdig utbytesdel finns att tillgå ska sådan användas vid reparation. Om skadat föremål förbättras eller om ökning av marknadsvärdet sker i samband med återställandet, ska skäligen avdrag göras vid värderingen.

2.11.1.4 Annan byggnad*, byggnadsinventarie uppförs

Om annan byggnad*, byggnadsdel* eller byggnadsinventarie än sådan som kan omfattas av 2.11.1.2 - 2.11.1.3 uppförs, värderas skadan högst till föremålets tekniska värde enligt värdeminskningstabell.

Föremålet ska uppföras utan dröjsmål, senast inom två år, inom driftsenheten och vara avsedd för lantbruksverksamhet. Värdet får dock inte överstiga vad det skulle ha kostat att reparera föremålet eller ersätta med likvärdigt begagnat föremål.

2.11.1.5 Byggnad*, byggnadsinventarie uppförs inte inom driftsenheten

Återställs inte skadad byggnad*, byggnadsdel* eller byggnadsinventarie och inte heller annat föremål uppförs enligt 2.11.1.4, värderas skadan till det ekonomiska värdet (se 8. Definitioner ”byggnad”).

Värdet får dock inte överstiga vad det skulle ha kostat att reparera föremålet eller ersätta med likvärdigt begagnat föremål.

2.11.1.6 Byggnad* / byggnadsinventarie som inte är i funktionsdugligt skick eller inte är underhållen

Om byggnad*, byggnadsdel* eller byggnadsinventarie inte är i funktionsdugligt skick, inte är underhållen, värderas skadan till det ekonomiska värdet. Värdet får dock inte överstiga vad det skulle ha kostat att reparera föremålet eller ersätta det med likvärdigt begagnat föremål.

2.11.1.7 Byggnadsinventarie som inte används

Om byggnadsinventarie inte används och försäkringstagaren inte kan göra gällande kommer att användas, värderas skadan till det ekonomiska värdet. Värdet får dock inte överstiga vad det skulle ha kostat att reparera föremålet eller ersätta det med likvärdigt begagnat föremål.

2.11.1.8 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

1. Om skadad byggnad* inkl. byggnadsinventarie p.g.a. lag eller myndighets föreskrift inte får återställas, ska hänsyn vid värderingen även tas till förlust genom att kvarvarande del av byggnaden inte kan användas (restvärdesersättning).
2. Vid hinder enligt 1 ovan är den försäkrade skyldig att följa bolagets anvisningar och på dess bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av byggnad* inte kan användas.

2.11.2 Markanläggning*, markinventarie

2.11.2.1 Markanläggning* eller markinventarie återställs

Med återställande* avses här reparation eller anskaffande av nytt föremål av samma slag, för samma ändamål* och med rationella metoder och material. Om återställande* sker inom två år värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa markanläggning* eller markinventarie. Avdrag görs på grund av markanläggningens eller markinventariens ålder enligt värdeminskningstabell.

2.11.2.2 Annan markanläggning* eller markinventarie anskaffas

Om markanläggning* ersätts med annan markanläggning* eller markinventarie ersätts med annan markinventarie, värderas skadan högst till föremålets tekniska värde enligt värderingstabellen. Föremålet ska uppföras utan dröjsmål, senast inom två år, på fastigheten och vara avsedd för lantbrukverksamheten. Det tekniska värdet får dock inte överstiga vad det skulle ha kostat att återställa föremålet.

2.11.2.3 Markanläggning* eller markinventarie anskaffas inte

Återställs inte skadad markanläggning* eller markinventarie och inte heller annan markanläggning* eller markinventarie uppförs enligt 2.11.2.2, värderas skadan till det ekonomiska värdet (enligt samma definition som gäller beträffande ekonomiskt värde* för byggnad*). Värdet får dock inte överstiga vad det skulle ha kostat att återställa föremålet.

2.11.2.4 Bristfällig markanläggning* eller markinventarie

Om markanläggning* eller markinventarie inte är underhållen eller i funktionsdugligt skick, värderas skadan till det ekonomiska värdet. Värdet får dock inte överstiga vad det skulle ha kostat att reparera föremålet.

2.11.2.5 Markanläggning* eller markinventarie som inte används

Om markanläggning* eller markinventarie inte används och försäkringstagaren inte kan göra gällande kommer att användas, värderas skadan högst till det ekonomiska värdet.

2.11.2.6 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Vid hinder p g a lag eller myndighets föreskrift vad beträffar markanläggning* eller markinventarie gäller samma sak som för byggnad*, se 2.11.1.7.

2.11.3 Värdeinskningsstabell

Värdeinsknings genom åldersavdrag görs på återställandekostnaden (material- och arbetskostnad) enligt tabellen nedan. Tabellen anger antal friår, årlig avskrivning på återställandekostnaden samt lägsta ersättning vid återställande* och icke återställande* (tekniskt värde*). Ålder räknas från den tidpunkt då föremålet första gången togs i bruk.

Varje föremål värderas var för sig. Tabellen tillämpas inte om det skulle leda till oskäligt resultat.

Byggnadsdel* eller objekt	Antal år utan åldersavdrag	Därefter görs ett avdrag per påbörjat år med	Lägsta ersättning i % av återställandekostnaden	
			Vid återställande*	Vid icke återställande* (tekniskt värde*)
Byggnadens stomme, mellanbotten, innertak, väggar, fönster, dörrar och golv. (Ej golv i djurstall)	0	2%	100%	30%
Installation* och maskinell utrustning				
rörsystem, mjölkledning, oljecistern, vattenradiator, sanitetsgods, septiktank, vattenburen golvvärme	10	5%	20%	0%
murade värmeinstallationer, exempelvis kakelugn, öppen spis	10	5%	20%	0%
värmepumpinstallation inkl inbyggd varmvattenberedare, värmeåtervinningssystem, vindkraftverk, takvärme, kylanläggning	2	10%	20%	0%
luft/luft-värmepump	1	15%	20%	0%
värmeväxlare, fläktar	2	10%	20%	0%
hushållsmaskin* inkl spis, centraldammsugare, djupvattenpump och luftavfuktare	2	10%	20%	0%
elektrisk golvvärme	2	10%	20%	0%
elinstallation	25	5%	20%	20%
hiss (korg, vajer, motor* och hydraulik)	25	5%	20%	0%
övriga installationer och annan maskinell utrustning än hushållsmaskin*, exempelvis värmepanna inkl expansionskärl, varmvattenberedare, oljefyllt radiator, el-radiator, solceller och solfångare	5	8%	20%	0%
Energilager och omvandlare för egenproducerad el.	1	8%	20%	0%
radio- och TV-antenn (även parabol), antennenläggning	2	10%	20%	0%
larm, datakablar, audioinstallationer	5	8%	20%	0%
markis, persienn	2	10%	20%	0%
Målning inomhus i utrymmen som inte är våtrum*, samt målning utomhus	5	8%	20%	0%
Tapetsering och annan väggbeklädnad inomhus som inte är våtrum*	5	8%	20%	0%
Bostadsutrymmen i ekonomibyggnad: Inredningar i kök, våtrum och övriga bostadsutrymmen, ytterdörrar, innerdörrar, portar, fönster samt beslag och lås.	5	4%	20%	0%

Golveläggning inomhus i utrymmen som inte är våtrum*	Antal år utan åldersavdrag	Därefter görs ett avdrag per påbörjat år med	Lägsta ersättning i % av återställandekostnaden	
			Vid återställande*	Vid icke återställande* (tekniskt värde*)
textila och laminat	5	8%	20%	0%
plast och linoleum	5	5%	20%	0%
trägol, parkett och lamellträ	20	5%	20%	0%
sten och keramiska plattor	20	2%	20%	0%
ytbehandling av trägol, parkett, lamellträ	10	10%	20%	0%
övriga material	10	5%	20%	0%
Våtrumsbeklädnad inklusive tätskikt 1)				
trådsvetsad golv- och väggmatta	5	8%	20%	0%
sten och keramiska plattor inkl tätskikt	5	5%	20%	0%
övriga material och utföranden samt målning i våtrum*	2	10%	20%	0%
Takbeläggning*				
papp, plast, gummi	5	8%	20%	10%
taktegel	20	5%	20%	10%
plåt, eternit, strå, vass, spån	15	5%	20%	10%
duk i plasthall	2	5%	20%	10%
övriga material	10	3%	20%	10%
Skorsten				
stål, plåt	5	8%	20%	10%
annat material	25	2%	20%	10%

Byggnadsdel* eller objekt	Antal år utan åldersavdrag	Därefter görs ett avdrag per påbörjat år med	Lägsta ersättning i % av återställandekostnaden	
			Vid återställande*	Vid icke återställande* (tekniskt värde*)
Byggnads- och markinventarier* som är specifika för den försäkrade verksamheten				
Gödsel-, urinbehållare-, gödselplatta-, pumpbrunnar- och utvändiga gödselkilver utförda i betong	0	3%	100%	15%
Golv i djurstall, foderbord, inredning i djurstall utförda i betong och inlastningsgrop	0	3%	100%	15%
Läktare och sarg i ridhus	0	3%	100%	15%
Ensilagesilor, spannmåls- och foderbehållare och varmluftstork (ej trä och plastmaterial)	0	3%	100%	15%
Spannmåls- och foderbehållare i trä, plast och väv	0	5%	20%	15%
Mjölktank	0	3%	100%	15%
Mjölkningsanläggning, mjölkningsrobot, kylkompressor	3	10%	20%	15%
Hötork, kallluftstork, reservverk, hissordning och telfer	0	3%	50%	15%
Mekanisk ventilation	0	3%	50%	15%
Inredning i djurstallar, boxar, grindar, båspallmatta, bogstöd, båsavskiljare, skrittmaskin	3	10%	20%	15%
Utgödslingsanordning, gödsel- och urinpumpar, omrörare, spaltgolv, stålgaller, durkplåt	3	10%	20%	15%
Hökanon, utrustning för inläggning och uttagning av foder i silotorn, automatisk utfodringsanläggning, grovfodervagn, kraftfodervagn, skruvar, transportörer och elevatorer.	3	10%	20%	15%
Elmotor, generator och transformatorer	3	10%	20%	15%
Dukar som tätskikt i dammar och gödselbassänger	3	10%	20%	15%
Kvarnar, krossar foderblandare sorteringsmaskiner och utrustning i foderkök	3	10%	20%	15%
Elektriska och elektroniska styrsystem	3	10%	20%	15%
Löpband för hästar, tidtagning- och ljudanläggningar, vågceller och elektronisk utrustning	3	10%	20%	15%
Övriga Byggnads- och markinventarier*	3	10%	20%	15%
Markanläggningar				
Brunnar, broar, vägar, invallningar paddockar	10	4%	75%	15%
Lantbruksinventarier, hästinventarier*				
Bod, container och ställningar	5	10%	20%	0%
Handverktyg och mindre redskap	2	20%	20%	0%
Eldrivna verktyg och maskiner	2	20%	20%	0%
Batteridrivna handverktyg	1	20%	20%	0%
Motordrivna maskiner exempelvis kompressor, byggtork, motorsåg, röjsåg	2	10%	20%	0%
Dator med tillbehör	0	20%	20%	0%
Övriga inventarier, hästinventarier*	1	7%	20%	0%

Byggnadsdel* eller objekt	Antal år utan åldersavdrag	Därefter görs ett avdrag per påbörjat år med	Lägsta ersättning i % av återställandekostnaden	
			Vid återställande*	Vid icke återställande* (tekniskt värde*)
Självgående maskiner, större lantbruksmaskiner samt autonoma maskiner som regleras enligt 2.11.5.2 Åldersavdrag på material enligt timräknare eller antalsräknare i förhållande till normal livslängd. Maskiner som saknar räknare görs istället åldersavdrag enligt nedan.				
Kommunikation och elektronisk utrustning	1	10%	20%	0%
Startbatterier	1	20%	20%	0%
Batterier för framdrivning inklusive styrelektronik	1	8%	20%	0%
Däck	1	Enligt slitage	20%	0%
Övriga delar	1	10%	20%	0%

2.11.4 Myndighetskrav

När kostnad för återställande* ökas genom att skadad byggnad* enligt myndighets beslut eller enligt för byggnaden gällande normer i något avseende måste ges annan konstruktion eller annat utförande än före skadan, får sådan kostnadsökning medräknas i skadekostnaden, dock högst med fyra basbelopp* per byggnad, om inte annat belopp särskilt anges i försäkringsbrevet. Ersättning utgår endast då byggnaden återställs enligt 2.11.1.2.

Härvid får inte medräknas kostnad

- för föreläggande som utfärdats före skadan,
- föranledd av arkeologiska undersökningar,
- som uppkommer till följd av att högre krav efter skadan ställs på funktionen hos anläggning eller maskinell utrustning för industriell process som bedrivs i byggnaden,
- för oskadad byggnadsdel* som inte berörs av skadan,
- som skulle ha uppkommit inom två år räknat från skadedagen även om skadan inte inträffat.

Föreskrifter

Den försäkrade måste följa bolagets anvisningar och på bolagets bekostnad söka dispens eller överklaga beslut i de fall uppfyllandet av visst krav måste bedömas medföra oskälig och inte befogad kostnad. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för kostnad som därigenom uppstår.

2.11.5 Lantbruksinventarier

2.11.5.1 Lantbruksinventarier och hästinventarier*

Skadan värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till skillnaden mellan föremålets marknadsvärde* omedelbart före och efter skadan. Varje föremål värderas för sig.

Om skadat föremål förbättras eller om ökning av marknadsvärdet sker i samband med återställandet, ska skäligt avdrag göras vid värderingen.

Åldersavdrag görs på reparationskostnaden enligt värdeminskningstabell 2.11.3. Ersättning lämnas dock med minst 20 % av reparationskostnaden. Material- och arbetskostnad vid utbyte av slitna slitagedelar ersätts inte. Om begagnad likvärdig utbytesdel finns att tillgå ska sådan användas vid reparation. Hänsyn tas då till detta och till hur slitagedelarna behandlats, vid fastställande av åldersavdraget. Vid skada på sådana delar av maskinen som normalt håller under maskinens hela livslängd görs inte åldersavdrag vid reparation.

2.11.5.2 Självgående maskiner, större lantbruksmaskiner och autonoma maskiner

Skadan värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till skillnaden mellan föremålets marknadsvärde* omedelbart före och efter skadan.

Åldersavdrag på material görs enligt timräknare eller antalsräknare i förhållande till normal livslängd. Maskiner som saknar räknare görs istället åldersavdrag enligt 2.11.3. Ersättning lämnas dock med minst 20 % av reparationskostnaden.

Om begagnad likvärdig utbytesdel finns att tillgå ska sådan användas vid reparation.

2.11.6 Lantbruksprodukter*, obärgad gröda*, djur*

2.11.6.1 Lantbruksprodukter* och djur*

Lantbruksprodukter* och djur* som skadas värderas till marknadsvärdet på skadedagen, med avdrag för sådana normala försäljningskostnader* som skulle ha uppkommit vid en planerad försäljning. Marknadsvärdet för djur* ska dock lägst utgöra det genomsnittliga värdet för motsvarande egendom under perioden 6 månader före skadedagen - 6 månader efter skadedagen.

Om återanskaffning av produkter eller likvärdiga djur* sker inom två år från skadedagen görs dessutom tillägg med de normala försäljningskostnaderna för den skadade egendomen, samt med inköpskostnaderna för den återanskaffade egendomen.

För djur* som är under tillväxt och som på skadedagen ännu ej uppnått slaktmogen ålder gäller lägst följande värde: Skadan värderas till djurets värde vid produktionens början med tillägg för nedlagda kostnader och del i täckningsbidrag* enligt bestämmelserna i 3. Avbrottsförsäkring för perioden från produktionens början fram till skadedagen.

Anmärkning: Se dock högsta värde per djur* vid 2.8.11.3. Djurförsäkring.

2.11.6.2 Obärgad gröda*

Obärgad gröda* som skadas värderas till marknadsvärdet vid skördetidpunkten, med avdrag för inbesparade kostnader.

2.11.7 Varor* i annan näringsverksamhet*

Skadan värderas till varornas värde enligt nedan med avdrag för eventuellt restvärde.

Har varornas värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

2.11.7.1 Varor* anskaffade för försäljning

Varorna värderas till vad det kostar att utan dröjsmål återställa dem. Med återställande* förstås reparation eller återanskaffning av varor* av samma slag.

Återställs inte varorna inom två år värderas de till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att återställa, dock högst till det pris för vilket varorna då hade kunnat försälas minskat med inbesparad kostnad.

2.11.7.2 Varor* som den försäkrade tillverkar

Varorna värderas till tillverkningskostnad* för att utan dröjsmål återställa varorna. Med återställande* förstås reparation eller återanskaffning av varor* av samma slag.

Återställs inte varorna inom två år värderas de till de faktiska tillverkningskostnaderna vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket de då hade kunnat försälas minskat med inbesparad kostnad.

2.11.7.3 Varor* sålda och färdiga för leverans

Varorna värderas, i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor*, till det avtalade försäljningspriset minskat med inbesparad kostnad.

2.11.8 Arkivalier*

Skadan värderas till de skäligen kostnader* som inom två år läggs ned på att återställa den information som förlorats genom skadan och för att återställa originalritningar.

2.11.9 Värdehandlingar*

Skadan värderas till de skäligen kostnader* som inom två år läggs ned på att återställa eller återanskaffa värdehandlingar*.

2.11.10 Kunders egendom

Skada värderas efter de regler som gäller för den objekttyp egendomen tillhör för ägaren.

Personlig lös egendom värderas enligt bolagets villkor för hemförsäkring.

2.11.11 Arbetstagares egendom

Arbetstagares egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler.

Arbetstagares egendom i övrigt värderas enligt bolagets villkor för hemförsäkring.

2.11.12 Annans egendom*

Skada värderas efter de regler som gäller för den objekttyp egendomen skulle ha tillhört om försäkringstagaren varit ägare.

2.11.13 Mark, grundvatten, vattentäkt, vattendrag, sjö och annat vattenområde

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned för att återställa egendomen.

2.11.14 Skada enligt epidemiförsäkring

Skadebeloppet utgörs av

- egendomsskada på djur* som omfattas av denna försäkring värderad enligt avsnitt 2.11.5.1,
- Saneringskostnader som föreskrivits av Jordbruksverket eller annan myndighet,
- täckningsbidragsförlust från djur* som omfattas av denna försäkring värderad enligt avsnitt 3.9.5, minskad med
- ersättning som utgår av statsmedel eller från EU,
- ersättning från annan försäkring

Ansvarstiden räknas från den dag ingripande enligt avsnitt 2.8.14 sker. Ansvarstiden är 18 månader.

Anmärkning: Dina Försäkringar tillämpar samma beräkningsunderlag som Jordbruksverket vid fastställande av ersättning.

2.11.14.1 Skadeersättningsregler

Med komplettering av avsnitten 2.11 och 3.10 gäller att försäkringstagaren ska, genom handling utfärdad av vederbörande myndighet, styrka den tid som verksamheten inte kunnat drivas på grund av myndighets ingripande.

Försäkringstagaren ska vidare styrka att han i fastställd ordning sökt ersättning av statsmedel.

2.11.14.2 Saneringskostnader

Saneringskostnader ersätts även i de fall då ingen egendomsskada föreligger men besättningen spärrats enligt bestämmelserna i epizooti- eller zoonoslagen.

Dina Försäkringar tillämpar samma beräkningsunderlag som Jordbruksverket vid fastställande av ersättning för sanering. Om den gamla byggnaden måste rivas för att uppfylla saneringskraven och staten lämnar ersättning med reducerat värde för byggnaden t ex beroende på ålder eller skick, baserar Dina Försäkringar sin ersättning på samma beräkningsunderlag med reducerat värde. Avdrag görs för ersättning som utgår av statsmedel, från EU eller från annan försäkring. Det på detta sätt beräknade beloppet är Dina Försäkringars ersättningsunderlag.

För att få ersättning för sanering måste den försäkrade följa anvisningar som lämnats från Jordbruksverkets veterinär* och från Dina Försäkringar.

2.11.15 Tvist om värde

Vid tvist om värdet av skada på egendom ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Lagen om skiljemän tillämpas.

2.12 Skadeersättningsregler

2.12.1 Skadeersättning

Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för liden skada även om försäkringsbeloppet är större.

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp* enligt 2.11 Skadevärderingsregler,
- räddningskostnad enligt 2.10.1.1,
- röjnings- och bärgningskostnad enligt 2.12.3,

med avdrag för

- självrisk, tilläggssjälvrisk eller särskild självrisk
- eventuell underförsäkring* enligt 2.12.2,
- eventuell påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift och räddningsplikt enligt 2.9 och 2.10,

och med hänsyn till

- leverantörsgaranti enligt 2.12.5.

Anmärkning:

Den högsta ersättning* som kan erhållas vid förstariskförsäkring är försäkringsbeloppet med eventuellt tillägg för investeringar och prisändringar som skett under försäkringsåret.

För förstariskförsäkrad egendom ersätts röjningskostnad enligt 2.12.3, utöver försäkringsbeloppet för egendomen.

Moms ersätts inte då den är avdragsgill.

2.12.2 Underförsäkring*

Försäkringstagaren ska underrätta bolaget om

- ny-, till-, eller ombyggnad eller jämförlig förbättring av byggnad*,
- investering* av övrig egendom,
- arealökning

för att nytt premieunderlag ska kunna fastställas. Om försäkringstagaren underlåter detta och om värdet av försäkrad egendom vid skadetillfället har ökat p.g.a. ovanstående, föreligger underförsäkring*.

Ersättningsbeloppet minskas då till så stor del som erlagd premie för all egendom utgör av den premie som skulle ha erlagts med beaktande av förändringarna. Premieunderlagen ska vara fastställda med samma värderingsmetod.

Reglerna om underförsäkring* tillämpas dock inte om underförsäkringen beror på egendom som tillhör objekttyp som är angiven i försäkringsbrevet eller under 2.6.1 under förutsättning att:

- egendomen tillkommit under försäkringsåret,
- egendomen inte avser byggnad* eller fastighet utanför försäkringsstället.

2.12.3 Röjnings- och bärgningskostnad

I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering av skadad egendom.

Värdeminskningssavdrag görs inte på röjningskostnad eller åtkomstkostnader. Värdeminskningssavdrag görs dock på rivning och röjningskostnader som är en del i reparation/återställande* av skadad byggnad*/byggnadsdel*. Bolaget har rätt att avgöra om grund, golv, plattor, brunnar och andra i betong eller motsvarande uppförda fundament ska återanvändas, borttransporteras, sönderdelas eller lämnas orörda.

För förstariskförsäkrad egendom ersätts röjningskostnad enligt ovan, utöver försäkringsbeloppet för egendomen.

Vid skada på häst enligt avsnitt 2.8.1 – 2.8.9 ersätts kostnad för destruktion och avlivning, enligt veterinärs beslut, samt därav orsakad kostnad för transport och omhändertagande. Sådan ersättning betalas även om häst inte är försäkrad, förutsatt att ersättning inte kan erhållas från annan försäkring.

2.12.4 Inteckningshavare

2.12.4.1 Panträtt i fast egendom

För den som har panträtt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning vid betalning av ersättning på grund av försäkringsavtal.

Säkerhetsrätten gäller inte vid skada på lös egendom.

2.12.4.2 Företagsinteckning

Om den som innehar rätt enligt företagsinteckning anmäler namn och adress hos bolaget, så har han, om skadan avser företagsintecknad egendom, företrädesrätt till ersättning för skada enligt försäkringsavtalet. Företrädesrätten gäller om ersättningsbeloppet överstiger 10 % av försäkringsbeloppet för ifrågavarande slag av egendom. Gällande lag om inbördes företrädesrätt mellan dessa inteckningshavare samt om andra rättsägares rätt vid konkurs och utmätning är tillämplig.

2.12.4.3 Fullvärdesförsäkrad egendom

Vid tillämpning av gällande bestämmelser om inteckningshavares rätt till ersättning anses vid beloppslös fullvärdesförsäkring* av egendom dess värde enligt tillämpad värderingsmetod omedelbart före skadetillfället utgöra försäkringsbelopp.

2.12.5 Leverantörsgaranti

Är leverantör eller entreprenör enligt åtagande i avtal skyldig att ersätta skada på försäkrad egendom betalar bolaget inte kostnaden för detta. Denna begränsning avser dock inte följdskada* på annan funktionell enhet än den som varit felaktig.

Undantaget tillämpas inte i den mån leverantör eller entreprenör inte kan fullgöra sin skyldighet och den försäkrade kan styrka detta.

Om den försäkrade är tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen, lämnas inte ersättning för skada på denna, i det fall skadan skulle ha omfattats av för branschen gängse garanti vid försäljning eller leverans.

2.12.6 Ersättningsregler i övrigt

Bolaget har rätt att istället för att betala kontant ersättning föreskriva att skadad egendom återställs eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

Bolaget är inte skyldigt att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering överta större eller mindre del av denna.

Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta ska egendomen snarast ställas till bolagets förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar för denna erhållen ersättning.

Vid utbetalning av ersättning beaktas om den ersättningsberättigade är redovisningsskyldig för mervärdesskatt.

2.12.7 Betalning och ränta

2.12.7.1 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Den del av ersättning som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast en månad efter att den försäkrade visat att så skett.

När myndighets förbud att återuppföra skadad byggnad* överklagats och bolaget p.g.a. detta väntat med att betala ut ersättning, ska ersättningen betalas senast en månad efter det att bolaget fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

När polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

2.12.7.2 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt 2.11 Åtgärder vid skada.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av basbeloppet.

3 AVBROTTSFÖRSÄKRING

3.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom innehavare av försäkrad jord- och skogsbruksverksamhet, samt sådan hästverksamhet* eller annan näringsverksamhet* som anges i försäkringsbrevet.

3.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för avbrottsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

3.3 Försäkrat intresse

Försäkringen avser avbrottsskada som är en följd av egendomsskada enligt 3.6.

Med avbrottsskada avses sådan skada som består i

- bortfall av täckningsbidrag*
- förlust till följd av nödförsäljning av djur*
- extra kostnader
- bortfall av hyres- och arrendeintäkter

enligt nedan:

3.3.1 Vid djurproduktion, dock inte vid verksamhet med hästar (se avsnitt 3.3.2)

- Bortfall av täckningsbidrag* från nötkreatur, får, getter, svin, värphöns, slaktkycklingar, kalkoner och gäss.
- Bortfall av täckningsbidrag* genom att foder inte kunnat utnyttjas.
- Förlust till följd av nödförsäljning av nötkreatur, hästar, får, getter, svin, värphöns, slaktkycklingar, kalkoner och gäss.
- Extra kostnader vid anordnande av provisoriska stallar och fördyrad skötsel för nötkreatur, får, getter, svin, värphöns, slaktkycklingar, kalkoner och gäss.

3.3.2 Vid verksamhet med hästar, dock endast om det framgår av försäkringsbrevet

- Bortfall av täckningsbidrag* från hingsthållar-, ridskole-, ridläger-, tränings- eller annan verksamhet som anges i försäkringsbrevet.

Anmärkning: Bortfall av täckningsbidrag* från verksamhet med travhästar ingår endast om detta särskilt angivits i försäkringsbrevet.

- Extra kostnader vid anordnande av provisoriska stallar och fördyrad skötsel för hästar.

3.3.3 Vid växtodling

Extra kostnader för särskilda åtgärder vid skördearbete eller annan växtodlingsåtgärd som vid utebliven åtgärd skulle medföra förluster i skördevärde.

3.3.4 Vid lagring av potatis, andra rotfrukter eller spannmål samt torkning av spannmål

Bortfall av täckningsbidrag* vid skada på torknings-, lagrings- eller foderberedningsanläggning.

3.3.5 Vid uthyrning av byggnader

Bortfall av hyres- och arrendeintäkter. Som hyresintäkt räknas inte ersättning för t ex produkter eller tjänster i samband med uthyrningen.

3.3.6 Vid annan näringsverksamhet*

Bortfall av täckningsbidrag* i annan näringsverksamhet*, se försäkringsbelopp 3.4. Annan näringsverksamhet* avseende undersökning, behandling och vård av häst omfattas endast om det särskilt anges i försäkringsbrevet.

3.3.7 Vid körning för annans räkning

Bortfall av täckningsbidrag* och extra kostnader för hyra av ersättningsmaskin, se försäkringsbelopp 3.4.

3.4 Försäkringsbelopp

Om inte annat anges i försäkringsbrevet är försäkringsbeloppet 300 basbelopp*. Försäkringsbeloppet för annan näringsverksamhet* är dock 2 basbelopp* och vid körning för annans räkning 2 basbelopp*, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

3.5 Självrisk

Självriskan är densamma som gäller för den egendomsskada som föranlett täckningsbidragsförlust, extrakostnad respektive hyresförlust. Vid samtidig egendoms- och avbrottsskada tillämpas en självrisk.

3.5.1 Ingen självrisk

Om du utrustar egendom med spårsändare eller stöldskyddsmärkning som möjliggör att stulen egendom kan återfås så dras ingen självrisk på avbrottskostnaden. Spårsändare ska vara i funktion och märkning t ex CEASAR eller annat bevis på märkning ska kunna visas upp vid skada.

3.6 Vad försäkringen gäller för

Vad försäkringen gäller för anges i försäkringsbrevet.

Grundförsäkring

Omfattning se 3.6.1 och 3.6.3 nedan

Brandförsäkring

Omfattning se 3.6.2 och 3.6.3 nedan

3.6.1 Grundförsäkring

Grundförsäkringen gäller för avbrottsskada

1. genom sådan skada som egendomsförsäkringen gäller för enligt 2.8.1-2.8.10, även om egendomsskadan avser arrenderad byggnad* eller häst som är försäkrad genom Dina Försäkringars hästförsäkring.
2. som drabbar djurbesättning genom oförutsett avbrott i tillförsel av el, gas, vatten, värme eller datakommunikation om larm och reservverk finns som uppfyller kraven i föreskrifterna, se 2.9.5.3 och 2.9.6.2.
3. som beror på att leveransavtal inte kan fullföljas på grund av sådan skada som egendomsförsäkringen gäller för. Skadan ska ha inträffat inom Norden*, hos kund eller leverantör med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt. Försäkringen gäller inte för längre tid än den för leveranskontraktet återstående kontraktstiden. Ersättning lämnas endast i den mån ersättning inte kan fås av allmänna medel. Högsta ersättning 15 basbelopp.
4. som beror på att tillträde till rörelsen hindras genom avspärning beordrad av räddningstjänst eller polismyndighet. Ersättning lämnas i den mån ersättning inte kan fås från annat håll. Högsta ersättning är 10 basbelopp.

3.6.2 Brandförsäkring

Försäkringen gäller för avbrottsskada genom sådan skada som egendomsförsäkringen gäller för enligt 2.8.1 Brandförsäkring, även om egendomsskadan avser arrenderad byggnad*.

3.6.3 Avbrottsskada som uppkommit under ansvarstiden

Försäkringen gäller endast för sådan avbrottsskada som uppkommit under ansvarstiden.

Ansvarstiden räknas från den tidpunkt då skada enligt Egendomsförsäkring 2.8 inträffat och är

- vid djurproduktion som återupptas inom 12 månader från skadedagen – 24 månader
- i övriga fall – 12 månader

om inte annat anges i försäkringsbrevet eller nedan.

Det åligger försäkringstagaren att utan dröjsmål och senast inom 6 månader vidta åtgärder för att återställa och återanskaffa skadad egendom, så att tidigare produktionsinriktning kan återupptas. Med sådana åtgärder avses vid skada på byggnad* att projektering ska vara slutförd, fullständiga handlingar för myndigheternas godkännande ska vara inlämnade och grundläggningsarbetena i huvudsak vara slutförda.

Om inte ovanstående krav är uppfyllda begränsas ansvarstiden till

- vid djurproduktion – 6 månader
- vid växtodling – pågående lagringsperiod
- vid uthyrning och utarrendering av byggnader – 6 månader
- vid annan näringsverksamhet* – 6 månader
- vid körning för annans räkning – 3 månad

Om arrendator drabbas av avbrottsskada vid skada på arrenderad byggnad* och jordägaren inte vidtar åtgärder för att återställa byggnaden, samt arrendator inte kan råda över detta är ansvarstiden dock

- 24 månader, om arrendator uppför byggnad* för motsvarande djurproduktion som vid skadedagen, på annan fastighet,
- 12 månader i övriga fall, även om produktionen inte återupptas under förutsättning att arrendatorn vidtagit rättsliga åtgärder men jordägaren ändå inte återställt byggnaden inom 12 månader.

Bolaget kan efter inträffad skada avtala om att ovanstående tidsgränser på 6 respektive 12 månader senareläggs, om särskilda skäl föreligger.

3.6.4 Tilläggförsäkringar

3.6.4.1 Sjukavbrott för smittsam sjukdom - hästar (särskilt avtal)

Om det anges i försäkringsbrevet att tilläggförsäkring vid sjukavbrott för verksamhet med hästar ingår, gäller avbrottsförsäkringen vid följande händelser:

- hingst på försäkrad hingststation som drabbas av smittsam sjukdom och enligt veterinär* inte får leverera sperma
- smittsam sjukdom som drabbar hästarna i försäkrad häströrelse och medför att verksamheten enligt veterinär* måste stängas av
- annan avbrottsskada till följd av förgiftning, förätning, storm* eller annan väderleksbetingad händelse som leder till avbrottsskada på försäkrad hästverksamhet*.

3.6.4.1.1 Högsta ersättning*

Om du har försäkrat högst	Högsta ersättning* per skada
12 hästar	2 basbelopp*
18 eller 24 hästar	3 basbelopp*
36 hästar	4 basbelopp*
48 hästar	5 basbelopp*
fler än 48 hästar	6 basbelopp*

3.6.4.2 Mjölkbrott (särskilt avtal)

Om det anges i försäkringsbrevet att tilläggförsäkring vid mjölkbrott ingår, gäller avbrottsförsäkringen för förlorad mjölkintäkt vid följande händelser:

3.6.4.2.1 Besättningssmitta

Ersättning lämnas vid besättningssmitta som med klinisk sjukdom drabbar besättningen och leder till mer än 10 % minskad mjölkproduktion – dock minst 500 kg – under en sammanhängande period om 30-dagar. Besättningssmitta måste styrkas med veterinärintyg.

3.6.4.2.2 Djur* som dör, kommer bort eller insjuknar så svårt att det måste avlivas

Vid skada som är ersättningsbar enligt avsnitt 2.8.11 och leder till mer än 10 % minskad mjölkproduktion – dock minst 500 kg – under en sammanhängande period om 30-dagar. Ersättning lämnas endast i de fall djurförsäkring tecknats enligt avsnitt 2.8.11.

3.6.4.2.3 Kvalitetsfel på mjölk.

Ersättning lämnas för mjölk, dock minst 500 kg,

- vid kvalitetsfel på mjölkleverans, som kasserats av mejeriet. Kvalitetsfel i mjölken innebär t ex antibiotikarester, lukt- och smakförändringar, utseendefel eller hög vatteninblandning, så att onormala fryspunktsvärden har uppstått.
- då det konstaterats att det finns antibiotikarester i mjölken och man varit tvungen att hålla ut den för att undvika felleverans till mejeriet.

Ersättningen är begränsad till högst tre skadetillfällen per försäkringsår. Ersättning lämnas inte heller för efterlikvid eller liknande tilläggsbetalningar.

Vid kvalitetsfel av mjölkleverans som orsakar skada på ett tankbilslas galler avsnitt 4. Ansvarsförsäkring

3.6.4.2.4 Undantag

Försäkringen gäller inte

- vid skada enligt epizooti- eller zoonoslagstiftning
- vid saneringsslakt

3.6.4.2.5 Självrisk

Om särskild självrisk valts framgår det av försäkringsbrevet. I annat fall gäller försäkringen utan självrisk.

3.7 Säkerhetsföreskrifter

För avbrottsförsäkringen gäller samma säkerhetsföreskrifter som för Egendomsförsäkringen, se 2.9. Detsamma gäller beträffande påföljd vid åsidosättande av föreskrift, se 2.9.16.

3.8 Åtgärder vid skada

3.8.1 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående,
- begränsa skada som redan inträffat,
- i samråd med bolaget utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade verksamhetens drift och
- söka bereda arbetstagare, som genom skadan blivit utan arbete, annan sysselsättning inom eller utanför verksamheten.

3.8.1.1 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas varit till men för försäkringsbolaget är bolaget berättigat till skäligen avdrag på ersättningsbelopp som annars skulle betalats eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

3.8.2 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska snarast anmälas till bolaget. Har avbrottskada orsakats av egendomsskada genom stöld, inbrott, rån* och överfall* eller annat brott ska den försäkrade snarast göra polisanmälan och sända in polisintyg till bolaget.

3.8.3 Ersättningskrav

Försäkringstagaren ska senast tre månader efter ansvarstidens slut till bolaget överlämna skriftligt ersättningskrav. Kravet ska vara upprättat i överensstämmelse med de för försäkringen gällande villkoren.

Framställs kravet senare är bolaget ansvarigt endast om kravet framställs inom ett år från det att den försäkrade fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning.

Den försäkrade är skyldig att bistå bolaget vid skadeutredningen och att på anmodan styrka ersättningskravet och tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättnings storlek.

Kostnad för framställande av ersättningskrav ersätts inte.

Å contoersättning avseende avbrottskada för period senare än 6 månader efter skadedagen betalas först när byggnadsarbetena utöver grundläggningsarbeten fortskrider utan dröjsmål och enligt plan som överenskommits mellan bolaget och försäkringstagaren.

3.9 Skadevärderingsregler

Skada värderas efter ansvarstidens slut.

3.9.1 Bortfall av täckningsbidrag*

Vid värdering av skada beräknas skadan till den faktiska förlusten för den skadade produktionsgrenen med driftsbokslut som underlag.

3.9.1.1 Beräkning av täckningsbidrag* under jämförelseperiod

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som ansvarstiden, dock högst 12 månader. Jämförelseperioden börjar 12 månader före dagen då skada enligt 3.6.1 eller 3.6.2 inträffat. Överstiger ansvarstiden 12 månader ska det sålunda beräknade beloppet ökas med täckningsbidraget under en mot den överskjutande tiden svarande jämförelseperiod, som också börjar 12 månader före skadedagen.

3.9.1.2 Jämkning av täckningsbidrag

Råder under ansvarstiden andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, ska det enligt ovan beräknade beloppet justeras. Jämkningsen ska ske genom att det för jämförelseperioden framräknade täckningsbidraget ökas eller minskas.

Det jämkade beloppet ska anses utgöra det täckningsbidrag* som verksamheten skulle ha gett under ansvarstiden, om skadan inte inträffat.

3.9.2 Nödförsäljning av djur*

Vid förlust som uppstår vid nödförsäljning värderas skadan till skillnaden mellan det pris som normalt skulle ha erhållits för motsvarande djur* (marknadsvärdet med avdrag för normala försäljningskostnader*) och det faktiskt erhållna försäljningsvärdet med avdrag för de faktiska försäljningskostnaderna. Marknadsvärdet ska dock lägst utgöra det genomsnittliga värdet för motsvarande djur* under perioden 6 månader före skadedagen - 6 månader efter skadedagen.

Om återanskaffning av likvärdiga djur* sker inom två år efter skadedagen, görs dessutom tillägg med de normala försäljningskostnaderna för de försålda djuren, samt med inköpskostnaderna för de återanskaffade djuren.

3.9.3 Extrakostnader

1. Vid extra kostnader, som uppstår för anordnande av provisoriska stallar och fördyrad skötsel av djur*, värderas sådan skada till av försäkringstagaren visade skäligena kostnader*. Hänsyn tas till beräknat restvärde för de provisoriska anläggningarna.
2. Vid extra kostnader som uppstår för särskilda växtodlingsåtgärder eller vid körning för annans räkning, värderas sådan skada till av försäkringstagaren visade skäligena kostnader*. Hänsyn ska tas till inbesparade egna kostnader.

3.9.3.1 Högsta ersättning* för extra kostnader

När djuren behålls i provisoriska stallar får den högsta ersättningen enligt 3.9.3.1 inklusive eventuella produktionsförluster enligt 3.9.1 som uppstår i de provisoriska stallarna, inte överstiga den sammanlagda förlust som skulle uppstått vid en försäljning av djuren inom en vecka efter skadedagen.

Förlusten vid en försäljning av djuren skadedagen beräknas utifrån täckningsbidragsförlusten enligt 3.9.1 och nödförsäljningsförlusten enligt 3.9.2 under en beräknad återställandetid på högst 12 månader. Om återställandetiden förlängs av orsaker som försäkringstagaren inte råder över eller själv inte förorsakat kan den beräknade återställandetiden justeras till faktisk återställandetid, dock längst 24 månader.

3.9.4 Bortfall av hyres- och arrendeintäkter

Vid bortfall av hyres- och arrendeintäkter värderas sådan skada till uteblivna hyres- och arrendeintäkter minskat med inbesparade kostnader.

3.9.5 Mjölkbrott

Mjölkförlust enligt avsnitt 3.6.4.2 värderas till 90 % av förlorad mjölkintäkt enligt vid skadetillfället gällande avräkningspris exklusive efterlikvid och moms. Ersättning för mjölkförlust lämnas under högst 30 dagar vid besättningssmitta enligt 3.6.3.2.1 och högst 60 dagar vid skada enligt 3.6.2.

Ersättningsberäkningarna grundas på besättningens medelavkastning enligt provmjölkningens redovisning eller motsvarande underlag. Den minskade produktionen ska styrkas med leveransbesked från mejeriet.

3.9.6 Skadebelopp*

Skadebeloppet utgörs av skadans värde enligt 3.9.1 - 3.9.4 minskat med

1. det täckningsbidrag* som verksamheten faktiskt har gett under ansvarstiden,
2. sådana i täckningsbidraget ingående kostnader, som under ansvarstiden kunnat inbesparas eller användas för annat ändamål t ex arbete,
3. det täckningsbidrag* som svarar mot att avbrottstiden utökats, utöver den tid som skulle behövts för att återställa skadad egendom, till följd av att
 - förbättring, utvidgning eller annan förändring görs, inbegripet sådant som är en följd av myndighets beslut,
 - likvärdig byggnad* enligt Egendomsförsäkring 2.11.1.2 alternativ 2 uppförs istället för identisk byggnad*,
 - byggföretag inte anlitat för hela eller delar av byggprocessen,
4. det täckningsbidrag* som innefattas i ersättning för egendomsskadan, t ex ersättning för djur*, produkter eller arbete med återställande* av byggnad*,
5. sådan ökning av täckningsbidrag* som till följd av skadan under ansvarstiden har uppstått i annan produktionsgren eller verksamhet, som försäkringstagaren själv eller annan för hans räkning driver,
6. ränteintäkter eller minskade räntekostnader som uppstått under ansvarstiden till följd av utbetald ersättning.

3.9.7 Tvist om värde

Vid tvist om avbrottsförlustens storlek ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Lagen om skiljemän tillämpas.

3.10 Skadeersättningsregler

3.10.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp* enligt 3.9 Skadevärderingsregler,
- ränta enligt 3.10.2,

med avdrag för

- självrisk enligt 3.5,
- eventuell underförsäkring* enligt 3.10.4,
- eventuell påföljd vid åsidosättande av föreskrift enligt 3.7 och räddningsplikt enligt 3.8.1.1,

med hänsyn till

- högsta ersättning* 3.10.3.

3.10.2 Ränta

Bolaget ersätter skälig ränteförlust och/eller räntekostnad under ansvarstiden med hänsyn till att ersättningen inte betalas förrän efter ansvarstidens slut. Vid beräkning av ränteförlust eller räntekostnad tillämpas Riksbankens referensränta.

3.10.3 Högsta ersättning*

Högsta ersättning* är försäkringsbeloppet enligt 3.4.

3.10.4 Underförsäkring*

Försäkringstagaren ska underrätta bolaget om

- ny-, till-, eller ombyggnad eller jämförlig förbättring av byggnad*,
- investering* av övrig egendom,
- arealökning
- antal djur* av varje djurslag

för att nytt premieunderlag ska kunna fastställas. Om försäkringstagaren underlåter detta och om värdet av försäkrad egendom vid skadetillfället har ökat p.g.a. ovanstående, föreligger underförsäkring*.

Ersättningsbeloppet minskas då till så stor del som erlagd premie för all egendom utgör av den premie som skulle ha erlagts med beaktande av förändringarna. Premieunderlaget ska vara fastställt med samma värderingsmetod.

3.10.5 Tidpunkt för betalning

3.10.5.1 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Skada regleras efter ansvarstiden slut. Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav, kommit in med komplett bokföringsunderlag och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

3.10.5.2 Räntebestämmelser

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta. Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt 3.8.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av basbeloppet.

4 ANSVARFÖRSÄKRING

Om det anges i försäkringsbrevet att ansvarsförsäkring ingår omfattar försäkringen ett skydd enligt detta avsnitt.

4.1 Vem gäller försäkringen för och vilken verksamhet

Försäkringen gäller för försäkringstagaren, familjemedlemmar folkbokförda på samma fastighet, arbetstagare samt för medförsäkrade som anges i försäkringsbrevet och gäller endast för skada orsakad i tjänsten och som har samband med i försäkringsbrevet angiven verksamhet.

Försäkringen gäller även för försäkringstagaren i dennes egenskap av ägare eller nyttjare av försäkrad fastighet där verksamhet bedrivs och som till övervägande del används för försäkrad verksamhet.

4.1.1 Övrigt

För vissa motorfordon* gäller trafikförsäkring, se 4.6.4.

4.1.2 Undantag

Försäkringen gäller inte

- för annan näringsverksamhet* och körning för annans räkning överstigande 2 basbelopp* i sammanlagd årlig brutto-intäkt (det år skadan inträffade).
- för byggnads-, grävning- eller sprängningsarbete för annans räkning, se dock 4.11.
- för hästverksamhet* med fler hästar än vad som anges i försäkringsbrevet (det år skadan inträffade). Undantaget gäller inte för arbetshästar i lantbruk.
- för skadeståndsskyldighet som kan åläggas försäkringstagaren såsom medlem eller delägare i annan förening eller annat bolag än den försäkrade verksamheten.

om inte annat anges i försäkringsbrevet.

4.2 När gäller försäkringen

Försäkringen gäller för ansvarsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

För försäkringstagare som upphör med sin verksamhet och därigenom ej längre har gällande ansvarsförsäkring gäller denna försäkring under ytterligare tre år från det att ansvarsförsäkringen upphörde.

4.3 Var gäller försäkringen

Försäkringen gäller i hela världen utom i USA och Kanada.

4.4 Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet är 10 000 000 kr.

Försäkringsbeloppet utgör högsta sammanlagda ersättning som bolaget betalar för skadestånd inklusive ränta, samt kostnader för utredning, förhandling, räddning och rättegång.

4.4.1 Högsta ersättning*

Ersättningen är begränsad till ett försäkringsbelopp vid varje skada och totalt två försäkringsbelopp per försäkringsår, dock högst:

1. ett försäkringsbelopp vid skada genom levererad produkt om flera skador orsakats av samma fel, brist eller defekt hos en eller flera produkter, oavsett om skadorna inträffat under ett eller flera försäkringsår. Ersättning lämnas därvid inom det försäkringsbelopp som gällde vid den tidpunkt då första skadan inträffade.
2. ett försäkringsbelopp för skador som uppkommit av samma orsak och inträffat vid samma tillfälle.
3. två basbelopp* vid skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning hyrt, leasat, lånat, arrenderat eller nyttjat.
4. fyra basbelopp* vid skada på djur* som omhändertagits.
5. fem basbelopp* vid skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning åtagit sig att installera, montera, demontera, reparera, kontrollera, besiktiga, lasta, lossa, lyfta, transportera, lagra, bespruta, skörda, bearbeta, avverka, förvara eller tillse. Med bearbeta avses även gödselspridning, sådd, radrensning, gödsel- eller kalkspridning, skörde- eller avverkningsarbete av jordbruksprodukter, obärgad gröda* eller skog.
6. 10 basbelopp* vid skada enligt avsnitt 4.6.3 Ansvar enligt dataskyddsförordningen.
7. 10 basbelopp* vid skada orsakad av förorening genom stallgödsel, urin eller pressvatten enligt avsnitt 4.7.5.1.
8. 25 basbelopp* vid ren förmögenhetsskada* enligt avsnitt 4.6.2.1 Miljöansvar, samt för sakskada enligt avsnitt 4.7.4.1 punkt 5.

Anmärkning: Beträffande skador enligt punkterna 3 och 5 ovan - se även undantagen 4.7.2.

4.5 Självrisk

Självrisk är den del av skadebeloppet som den försäkrade får betala vid varje skada.

Ansvarsförsäkringen gäller med en självrisk som är 10 % av basbeloppet, såvida inte annat avtalas och särskilt anges i försäkringsbrevet. Om trafikförsäkring tecknats tillämpas 10 % av basbeloppet i trafiksjälvrisk.

4.5.1 Särskild självrisk

För vissa skadehändelser gäller en särskild självrisk. Särskild självrisk gäller i stället för avtalad självrisk. När den avtalade självrisken är högre än den särskilda självrisken gäller dock den avtalade självrisken.

4.5.1.1 Heta arbeten

Särskilda självrisken är 30 % av skadebeloppet, dock lägst ett basbelopp* och högst tio basbelopp*, vid sakskada genom brand* eller explosion* som orsakats av svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg eller annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

4.5.1.2 Lyft och transport

Särskilda självrisken är 20 % av basbeloppet vid skada på egendom som den försäkrade eller för hans räkning annan person lyft eller transporterat i andra fall än de som undantas enligt avsnitt 4.7.2 Omhändertagen egendom.

4.5.1.3 Bearbetning

Särskilda självrisken är 20 % av basbeloppet vid skada på egendom som den försäkrade eller för hans räkning annan person åtagit sig att installera, montera, demontera, bearbeta, kontrollera, besiktiga, lasta, lossa, lagra eller tillse.

4.5.1.4 Förorening

Särskilda självrisken är 20 % av basbeloppet vid skada på egendom som orsakats genom besprutnings- eller bepudringsåtgärd, förorening genom stallgödsel, urin eller pressvatten eller förorening genom vätska från cistern, tank eller behållare.

4.5.1.5 Ren förmögenhetsskada*

4.5.1.5.1 Miljöansvar

Den särskilda självrisken är 1 basbelopp* vid ren förmögenhetsskada* enligt avsnitt 4.7.5 Miljöansvar.

4.5.1.5.2 Vissa växtodlingsarbeten

Den särskilda självrisk vid skada vid vissa växtodlingsarbeten enligt 4.6.2.2 är 10% av skadebeloppet, dock lägst 50% av basbeloppet och högst 5 basbelopp*.

4.5.2 Självrisk vid flera skador

Endast en självrisk dras av

- vid flera skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera levererade produkter
- för skador som har uppkommit av samma orsak och vid samma skadetillfälle.

4.6 Vad gäller försäkringen för

Åtagande

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger självrisk enligt avsnitt 4.5 Självrisk, åtar sig bolaget gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger,
- förhandla med den som kräver skadestånd,
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljeförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljekostnader som den försäkrade åsamkas eller åläggs att betala och som denne inte kan få ut av motpart eller annan,
- betala det skadestånd utöver gällande självrisk som den försäkrade är skyldig att erlägga.

4.6.1 Person- och sakskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för personskada och sakskada enligt

- allmänna skadeståndsrättsliga regler,
- allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde,
- sedvanligt kontrakt med strömleverantör där försäkrad övertagit ansvar enligt lagen om elektriska anläggningar,
- sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägare avseende övertaget fastighetsägaransvar.

När denna försäkring gör undantag för person- eller sakskada gäller denna försäkring inte heller för förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.

Försäkringen gäller även för skadeståndsskyldighet för ingrediens- och komponentskada, det vill säga sådan direkt kostnad eller förlust som uppkommer genom att egendom

- med vilken levererad felaktig produkt förenats (genom exempelvis sammanfogning, sammansmältning, blandning, pressning, applicering, ytbehandling eller emballering),
- som – efter bearbetning eller förädling eller annan användning av levererad felaktig produkt – helt eller till en del består av produkten,
- som är djur* eller växt, efter förbrukning av levererad felaktig produkt eller
- som är informationsbärare – såsom trycksaker eller datamedia* – efter överföring av information från levererad felaktig produkt

skadas eller försämras och därigenom

- måste repareras eller kasseras,
- blir dyrare att bearbeta eller framställa,
- minskar i värde eller inte kan användas för sitt avsedda ändamål.

4.6.2 Ren förmögenhetsskada*

Med ren förmögenhetsskada* avses ekonomisk skada som uppstår utan samband med person- eller sakskada.

4.6.2.1 Miljöansvar

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada* i vissa fall enligt avsnitt 4.7.5 Miljöansvar

4.6.2.1.1 Högsta ersättning*

Högsta ersättning* är 25 basbelopp*, se även avsnitt 4.4.1 Högsta ersättning*.

4.6.2.2 Vissa växtodlingsarbeten

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada* vid följande växtodlingsarbeten: sådd, växtskyddsarbete, gödsel- och kalkspridning.

4.6.2.2.1 Högsta ersättning*

Högsta ersättning* är 5 basbelopp*, se även avsnitt 4.4.1 Högsta ersättning*.

4.6.3 Ansvar enligt dataskyddsförordningen

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada som den försäkrade kan bli skyldig att betala enligt artikel 82 EU:s dataskyddsförordning 2016/679.

4.6.3.1 Högsta ersättning*

Högsta ersättning* är 10 basbelopp*, se även avsnitt 4.4.1 Högsta ersättning*.

4.6.4 Skada i följd av trafik med vissa motorfordon*

Trafikförsäkring eller ansvarsförsäkring enligt trafikskadlagen för i försäkringsbrevet angivna fordon ingår endast i de fall där det särskilt anges att trafikförsäkring ingår.

Vid skada enligt 4.6.4 gäller försäkringen med det försäkringsvillkor som skulle ha gällt om individuell trafikförsäkring varit tecknad med trafiksjälvrisk som är 10 % av basbeloppet.

4.6.5 Skada orsakad av hemdjur

Enligt 22 kap 7 § byggningsbalken är ägare av hemdjur* i regel skyldig att betala endast ett jämkat skadestånd för skada som djuret förorsakat på annans djur*. I sådant fall betalar försäkringsbolaget likväl – med tillämpning av försäkringsvillkoren i övrigt – även den resterande delen av skadan.

4.6.6 Räddningskostnad

När den försäkrade haft utgift för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan föranleda skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

Ersättning lämnas dock inte för kostnad för att avvärja befarad skada på grund av defekt hos levererad produkt.

4.6.7 Nyckelförlust

Försäkringen ersätter skälig kostnad för ändring eller, om så erfordras, byte av lås i fastigheter inom Sverige i samband med omhändertagen nyckel förlorats. Detta gäller under förutsättning att försäkringstagaren är skyldig att svara för sådan kostnad och att den inte kan ersättas genom annan eller dennes försäkring.

Ersättning betalas dock inte

- om nyckeln var märkt med namn eller adress i klartext eller
- vid stöld ur olåst bil.

Vid nyckelförlust ska polisanmälan ske och kopia på denna ska bifogas skadeanmälan.

Högsta ersättning

Högsta ersättning är 2 basbelopp* vid varje skada oavsett antalet fastigheter som berörs av förlusten.

4.7 Vad gäller försäkringen inte för

4.7.1 Skada på levererad produkt eller tjänst

Försäkringen gäller inte för

- skada på produkt som den försäkrade levererat eller tjänst som den försäkrade utfört, om skadan består i eller är en följd av fel, brist eller defekt hos produkten eller tjänsten, t ex i montering, uppförande eller annan åtgärd i samband med leverans av produkten,
- skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel, brist eller defekt hos levererad produkt eller tjänst (reklamation),
- skada orsakad av asbest, formaldehyd eller PCB (polyklorerade bifenyler, kemisk produkt som marknadsförs under ett stort antal varumärken),
- skada genom att levererad kemisk produkt eller levererat läkemedel inte förhindrat, avbrutit eller påverkat sådant beräkneligt händelseförlopp eller sådan beräknelig utveckling eller sjukdom som pågår eller skulle ha uppkommit om produkten inte använts,
- skada genom levererad produkt när den försäkrade underlåtit att utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa produktens lämplighet för avsett ändamål och detta medfört att fel, brist eller defekt i produkten inte upptäckts.

Med levererad produkt menas även produkt som ska levereras, ska säljas, ska uppföras, är såld eller är uppförd.

Med skada på levererad produkt förstås här även skada som beror på att den levererade produkten måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp i samband därmed måste ske i annan egendom än den levererade produkten.

Försäkringen gäller inte heller för

- det avtalade värdet av den levererade felaktiga produkten,
- I levererad produkt ingår värdet av i leveransavtalet ingående montage- och installationsarbeten, konstruktioner, råd och anvisningar som är utförda eller utarbetade eller avsedda att utföras eller utarbetas av den försäkrade.
- kostnad för information med anledning av fel, defekt eller säkerhetsbrist i levererad produkt,
- kostnad för reklamation, undersökning, återtagande, omleverans, prisavdrag, täckningsköp eller hävning,
- kostnad som den försäkrade svarar för vid fullgörande av leveransavtalet, såsom avhjälpande av fel, återmontering eller annan sådan kostnad.

4.7.1.1 Vissa kostnader vid ingrediens- och komponentskada

Vid ingrediens- och komponentskada gäller försäkringen inte för skadeståndsskyldighet för minskning eller bortfall av produktion eller omsättning, avbrottsförlust, utebliven vinst, vite eller annan ekonomisk följdförlust och inte heller för försenings- eller forceringskostnad.

4.7.2 Omhändertagen egendom

Försäkringen gäller inte för skada på omhändertaget trafikförsäkringspliktigt motordrivet fordon eller registreringspliktigt släpfordon.

4.7.3 Trafik med motordrivet fordon

Försäkringen gäller inte för skada som omfattas av trafikförsäkring, vilken tillhandahålls i landet i fråga och som inträffar till följd av trafik med motordrivet fordon

- för vilket trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lag gäller eller
- när det används inom tävlingsområde

när den försäkrade eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av det motordrivna fordonet.

Detta undantag tillämpas även om den försäkrade underlåtit att teckna trafikförsäkring.

4.7.4 Luftfartyg, skepp, båtar och liknande

Försäkringen gäller inte för

- skada genom luftfartyg, svävare, drönare* eller hydrokopter,
- skada orsakad genom segel- eller maskindrivna skepp och båtar eller genom kollision med av dessa bogserade föremål eller
- kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk, eller bogserande föremål

när den försäkrade eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av farkosten.

Undantaget avseende båtar eller bogserade föremål tillämpas inte när dessa brukas för transport av djur*, lantbruksmaskiner eller annan lantbruksegendom som tillhör den försäkrade verksamheten.

4.7.5 Miljöansvar

Försäkringen gäller inte för skada som består i eller är en följd av

1. förorening av eller annan inverkan på vattendrag, sjö, vattentäkt eller annat vattenområde, grundvatten samt mark, byggnad*, anläggning eller anordning,
2. ändring av grundvattennivån,
3. rök, sot, damm, ånga, gas eller annan luftförorening*,
4. buller,
5. skakning,
6. värme, lukt eller ljus,
7. fukt eller kondens,
8. översvämning i samband med nederbörd,
9. annan liknande störning,
10. urlakning från åkermark,
11. anrikning av oorganiska ämnen.

4.7.5.1 Undantaget för miljöansvar tillämpas inte

Undantaget tillämpas inte om skadan beror på

1. att fel tillfälligt begåtts eller
2. att fel plötsligt och oförutsett uppkommit på byggnad*, anläggning eller anordning

eller om skadan enligt 4.7.5

3. punkterna 1) och 3) beror på besprutnings- eller bepudringsåtgärd.
4. punkterna 1), 8) och 10) beror på avrinning av stallgödsel, urin eller pressvatten som spritts på åkermark.
5. punkten 1) beror på oförutsedd utströmning av vätska från cistern, tank eller annan behållare.

I dessa fall gäller försäkringen även för ren förmögenhetsskada*. Särskild självrisk gäller vid miljöskada, se 4.5.1.

Anmärkning: Miljöansvar vid grävning, byggnadsverksamhet eller sprängning för annans räkning kan ingå om det är angivet i försäkringsbrevet, se 4.11 Utökat skydd.

4.7.6 Byggherre*- och entreprenörsansvar

Försäkringen gäller inte för sakskada som den försäkrade i egenskap av byggherre* eller entreprenör kan bli ansvarig för i samband med byggnads-, anläggnings- eller installationsarbete enligt Miljöbalken eller andra grannelagsrättsliga regler.

Försäkringen gäller dock för sakskada för byggnads- och anläggningsarbete på försäkrad fastighet.

4.7.7 Böter, viten mm

Försäkringen gäller inte för böter, sanktionsavgifter, viten eller straffskadestånd (punitive damages) eller annan liknande ersättning.

4.7.8 Rådgivande verksamhet (konsultansvar)

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar, som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet.

4.7.9 Förutsebar skada

Försäkringen gäller inte om den försäkrade måste antas ha handlat eller underlåtit att handla i vetskap om att detta innebär en betydande risk för att skadan skulle inträffa (FAL 8:11).

Se även allmänna villkor företag avsnitt 1.9.1 Grov vårdslöshet och uppsåt.

4.7.10 Lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut, såvida inte den försäkrade kan visa att driftsledningen varken haft eller borde ha haft kännedom om åsidosättandet.

4.7.11 Atomskada

Försäkringen gäller inte för atomskada som den försäkrade kan göras ansvarig för enligt atomansvarighetslagen eller motsvarande utländsk lagstiftning.

4.7.12 Arbetskada

Försäkringen gäller inte för arbetskada, som kan ersättas genom arbetsskadeförsäkring. Med arbetskada avses här alla skador som orsakas arbetstagare på grund av arbete, i samband med arbete eller under arbete.

4.7.13 Ersättning från annan

Försäkringen gäller inte i den mån skada kan ersättas genom socialförsäkring, patientförsäkring, annan gällande försäkring eller ersättningsform eller som tjänsteförmån. Detta gäller oavsett om sådan försäkring, ersättningsform eller tjänsteförmån avtalats eller inte.

Försäkringen gäller dock om lagenlig regressrätt utövas mot försäkrad.

4.7.14 Krav mellan försäkrade

Försäkringen gäller inte för skada som de i försäkringsbrevet angivna försäkrade tillfogar varandra. Försäkringen gäller inte heller för skadeståndsanspråk mellan företag som har samma ägare/delägare eller som ägs av nära anhörig till någon av dessa.

4.8 Föreskrifter

Utöver de allmänna föreskrifter som finns i detta avsnitt finns också särskilda föreskrifter. Sådana särskilda föreskrifter kan förekomma under respektive avsnitt i villkoren eller framgå av försäkringsavtalet, exempelvis besiktningsprotokoll till vilket försäkringsbrevet hänvisar.

Den försäkrade svarar gentemot bolaget för att nedanstående föreskrifter följs av

- den försäkrades företagsledning,
- övriga anställda hos den försäkrade,
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

När någon som anges ovan inte följer dessa föreskrifter medför det normalt ett avdrag från skadeersättningen ur denna försäkring enligt avsnitt 4.8.2 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift.

4.8.1 Allmänt

Den försäkrade ska iaktta

- de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet,
- att skötsel, underhåll, service och tillsyn utförs enligt instruktioner från tillverkare, leverantör eller beställare. Fordon eller maskin får inte användas under förhållanden som innebär onormal påfrestning.
- att dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar i rimlig omfattning förvaras och på bolagets begäran uppvisas när det kan vara av betydelse för att kunna fastställa
 - o leveranstidpunkt,
 - o om skadeståndsskyldighet föreligger eller
 - o om produkt varit defekt vid leverans.

4.8.2 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift

Har den försäkrade inte iakttagit sina skyldigheter enligt föreskrifterna i avsnitt 4.8 Föreskrifter, och har detta medfört väsentlig nackdel i utredningen av skadeståndsfrågan eller ersättningsberäkningen, görs ett avdrag med 20 % av annars utgående skadeersättning, dock med lägst ett halvt och högst tio basbelopp*.

Annan särskild påföljd kan finnas när den försäkrade inte iakttagit sina skyldigheter enligt särskilda föreskrifter. Detta framgår då av den särskilda föreskriften.

4.9 Åtgärder vid skada

4.9.1 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående,
- begränsa skada som redan inträffat och
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom.

4.9.1.1 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

När den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte iakttagit sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligen avdrag på den skadeersättning som annars skulle betalats eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

4.9.2 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

4.9.3 Skadeståndskrav

Skadeståndskrav ska vidarebefordras till bolaget snarast efter det att försäkrad erhållit det. Om skadeståndskravet inte framförts till bolaget inom ett år efter det att försäkrad erhållit kravet, är bolaget fritt från åtagande enligt avsnitt 4.6 Vad gäller försäkringen för.

4.9.4 Uppgiftsskyldighet och utredning

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar, som är av betydelse för att bedöma skadefallet och den försäkrades ansvarighet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. I händelse av rättegång ska den försäkrade tillse att vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp i erforderlig utsträckning av hos den försäkrade anställd personal.

4.9.5 Uppgörelse i godo

När bolaget så begär är den försäkrade skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande. Den försäkrade har dock inte rätt att utan bolagets tillåtelse medge skadeståndsskyldighet, godkänna ersättningskrav eller utbetala ersättning. Den försäkrade är också skyldig att förhindra att den försäkrade ådöms skadeståndsskyldighet genom tredskodom.

Iakttar den försäkrade inte av bolaget lämnade föreskrifter är bolaget fritt från ansvar om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Har bolaget förklarat sig villigt att göra upp i godo med den som kräver skadestånd är bolaget fritt från skyldighet att ersätta därefter uppkommen kostnad och att företa ytterligare utredning.

4.9.6 Polisutredning och rättegång

Har den försäkrade i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör hos polis- eller annan myndighet, eller har den försäkrade i sådan sak instämts till domstol, ska den försäkrade omedelbart underrätta bolaget om detta. Bolaget äger rätt att utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

När den försäkrade inte iakttar dessa skyldigheter kan en dom om ersättningskyldighet inte åberopas mot bolaget och inte heller ersätts rättegångs- eller skiljekostnader.

4.10 Skadeersättning

4.10.1 Beräkning

Ersättning lämnas för

- kostnader enligt avsnitt 4.6
- räddningskostnad enligt avsnitt 4.6.6

med avdrag för

- självrisk enligt avsnitt 4.5
- eventuell påföljd vid åsidosättande av föreskrift enligt avsnitt 4.8.2

och med hänsyn till

- försäkringsbelopp enligt avsnitt 4.4
- eventuell påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt enligt avsnitt 4.9.1.1

4.10.2 Betalning av ersättning

4.10.2.1 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt avsnitt 4.9 Åtgärder vid skada.

4.10.2.2 Räntebestämmelser

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljevärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt avsnitt 4.9 Åtgärder vid skada.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av basbeloppet.

4.11 Utökat skydd i ansvarsförsäkringen (särskilt avtal)

Ansvarsförsäkring (entreprenöransvar) kan utökas att gälla för annan näringsverksamhet* enligt nedan och ingår endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet.

4.11.1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Med tillägg till avsnitt 4.1, gäller följande.

Försäkringen gäller för försäkringstagaren och avser i försäkringsbrevet angiven entreprenadverksamhet enligt avsnitt 4.11.1.1 – 4.11.1.3 nedan.

4.11.1.1 Sprängning på jordbruks- och skogsfastighet för annans räkning

När sprängning på jordbruks- och skogsfastighet för annans räkning anges i försäkringsbrevet, gäller ansvarsförsäkringen vid sprängning för annans räkning på jordbruks- och skogsfastighet med en i försäkringsbrevet högsta angiven bruttointäkt per år.

4.11.1.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte

1. vid sprängning i byggnad* eller inom 50 meters avstånd från byggnad*. Vid så kallad klenhållsprängning gäller dock försäkringen vid sprängning på minst fem meters avstånd från byggnad*.
2. vid sprängning av diken och stubbar inom 200 m från byggnad*, såvida inte speciellt goda förutsättningar råder.
3. vid sprängning inom tätbebyggt område eller inom ovanstående säkerhetsavstånd från tätbebyggt område.
4. om sprängningen utförs av person som saknar behörighet för sprängning.

4.11.1.2 Grävning för annans räkning

När grävning för annans räkning anges i försäkringsbrevet, gäller ansvarsförsäkringen vid grävning för annans räkning med en i försäkringsbrevet högsta angiven bruttointäkt per år.

4.11.1.3 Byggnadsverksamhet för annans räkning

När byggnadsverksamhet för annans räkning anges i försäkringsbrevet, gäller försäkringen vid byggnadsverksamhet för annans räkning med en i försäkringsbrevet högsta angiven bruttointäkt per år.

4.11.1.3.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

1. Vårumsarbeten
2. VVS-arbeten

4.11.2 Var gäller försäkringen

Den utökade försäkringen för entreprenöransvar gäller endast inom Sverige.

4.11.3 Miljöskada

Med tillägg till avsnitt 4.6 och ändring av avsnitt 4.7.4, gäller för entreprenöransvar följande.

Entreprenörförsäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för personskada och sakskada och ren förmögenhetsskada* enligt 32 kap miljöbalken eller andra grannelagsrättsliga regler, som består i eller är en följd av

- förorening av eller annan inverkan på vattendrag, sjö, vattentäkt eller annat vattenområde, grundvatten samt mark, byggnad*, anläggning eller anordning,
- ändring av grundvattennivån,
- rök, sot, damm, ånga, gas eller annan luftförorening*,
- buller,
- skakning,
- värme, lukt eller ljus,
- annan liknande störning.

Vid ren förmögenhetsskada* gäller försäkringen endast under förutsättning att fel tillfälligt begåtts eller att fel plötsligt och oförutsett uppkommit på byggnad*, anläggning eller anordning.

Försäkringen omfattar skada genom sprängningsarbete endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet.

4.11.3.1 Undantag

Försäkringen omfattar inte miljöskada som den försäkrade kan bli ansvarig för

- i egenskap av byggherre*,
- till följd av verksamhet på egen fastighet,
- som denne åtagit sig att ersätta utöver AB 04*.

Försäkringen omfattar inte miljöskada som

- vid försäkringens ikraftträdande var känd eller borde vara känd av företags- eller driftledning eller
- har sina orsaker i sådana omständigheter att den försäkrade eller dennes driftledning borde ha insett att skada skulle komma att inträffa.
- består i eller är en följd av förändring av grundvattennivån om skada inträffar senare än två år efter utförandet av det skadeorsakande arbetet.

4.11.3.2 Särskild självrisk

Särskilda självrisker är ett halvt basbelopp* vid

- sakskada orsakad av sprutmålning,
- sakskada orsakad av sprängningsarbete,
- skada på ledningar och kablar i mark genom grävning- eller liknande arbete.

Särskilda självrisker är 10 % skadebeloppet vid ren förmögenhetsskada*, dock lägst ett halvt och högst tio basbelopp*.

4.11.3.3 Högsta ersättning*

Högsta ersättning* är 1 000 000 kronor per försäkringsår vid ren förmögenhetsskada*.

4.11.4 Räddningskostnad

Med tillägg till avsnitt 4.6.5 Räddningskostnad, gäller följande.

Försäkringen gäller inte för kostnader för skydds- och förstärkningsåtgärder - inte heller för åtgärder som vidtagits under arbetets gång - som kan anses nödvändiga med hänsyn till arbetets art och omfattning eller riskerna för omgivningen.

4.11.5 Böter, viten mm

Med tillägg till avsnitt 4.7.6 Böter, viten mm, gäller följande.

Försäkringen gäller inte för miljöskyddsavgift.

4.11.6 Ersättning från annan

Med tillägg till avsnitt 4.7.11 Ersättning från annan, gäller följande.

Finns för entreprenaden gällande byggherreansvarförsäkring som omfattar den försäkrades skadeståndsskyldighet, lämnas inte ersättning enligt detta villkor.

4.11.7 Särskilda föreskrifter

Utöver bestämmelserna i avsnitt 4.8 Föreskrifter, gäller följande särskilda föreskrifter.

För viss typ av arbete krävs besiktning eller andra åtgärder enligt nedan. Ersättning lämnas inte för kostnad avseende

- för- eller efterbesiktning,
- skydds och försäkringsåtgärder,
- att fastställa och följa grundvattennivån.

Se även avsnitt 4.6.6 Räddningskostnad.

Bolaget har rätt att under pågående avtalstid ålägga den försäkrade särskilda föreskrifter.

4.11.7.1 Allmänt

Entreprenadarbetet ska anpassas till förhållandena på arbetsplatsen samt till byggnader, anläggningar och annan egendom i grannskapet.

Den försäkrade ska iaktta

- att av myndighet utfärdade bestämmelser efterlevs,
- att anvisningar följs - exempelvis byggnad* eller byggnadsdel* ska utföras enligt gällande byggnorm och branschregler. Med byggnorm avses de regelverk som vid tiden för utförandet var gällande exempelvis Svensk Byggnorm (SBN), Boverkets Byggregler (BBR), Jordbruksverkets Byggråd (JBR) och branschregler.
- att arbetarskyddsstyrelsens anvisningar följs,
- att de föreskrifter som meddelats av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande i syfte att förhindra eller begränsa skada följs.

4.11.7.2 Markarbete*

Vid markarbete* ska förbesiktning (synförrättning) ske av byggnader och anläggningar i grannskapet som enligt erfarenhet normalt löper risk att skadas. Förbesiktningsprotokoll ska upprättas och kompletteras med erforderliga fotografier.

Förbesiktigad egendom ska efter arbetets slutförande utan dröjsmål efterbesiktigas.

Nödvändiga åtgärder ska vidtas för att förebygga skada.

4.11.7.2.1 Vid sprängning

Vid sprängningsarbete ska röktrycksprovning av skorstensstock utföras genom skorstensfejarmästares försorg.

4.11.7.2.2 Vid brunnsborring

Vid brunnsborringsarbete ska för- och efterbesiktning ske av byggnad* som är belägen närmare borrhjulet än fem meter. Även vid längre avstånd ska byggnad* besiktigas om denna enligt erfarenhet normalt löper risk att skadas.

Brunnsborring ska inte utföras närmare byggnad* än fyra meter.

4.11.7.2.3 Särskild påföljd

Har särskild föreskrift vid markarbete* inte följts lämnas endast ersättning för skada i den mån skadan anses ha inträffat även om föreskriften hade iakttagits.

Har särskild föreskrift vid markarbete* avseende för- och efterbesiktning inte följts lämnas endast ersättning för skada som genom tillförlitlig utredning visas ha uppkommit som en följd av markarbetet. Det åligger den försäkrade att tillhandahålla sådan utredning.

4.11.7.3 Grundvatten

Vid arbeten där grundvattennivån kan påverkas ska erforderliga undersökningar göras före arbetets genomförande för att fastställa grundvattennivån och dessutom ska nivån följas under arbetets gång.

Nödvändiga åtgärder ska vidtas för att förebygga skada.

4.11.7.3.1 Särskild påföljd

Har särskild föreskrift inte följts lämnas endast ersättning för skada i den mån skadan anses ha inträffat även om föreskriften hade iakttagits.

Har särskild föreskrift för undersökningar inte följts lämnas endast ersättning för skada som genom tillförlitlig utredning visas ha uppkommit som en följd av förändringen av grundvattennivån. Det åligger den försäkrade att tillhandahålla sådan utredning.

5 RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING

Om det anges i försäkringsbrevet att rättsskyddsförsäkring ingår omfattar försäkringen ett skydd enligt detta avsnitt.

5.1 Vem gäller försäkringen för och vilken verksamhet

Försäkringen gäller för försäkringstagaren, familjemedlemmar folkbokförda på samma fastighet, arbetstagare samt för medförsäkrade som anges i försäkringsbrevet och gäller endast för tvist som har samband med i försäkringsbrevet angivna verksamhet.

Försäkringen gäller även för försäkringstagaren i dennes egenskap av ägare eller nyttjare av försäkrad fastighet där verksamhet bedrivs och som till övervägande del används för försäkrad verksamhet.

5.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte

1. för annan näringsverksamhet* och körning för annans räkning överstigande 2 basbelopp* i sammanlagd årlig brutto-intäkt (det år skadan inträffade),
2. för byggnads-, grävning- eller sprängningsarbete för annans räkning,
3. för hästverksamhet* med fler hästar än vad som anges i försäkringsbrevet (det år skadan inträffade). Undantaget gäller inte för arbetshästar i lantbruk.

om inte annat anges i försäkringsbrevet.

5.2 När gäller försäkringen

5.2.1 Tvist under försäkringstiden

Försäkringen gäller för tvist som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft, under förutsättning att försäkring för samma försäkrade verksamhet funnits under en sammanhängande tid av minst två år. I denna tid får inräknas tid då rättsskyddsförsäkring med samma omfattning funnits i annat bolag.

Om försäkringsskyddet inte varit gällande under en sammanhängande tid av två år när tvist uppkommer, gäller försäkringen under förutsättning att de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat under den tid försäkringen varit i kraft, med samma omfattning i Dina Försäkringar eller annat försäkringsbolag, under förutsättning att inget uppehåll i försäkringsskyddet förekommit.

Vid miljöbrott gäller försäkringen om den försäkrade visar att de händelser som ligger till grund för misstanke om brott inträffat under den tid försäkringen varit i kraft. Försäkringen gäller också om den varit i kraft sedan minst två år när de försäkrade delgavs misstanke om brott.

5.2.2 Tvist efter försäkringstiden

Försäkringen gäller även för tvist som uppkommer efter det att försäkringen upphört på grund av att den försäkrade verksamheten upphört, förutsatt att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat under försäkringstiden samt att inte längre tid än tio år förflutit sedan dessa händelser eller omständigheter inträffade.

5.3 Var gäller försäkringen

5.3.1 Tvist

Försäkringen gäller i tvist enligt avsnitten 5.6.2 tvist som ska prövas av domstol eller skiljenämnd inom Norden* samt avser fastighet belägen inom Norden*.

5.3.2 Brottmål

Försäkringen gäller vid miljöbrott enligt avsnitt 5.6.6 Miljöbrott, inom Sverige.

5.3.3 Tvist i skattemål

Försäkringen gäller i skattemål enligt avsnitt 5.6.4 Tvist i skattemål, endast inom Sverige.

5.4 Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet är fem basbelopp*.

Försäkringsbeloppet utgör högsta ersättning* för ombuds- och rättegångskostnader vid tvist.

5.4.1 Högsta ersättning*

Högsta ersättning* för samtliga tvister som uppkommer under samma försäkringsår är 25 basbelopp*.

Kan den försäkrade i en och samma tvist erhålla ersättning från flera försäkringar i ett eller flera bolag, begränsas ersättningen så att den tillsammans med ersättningen från övriga försäkringar uppgår till högst fem basbelopp*.

5.5 Självrisk

Självrisk är den del av skadebeloppet som den försäkrade får betala vid varje skada (tvist).

Rättsskyddsförsäkringen gäller med en självrisk som är 10 % av basbeloppet samt 20 % av de kostnader enligt avsnitt 5.6 Vad gäller försäkringen för, som överstiger 10 % av basbeloppet. Såvida inte annat avtalas och särskilt anges i försäkringsbrevet.

5.6 Vad försäkringen gäller för

5.6.1 Ombuds- och rättegångskostnad

Försäkringen ersätter nödvändig och skälig ombuds- och rättegångskostnad, i tvist enligt avsnitt

5.6.1.1 Tvist som försäkrad inte kan få betald av staten, motpart eller annan.

Försäkringen gäller endast för kostnad som uppkommer under den tid försäkrad biträds av ombud enligt avsnitt 5.8.2 Val av ombud.

Försäkringen ersätter nödvändiga och skäliga kostnader* för försvar av den försäkrade när denne misstänks eller åtalats för brott mot arbetsmiljön eller den yttre miljön.

Försäkringen ersätter nödvändig kostnad för bevisning och utredning som anskaffats före rättegång och efter det att tvist uppstått, förutsatt att utredningen beställts av ombudet.

5.6.2 Tvist

Med tvist förstås att ett rättsligen grundat krav framställts och aktivt avisats, helt eller delvis. Skada vid skattemål anses inträffa när skattemålet anhängiggjorts vid allmän förvaltningsdomstol.

5.6.2.1 Tvist utan rättegång

Försäkringen gäller för försäkrads egen ombudskostnad i tvist som ska prövas som tvistemål i tingsrätt, mark- och miljödomstol eller motsvarande instanser i övriga nordiska länder.

Prövas tvisten först i annan instans, exempelvis kronofogdemyndighet, arrendenämnd eller hyresnämnd, betalas endast kostnad som uppkommer efter sådan prövning.

Vad gäller tvist som prövas enligt 5.6.2.2 eller 5.6.2.3 ersätts dock kostnader för utredningar i arrendenämnd, om den försäkrade visat att utredningen är nödvändig för den fortsatta prövningen.

5.6.2.2 Tvist med rättegång

Försäkringen gäller för försäkrads egna ombuds- och rättegångskostnad och sådan motpartskostnad som denne efter domstols prövning ålagts att betala i tvistemål som anges i avsnitt 5.6.2.1 Tvist utan rättegång, nämnda domstolar och i efterföljande prövning i hovrätt eller Högsta domstolen. Försäkringen gäller även för hyres- eller arrendetvist som prövas vid Svea hovrätt.

Träffas förlikning under rättegång gäller försäkringen för rättegångskostnad som försäkrad åtagit sig att betala till motpart, under förutsättning att försäkrad gör uppenbart att domstolen, på grund av nya omständigheter som framkommit under rättegången, efter prövning skulle ha ålagt försäkrad att betala rättegångskostnader med högre belopp än det som försäkrad vid förlikning åtagit sig.

Om talan återkallas gäller försäkringen för rättegångskostnad som försäkrad dömts att betala till motpart, under förutsättning att försäkrad gör uppenbart att domstolen, på grund av nya omständigheter som framkommit under rättegången, efter prövning skulle ha ålagt försäkrad att betala rättegångskostnader med högre belopp än det som försäkrad dömts till i och med återkallelsen.

Som rättegångskostnad anses även kostnad för medlare som är förordnad enligt 42 kap rättegångsbalken.

Försäkringen gäller även för tvist angående skadestånd som prövas inom ramen för brottmål, där den försäkrade är målsägande.

5.6.2.3 Tvist med skiljeförfarande

Försäkringen gäller för kostnad för skiljeförfarande om tvisten utan sådant förfarande skulle ha prövats av i avsnitt 5.6.2.1 Tvist utan rättegång, nämnda domstolar. Ersättning lämnas för försäkrads egna kostnad och sådan motpartskostnad som denne efter skiljemännens prövning förpliktats utge, dock inte för ersättning till skiljemännen.

5.6.3 Tvist vid konkurs

Försäkringen gäller vid tvist som uppkommer innan försäkrad försatts i konkurs under förutsättning att försäkringen var i kraft när tvisten uppkom, och konkursförvaltare har beslutat att överta försäkrads tvist och anlitar ombud.

5.6.4 Förvaltningsmål

5.6.4.1 Tvist i skattemål

Försäkringen gäller för nödvändig och skäligen ombudskostnad i förvaltningsdomstol, kammarrätt och högsta förvaltningsdomstolen vid tvist i skattemål angående taxering av den försäkrade verksamheten, fastighetstaxering eller momsfall.

5.6.4.2 Vissa förvaltningsmål

Försäkringen gäller för tvist vid omprövning eller överklagande av svensk förvaltningsmyndighets eller domstols beslut eller dom som avser

1. ändring eller upphävande av beslut om EU-stöd eller andra EU-godkända nationella stöd som rör den försäkrade verksamheten
2. återbetalning av beviljat stöd eller bidrag enligt punkt 1 ovan.

Anmärkning: Försäkringen gäller inte för ansökan om t ex stöd eller bidrag eller andra stöd än som angetts ovan.

5.6.4.3 Vissa andra förvaltningsmål

Försäkringen gäller för tvist som prövas i svensk förvaltningsdomstol eller svensk miljödomstol som avser

1. ny-, till – eller ombyggnad av ekonomibyggnad som tillhör den försäkrade verksamheten enligt avsnitt 5.1, om det innebär ett överklagande av beviljat bygglov eller tillstånd i de fall överklagandet görs av annan försäkrad eller dennes närstående
2. myndighets omprövning enligt Miljöbalken 24 kap 3 § punkt 3,4 och 7 samt 5 § punkt 5, 6, 7, 8, 9 och 10 om det innebär en inskränkning av tidigare beviljat verksamhetstillstånd eller avser verksamhet som inte tidigare har krävt tillstånd
3. myndighetsförelägganden, enligt Miljöbalken 26 kap 9 §
4. markanvändning på grund av bildande eller utökning av naturreservat, kulturresevat, biotopskyddsområde, artskyddsförordning, strandskyddsområden eller vattenskyddsområde enligt Miljöbalken.

Anmärkning: Vid omprövning eller myndighetsföreläggande enligt ovan gäller försäkringen endast om tvisten inte beror på försäkringstagarens försumlighet i kontakt med myndighet. Med försumlighet avses till exempel att den försäkrade undviker eller försvårar kommunikation med myndighet.

5.6.5 En eller flera tvister

En tvist föreligger när

- två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist,
- försäkrad har flera tvister som avser samma angelägenhet eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund,
- flera tvister enligt 14 kap rättegångsbalken handläggs eller skulle kunna handläggas gemensamt i rättegång vid domstol, även om de handläggs som olika mål vid ett eller flera tillfällen,
- flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

5.6.6 Miljöbrott

Försäkringen gäller för ombudskostnad för försvar av den försäkrade där denne misstänks för miljöbrott.

5.7 Vad försäkringen inte gäller för

5.7.1 Tvist

5.7.1.1 Vissa tvister

Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende

- A. som vid rättslig prövning ska handläggas enligt 1 kap 3 d § första stycket rättegångsbalken (så kallade småmål), Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.
- B. som rör sådan av den försäkrade bedriven eller planerad verksamhet eller del därav som enligt miljölagstiftning kallas miljöfarlig verksamhet, oavsett om denna lagstiftning åberopas eller inte, som kan falla under prövning av mark- och miljödomstol och där den försäkrade är att anse som sökande part
- C. som handläggs som ärenden vid domstol oberoende av om de registreras som tvistemål eller ärenden som enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden eller enligt Konkurslagen.
- D. som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller förutvarande arbetstagare,
- E. som avser fordran eller annat anspråk som överlåtits på försäkrad om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom,
- F. som grundar sig på försäkrads borgensåtagande eller liknande åtagande,
- G. som avser skadestånd eller annat anspråk riktat mot försäkrad på grund av gärning som föranlett misstanke om brott eller åtal för brott som kräver grov oaktsamhet eller uppsåt för straffbarhet,
- H. enligt marknadsföringslagen,
- I. som avser ersättningsanspråk mot försäkrad som kan omfattas av trafik-, ansvars- eller patientförsäkring, oavsett om sådan försäkring avtalats eller inte.
- J. som gäller försäkrad i egenskap av ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, vatten- eller luftfarkost,
- K. där försäkrad är konkursgäldenär eller part i ackordsförhandling utan konkurs eller part i förfarande som gäller företagsrekonstruktion,
- L. där försäkrad inte har befogat intresse av att få sin sak prövad,
- M. som har samband med kommersiellt köp/försäljning av fastighet,
- N. som gäller försäkrad som ägare av fastighet eller innehavare av tomträtt som inte är försäkrad i Dina Försäkringar,
- O. om frågan om rättsskydd kan vänta till dess en annan rättslig angelägenhet, där anspråket stödjer sig på väsentligen likartad grund, har avgjorts (så kallade pilotmål),
- P. som uppkommit mellan företag inom samma koncern, företag som omfattas av detta försäkringsavtal samt mellan eller med delägare som omfattas av detta försäkringsavtal.
- Q. där försäkrad är försatt i konkurs och tvisten avser vad som ingår i konkursboet, separationsrätt i konkursen, återvinning i konkursen eller tvistiga bevakningar i konkursen.
- R. där försäkrad är i likvidation eller part i ackordsförfarande utan konkurs oberoende av om fordringar i förfarandet är tvistiga.

5.7.1.1 Vissa tvister, forts.

Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende

- S. som avser tvist mellan försäkrad och dennes konkursbo.
- T. som har samband med styrelseledamots eller aktieägares personliga betalningsansvar enligt aktiebolagslagen (2005:551) 25 kap eller motsvarande bestämmelser enligt äldre lag,
- U. där försäkrad är kårande eller gruppledare i tvist som handläggs enligt lag (2002:599) om grupprättegång.

5.7.1.2 Eget arbete mm

Försäkringen ersätter inte

- kostnad som avser försäkrads eget arbete, förlorad inkomst, resor eller uppehåll,
- kostnad för utredning om innehållet i utomnordisk rätt,
- kostnad för ombuds resor utanför Norden*,
- kostnad för verkställighet av dom, beslut eller avtal,
- bokföringskostnad,
- avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter,
- ombudskostnader som uppkommer innan tvist uppstår.

5.7.1.3 Vissa merkostnader

Försäkringen ersätter inte merkostnad på grund av att försäkrad

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud,
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarigt försumligt,
- underlåtit att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att utfå ersättning av motpart,
- anlitar ombud på annan ort än där verksamheten bedrivs eller på den ort där saken ska prövas,
- krävs på högre ersättning för ombudskostnad än vad som utdömts som skäligt efter prövning av domstol.

5.7.2 Miljöbrott

Försäkringen gäller inte

- om den försäkrade misstänks eller åtalas för uppsåtlig gärning,
- för kostnader som avser någon av försäkrades eget arbete, förlorad inkomst, resor eller uppehåll
- för kostnader som kan ersättas av staten
- för kostnader om den försäkrade har rätt till offentlig försvarare

5.7.3 Tvist i skattemål

5.7.3.1 Vissa skattemål

Försäkringen gäller inte för tvist i skattemål avseende

- skattetillägg
- skönstaxering,
- huruvida skatt eller avgift har inbetalts till myndighet,
- eftertaxering beroende på att den försäkrade av Skatteverket antas medvetet ha lämnat oriktiga eller ofullständiga uppgifter eller skattemål i övrigt som avser förhållanden som kan medföra ansvar för skattebrott, antingen åtal väckts eller inte,
- fastighetstaxering,
- köp eller försäljning av aktier eller liknande andelsbevis,
- moms.

5.7.3.2 Eget arbete mm

Försäkringen ersätter inte

- kostnad som avser försäkrads eget arbete, förlorad inkomst, resor eller uppehålle,
- bokföringskostnad,
- avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter.

5.7.3.3 Vissa merkostnader

Försäkringen ersätter inte merkostnad på grund av att försäkrad

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud,
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt.

5.7.4 Tvist i andra förvaltningsmål

5.7.5 Vissa andra förvaltningsmål

Försäkringen gäller inte om

- tvisten grundas på att försäkrad anses ha lämnat felaktiga eller ofullständiga uppgifter såvida inte försäkrad kan visa att detta inte, till någon del, beror på grov vårdslöshet eller uppsåt
- tvisten avser rätten till omprövning eller överklagande eller avser avvisningsbeslut p g a att ansökan inkommit försent eller försäkrad inte är behörig sökande
- värdet av det som yrkas i tvisten understiger 1 basbelopp*
- tvisten har samband med ett beslut som beror på bristande medel eller anslag.

5.7.5.1 Vissa kostnader i förvaltningsmål

Försäkringen ersätter inte

- kostnad som avser försäkrads eget arbete, inkomstbortfall, resor eller uppehålle
- bokföringskostnader
- avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter
- kostnader för inhämtande av förhandsbesked eller liknande från EU-domstol, EU-myndighet eller annat EU-organ.

5.7.5.2 Vissa merkostnader i förvaltningsmål

Försäkringen ersätter inte merkostnader på grund av att försäkrad

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt.

5.8 Åtgärder vid skada

5.8.1 Anmälan om skada

Skada (tvist) ska anmälas och ersättningskrav på försäkringsersättning ska framställas till bolaget så snart som möjligt dock senast ett år från det att ombud anlätades. Framställs anspråket senare är bolaget fritt från ansvar och ersättnings-skyldighet.

5.8.2 Val av ombud

För att försäkringen ska gälla krävs att försäkrad eller konkursförvaltare, genom utställande av rättegångsfullmakt, anlitar lämpligt ombud att företräda denne i förhandlingar och rättegång.

Vid tvist ska försäkrad anlita ombud innan talan väcks i domstol. Är tvist sådan att den enligt avsnitt 5.6.2.1 Tvist utan rättegång, först ska prövas av annan instans, ska ombud anlitas senast när sådan tvist överklagas.

Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till de krav som ställs på ett ombud enligt det lands lag där processen drivs och antingen vara

- advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå eller jurist anställd på LRF:s Juridiska Byrå eller
- annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

Ombudet, bolaget och försäkrad har rätt att begära prövning av ombudets lämplighet hos Svensk Försäkring, vars beslut är rådgivande.

Vid tvist gällande skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader mellan ombud, som är ledamot av Sveriges advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot, och bolaget ska prövning ske hos Ombudskostnadsnämnden. Ombudet och bolaget förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Övriga ombud och försäkrad har rätt att begära prövning av skäligheten i arvode och övriga kostnader hos Svensk Försäkrings nämnd för rättsskyddsfrågor. Ombudet och försäkrad förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

5.8.3 Kostnadsräkning

Av ombudets kostnadsräkning ska framgå vilka åtgärder ombudet har vidtagit samt tidsåtgång för dessa åtgärder med motivering för uppkomna sakkunnigkostnader. Med kostnadsräkning ska lämnas upplysning om resultatet av tvisten samt bifogas dom eller förlikningsavtal.

5.9 Skadeersättning

5.9.1 Beräkning

Ersättning lämnas för

- kostnader enligt avsnitt 5.6

med avdrag för

- kostnader enligt avsnitt 5.7
- självrisk enligt avsnitt 5.5

och med hänsyn till

- försäkringsbelopp enligt avsnitt 5.4.

5.9.2 Betalning av ersättning

Ersättning betalas till försäkrads eget ombud för försäkrads egna ersättningsbara kostnader enligt avsnitt 5.6 Vad försäkringen gäller för, samt avsnitt 5.7 Vad försäkringen inte gäller för, när ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart efter medgivande från försäkrads eget ombud. Om försäkrad blir eller riskerar att bli ersättningsskyldig till flera, har bolaget rätt att fördela resterande del av ersättningen.

5.9.2.1 A conto

Ersättning a conto förutsätter särskild prövning. Dina Försäkringar åtar sig utbetalning högst en gång var sjätte månad. Betalning a conto görs endast till ombudet och eventuell återbetalningsskyldighet faller på betalningsmottagaren.

6 SKOGSFÖRSÄKRING

Skogsförsäkring är en tilläggförsäkring och det framgår i försäkringsbrevet vilka fastigheter som är försäkrade.

Försäkring kan tecknas som skogsbrandförsäkring eller som skogspaketförsäkring.

6.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller – om inte annat anges i försäkringsbrevet - för försäkringstagaren. Beträffande skogsprodukter* gäller försäkringen dock endast för försäkringstagaren såsom ägare till försäkrad egendom.

6.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffat under försäkringstiden under förutsättning att försäkringsbolaget ansvarar för skadan – se Allmänna villkor Företag avsnitt 1.3 Premiebetalning.

6.3 Var försäkringen gäller

6.3.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller på de fastigheter som anges i försäkringsbrevet.

6.3.2 På annan plats

För skogsprodukter* enligt avsnitt 6.6 gäller försäkringen även inom Norden*.

6.4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller.

Med egendomsskada avses sådan fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom som har till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat.

6.4.1 Begränsningar

Försäkringen ersätter inte:

- Förlust som uppkommer genom att egendom inte kan användas på beräknat sätt.
- Skada på levererad produkt som medför förlust i tillverkning, förvaring, användning eller försäljning.

6.5 Självrisk

Självrisk är den del av skadebeloppet* som den försäkrade får betala vid varje skadetillfälle.

Självrisken är 20 % av basbeloppet*, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Ska ersättning betalas genom denna försäkring och genom flera av dina försäkringar hos oss drar vi bara en självrisken högsta - från det sammanlagda skadebeloppet*.

6.6 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar:

- Växande skog* på skogsmark*
- Skogsprodukter* som kommer från eller är avsedd för den försäkrade fastigheten.
- Markanläggningar* och Markinventarier*.

6.7 Försäkringsform och försäkringsbelopp

6.7.1 Försäkringsform

I försäkringsbrevet anges hur många hektar* produktiv skogsmark som finns på fastigheten.

Värdet motsvarar marknadsvärdet på skogens virkesinnehåll strax före skadan.

6.7.2 Försäkringsbelopp vid storm* och/eller snöbrottskada

Ersättningen är begränsad vid storm- och/eller snöbrottskada per hektar* enligt tabell:

Område	Högsta ersättning* per hektar*
Norrbottnens län	40 % av basbeloppet
Västerbottens län	40 % av basbeloppet
Jämtlands län	40 % av basbeloppet
Västernorrlands län	40 % av basbeloppet
Gävleborgs län	50 % av basbeloppet
Dalarnas län	50 % av basbeloppet
Uppsala län	50 % av basbeloppet
Stockholms län	50 % av basbeloppet
Södermanlands län	50 % av basbeloppet
Västmanlands län	50 % av basbeloppet
Örebro län	50 % av basbeloppet
Värmlands län	50 % av basbeloppet
Västra Götalands län	50 % av basbeloppet
Östergötlands län	50 % av basbeloppet
Kalmar län	50 % av basbeloppet
Jönköpings län	50 % av basbeloppet
Kronobergs län	50 % av basbeloppet
Gotlands län	50 % av basbeloppet
Hallands län	60 % av basbeloppet
Skåne län	60 % av basbeloppet
Blekinge län	60 % av basbeloppet

6.8 Vad försäkringen gäller för

6.8.1 Skogsbrandförsäkring och Skogspaketförsäkring gäller för skada genom:

- Brand*
- Explosion*
- Åskslag
- Luftfartyg

6.8.1.1 Skogsbrandförsäkring och skogspaketförsäkring gäller inte för skada genom:

- Sprängningsarbete
- Spridning av kemiska eller biologiska preparat

6.8.2 Skogspaketförsäkring gäller för skada genom:

- Storm*
- Snöbrott*

vid ett och samma tillfälle i ett sammanhängande område på minst 0,5 hektar*, och där minst halva virkesförrådet* skadats.

6.8.2.1 Skogspaketförsäkring gäller inte för skadat virke i:

skyddszoner*, biotopskyddat* område, naturreservat eller skog som lämnats med hänsyn till regler i skogsvårdslagen, såvida inte myndighet efter skada tillåter avverkning.

6.8.3 Skogspaketförsäkring gäller för skada på föryngring* genom:

- torka
- frost*
- svamp
- sork
- insektsangrepp och tjäder

som leder till att ett skadat sammanhängande område på minst 0,5 hektar* måste hjälplanteras eller planteras på nytt enligt skogsvårdslagens krav där minst 50% av antalet huvudplantor har skadats.

Föryngringen ska omedelbart före skada innehålla tillräckligt med utvecklingsbara plantor lämpliga för ståndorten enligt kraven i tabell 6.12.2.3.

6.8.4 Skogspaketförsäkring gäller för skada på skogsprodukter genom:

- stöld
- uppsåtlig skadegörelse

6.8.4.1 Skogspaketförsäkring gäller inte för:

- skada som inte påverkar egendomens användbarhet
- skada på skogsprodukter orsakad av djur, insekter eller svamp

6.9 Säkerhetsföreskrifter

Vid skogsarbete och markberedning ska försäkringstagaren och dennes medarbetare samt av försäkringstagaren anlitad entreprenör iaktta aktsamhet och vidta åtgärder för att förebygga

skada genom att följa föreskrifter:

- i försäkringsbrevet.
- i lag, förordning eller föreskrift meddelad av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa skada från tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande.
- i LBK:s rekommendation: 9.4 Förebyggande av skogsbrand.

Avverkning och skotning med mindre maskiner får dock ske vid brandrisk 1-3 med lägst den släckutrustning som krävs för respektive fordon enligt LBK flik 10.

Öppen eld får inte anläggas när eldningsförbud råder.

6.9.1 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Har föreskrift inte följts sätts ersättningen ned med 20 % av den ersättning som annars skulle ha utbetalts, dock med lägst ett halvt och högst 10 basbelopp*. Vid allvarligt åsidosättande av föreskrift kan nedsättningen ökas, till och med så mycket att ingen ersättning betalas.

Nedsättning görs dock inte

- om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften uppfyllts.
- om den som skulle tillse att föreskriften uppfyllts inte kan lastas för att den åsidosatts.

6.11 Åtgärder vid skada

6.11.1 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående.
- begränsa skada som redan inträffat.
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom.

6.11.1.1 Räddningskostnad

Bolaget ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt 6.11.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäligen. I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för skada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skäligen räddningsåtgärd skadats. Ersättning lämnas dock inte om ersättning kan erhållas från annat håll.

Med räddningskostnad avses också skäligen kostnader* för nedlagt arbete och förluster av egendom som orsakats av brandbevakning* enligt räddningstjänstens order och instruktioner.

Brandbevakning* kan tidigast starta efter det att räddningstjänsten avslutat släckningsarbetet.

Ersättning för brandbevakning* omfattar även annan än produktiv skogsmark* (exempelvis impediment) på samma fastighet.

Dock ersätts inte brandbevakning* avseende torvmossar, naturreservat och naturvårdsområden.

Andra kostnader än de ovan angivna ska godkännas av bolaget för att rätt till ersättning ska finnas.

6.11.1.2 Undantag

Kostnader för släckningsarbete och kostnader för räddningstjänstens släckningsutrustning ersätts inte.

Åtgärder som betraktas som normal aktsamhet och normala skyddsåtgärder i verksamheten betraktas aldrig som räddningskostnad. Detta gäller till exempel skyddsåtgärder mot snytbaggeangrepp.

6.11.1.3 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta förvärrat skadan kan ersättningen sättas ned eller i allvarliga fall helt utebli.

6.11.2 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

Vid skada till följd av brott ska den försäkrade också göra polisanmälan.

6.11.3 Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till försäkringsbolaget snarast, dock senast ett år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskydd inträdde. Framställs kravet senare är bolaget fritt från ansvar.

Den försäkrade är skyldig att medverka under skaderegleringen genom att t ex lämna upplysningar, tillhandahålla avräkningar, verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättnings storlek.

Kostnad för framställande av ersättningskrav annat än besiktningkostnad ersätts inte.

6.11.4 Fastighetsbevis

Om fastighetsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade sända in dessa handlingar till bolaget.

6.11.5 Besiktning av skada

Bolaget har rätt att låta besikta skada samt att - innan åtgärder vidtas - utfärda anvisningar för tillvaratagande av skadad egendom. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar om val av entreprenör eller metod för tillvaratagande av skadad egendom.

Åtgärder som påverkar möjligheten att besikta och värdera skadan får påbörjas först efter medgivande från bolaget, detta gäller till exempel avverkning av skadad skog och/eller hjälplantering. Iakttagande av bolagets anvisningar begränsas bolagets ansvar till de förluster som kan antas ha uppkommit om anvisningarna följts.

6.12 Skadevärderingsregler

Skada utgörs av de ekonomiska förluster som görs på försäkrad egendom orsakad av skadehändelse enligt avsnitt 6.8.

6.12.1 Värdering av skada på växande skog* enligt avsnitt 6.8.1 – 6.8.2

Ersättning utgörs av virkesvärde före skada minus restvärde efter skada.

Schablonersättning (enligt Dina Försäkringars gällande prislista som är tillgänglig på www.dina.se) ges för ökade avverkningskostnader och minskad virkesvolym pga av tex höga stubbar, manuell kapning och svårtillgängliga skadeställen.

Värdering görs utifrån de marknadsvillkor och marknadspriser som var rådande omedelbart före skadetillfället. Allmänt prisfall på marknaden till följd av skada ersätts inte.

6.12.2 Värdering av skogsvårdskostnad vid skada enligt avsnitt 6.8.1 – 6.8.3

Värdering av kostnader för skogsvård* görs med hjälp av schabloner enligt Dina Försäkringars gällande prislista som är tillgänglig på www.dina.se.

6.12.2.1 Röjningskostnad vid brandskada

Röjningskostnader som är en följd av skada enligt avsnitt 6.8.1 ersätts i plantskog och ungskog.

6.12.2.2 Föryngringskostnad vid brand*-, storm*- och/eller snöbrottskada samt annan skada enligt avsnitt 6.8.1 – 6.8.3

Kostnader för föryngring* ersätts fram till den lägsta tillåtna slutavverkningsåldern enligt skogsvårdslagen*. Högst ersätts det antal plantor som krävs för att med 25 % överskrida kravet på lägsta plantantal (se tabell).

Från och med lägsta tillåtna slutavverkningsålder, minskas ersättningen med 5% per år om mer än 70% av virkesförrådet är tall och 10% per år i övriga fall.

I fröträdsställning* kan vid storm och/eller snöbrottskada föryngringskostnad ersättas med max 65 %. Vid brandskada regleras föryngring och fröträdsställning var för sig.

Kostnader för ny markberedning* ersätts vid behov på grund av skada i fröträdsställning*.

6.12.2.3 Hjälpplanteringskostnad vid skada på föryngring* enligt avsnitt 6.8.3

Högst ersätts det antal plantor som tidigare planterats men maximalt vad som krävs för att med 25% överskrida kraven på lägsta antal plantor i skogsvårdslagens* föreskrifter (se tabell).

Kostnader för markberedning* ersätts vid behov på grund av skada i föryngring* där markberedning* tidigare utförts och om skadegraden överstiger 75 %.

Tabell- Lägsta antal huvudplantor som ska finnas per hektar* vid senaste tidpunkt för hjälpplantering

Ståndortsindex H100		Stamantal/hektar	
		i allmänhet	i fjällnära skog
Tall *	T28+	2300	1800
* gäller även contorta	T24	2000	1600
	T20	1700	1300
	T16	1300	1000
	T12	1100	900
Gran	G36+	2300	-
	G32	2000	1600
	G28	1800	1400
	G24	1500	1200
	G20	1100	900
	G16	900	700
Björk	Alla	2000	1500

6.12.4 Värdering vid skada på skogsprodukter*

Värdering av de ekonomiska förlusterna görs utifrån de marknadsvillkor och marknadspriser som var rådande omedelbart före skadetillfället.

6.12.5 Följdskada* vid brand*-, storm*- och/eller snöbrottskada enligt 6.8.1 - 6.8.3

Vid skadehändelse enligt 6.8.1 – 6.8.3 kan nedanstående följdskador* och merkostnader ersättas:

- skada på skogsbilväg*
- skada på skogsdiken*

Ersättning lämnas för återställandekostnader utöver den kostnad som kan betraktas som den normala med hänsyn tagen till averkad volym, standard på skogsbilväg* och skogsdike*.

Förutsättning för att ersättning ska lämnas är att skogsbilväg* och skogsdiken* omedelbart före skadetillfället var väl underhållna och lämpade för respektive ändamål.

6.13 Skadeersättningsregler

6.13.1 Ersättningsbelopp

Ersättning utgörs av:

- skadebeloppet enligt 6.12 Skadevärderingsreglerna
- räddningskostnad enligt 6.11.1.1
- uppröjningskostnad enligt 6.13.4

med avdrag för

- självrisk enligt 6.5
- eventuell underförsäkring* enligt 6.13.2
- eventuell påföljd vid åsidosättande av föreskrifter enligt 6.9.1 och räddningsplikt enligt 6.11.1.3

med hänsyn till

- skadersättningsregler i övrigt enligt 6.13.6

6.13.2 Underförsäkring*

Om den i försäkringsbrevet angivna arealen produktiv skogsmark* är mindre än den verkliga föreligger underförsäkring*. Ersättningsbeloppet minskas då till den del som erlagd premie för skogsförsäkringen utgör av den premie som skulle ha erlagts för den verkliga arealen.

6.13.4 Uppröjningskostnad

Vid brandskada på annan skogsmark* än den som omfattas av försäkringen enligt 6.6 tillämpas Skadevärderingsreglerna enligt 6.12 under förutsättning att myndighet ålagt försäkringstagaren att röja eller averka brandskadad skog som kan utgöra yngelplats för skadeinsekter.

6.13.4.1 Undantag

Ersättning enligt 6.13.4 lämnas endast om intäkterna understiger de skäligena kostnaderna och om kompensation inte kan erhållas från annat håll.

6.13.5 Inteckningshavare

6.13.5.1 Panträtt i fast egendom

För den som har panträtt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning vid betalning av ersättning på grund av försäkringsavtal.

6.13.5.2 Företagsinteckning

Om den som har rätt enligt företagsinteckning anmäler namn och adress till oss, så har han företrädesrätt till ersättning för skada enligt försäkringsavtalet.

Företrädesrätten gäller om ersättningsbeloppet överstiger 10 % av skogsbruksvärdet vid senaste fastighetstaxering.

Vid storm*- och skada genom snöbrott gäller dock företrädesrätten om ersättningsbeloppet överstiger 10 % av här gällande försäkringsbelopp. Gällande lag om inbördes företrädesrätt mellan dessa inteckningshavare samt andra rättsägares rätt vid konkurs och utmätning är tillämplig.

6.13.6 Skadeersättningsregler i övrigt

För det fall försäkringstagaren erhåller ersättning eller kompensation i någon form från annat håll med anledning av skada som omfattas av försäkringen, minskas den ersättning som försäkringstagaren är berättigad till från försäkringen i motsvarande mån (t ex reservatsbildning).

Har för mycket försäkringsersättning utbetalts i förhållande till ovanstående äger försäkringsbolaget rätt att inom fem år från skadedagen återkräva beloppet. Detsamma gäller för det fall försäkringstagaren erhållit försäkringsersättning för att vidta skogsvårdsåtgärder men dessa av något skäl inte utförs inom fem år från skadedagen.

6.13.7 Betalning och ränta

6.13.7.1 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade via avräkningar eller andra verifikationer styrkt sina krav.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

6.13.7.2 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av basbeloppet*.

7 KRISFÖRSÄKRING

7.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren, liksom för dennes arbetstagare, under förutsättning att de anställts för att utföra arbete i den försäkrade verksamheten.

Försäkringen gäller också för medlemmar av försäkringstagarens hushåll som bor och är folkbokförda på adress inom de fastigheter som är angivna på försäkringsbrevet.

7.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för traumatiska tillstånd till följd av skada, som inträffat under försäkringstiden. För arbetstagare gäller krisförsäkringen enbart skada som inträffat under arbetstagarens arbetstid och vid resa till och från arbetsplatsen.

7.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar i hela världen och som behandlas i Sverige.

7.4 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för kostnad för behandling i Sverige hos psykolog eller psykoterapeut av försäkrad som drabbats av traumatiskt tillstånd till följd av

- den försäkrades olycksfallsskada*
- närstående persons dödsfall. Med närstående person avses barn eller förälder till den försäkrade liksom den försäkrades maka, make, registrerade partner eller sambo förutsatt att de var folkbokförda på samma adress som den försäkrade vid skadetillfället.
- stöld, inbrott, rån*, överfall* eller våldtäkt som polisanmälts.
- skada som är ersättningsbar enligt lantbruksvillkoren eller tilläggsförsäkring till dessa.

7.5 Ersättningsregler

Ersättning lämnas utan remiss för högst tre behandlingstillfällen per försäkrad. Behandlingen ska godkännas av Dina Försäkringar i förväg.

Behandling ska påbörjas inom en månad från den åberopade skadehändelsen.

Efter remiss av behandlande psykolog eller psykoterapeut kan försäkringen ge ersättning för ytterligare sju behandlingstillfällen per försäkrad. Dina Försäkringar avgör om rätt till ytterligare behandlingstillfällen föreligger.

Försäkringen gäller också för nödvändiga och skäliga kostnader* för resor inom Sverige i samband med sådan behandling. Resekostnader ska godkännas av Dina Försäkringar i förväg. Ersättning lämnas enbart för den försäkrades resekostnader.

7.6 Undantag

Försäkringen gäller inte

- för kostnader som den försäkrade kan få ersatta på annat sätt, exempelvis via annan försäkring eller till följd av lag, konvention eller författning
- traumatiska tillstånd till följd av skada som den försäkrade tillfogats av annan person försäkrad enligt samma försäkring
- traumatiska tillstånd till följd av skada som den försäkrade tillfogats när denne varit påverkad av narkotika, berusnings- eller sömnmedel såvida den försäkrade inte kan visa att samband saknas mellan denna påverkan och skadan. Undantaget tillämpas inte vid våldtäkt eller närstående persons dödsfall
- traumatiska tillstånd till följd av skada som uppstått när den försäkrade utan skälig anledning utsatt sig för risken att skadas. Undantaget tillämpas inte vid våldtäkt eller närstående persons dödsfall
- traumatiska tillstånd till följd av skada som har samband med att den försäkrade utfört eller medverkat till brottslig handling som enligt svensk lag kan leda till böter eller fängelse
- traumatiskt tillstånd som, som enligt medicinsk erfarenhet inte kan anses bero på skadehändelsen utan på sjukdom, psykisk störning eller därmed jämförligt tillstånd.
- kostnad för behandling då den försäkrade uteblivit från bokad behandlingstid.

7.7 Nedsättning

I vissa fall kan försäkringsersättning minskas eller helt utebli på grund av att den försäkrade inte fullgjort sina skyldigheter enligt försäkringsvillkoren.

Har den försäkrade inte följt Dina Försäkringars krav vid skada kan ersättningen sättas ned beroende på omständigheterna, bland annat försummelsens betydelse för skadan.

Har den försäkrade inte uppfyllt aktsamhetskraven i försäkringsvillkoren kan ersättningen sättas ned eller helt utebli.

Försäkringsersättningen kan även utebli eller minskas om den försäkrade framkallat försäkringsfallet.

Har försäkrad, i samband med skada, lämnat eller undanhållit uppgifter som har betydelse för hans eller hennes rätt till ersättning och detta har skett uppsåtligen, eller genom grov vårdslöshet, kan ersättningen sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

7.8 Ansvarstid*

Ansvarstiden, det vill säga den längsta tid som ersättning kan lämnas för ett försäkringsfall, är tretton månader från åberopad skadehändelse.

7.9 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

8 DEFINITIONER

Under denna rubrik finns alla de ord som i villkoren är markerade med asterisk (*) beskrivna. Orden finns införda i bokstavsordning, utom då det gäller ord som är knutna till en viss objekttyp, t ex byggnad*.

AB 04

Med AB 04 avses Allmänna Bestämmelser för byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader. Även andra allmänna avtalsbestämmelser som exempelvis ABT 06, ABS 09, NLM 10 eller motsvarande bestämmelser som är utfärdade av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde, avses i de fall dessa avtalsbestämmelser gäller.

Annans egendom (objekttyp)

Härmed avses egendom i verksamheten enligt 2.6 – utom hästar - som är i försäkringstagarens vård men tillhör annan än försäkringstagaren eller arbetstagare. I egendomens värde ingår även kostnader som försäkringstagaren lagt ned på denna egendom.

Annan näringsverksamhet

- Med annan näringsverksamhet avses i jord- och skogsbruket bedriven förvärvsverksamhet, som avser att utvinna en biförtjänst med utnyttjande av:
- fastighetens alster och naturtillgångar eller,
- vid jordbruket anställd arbetskraft eller därför avsedda anläggningar eller inventarier och som är direkt sammanhängande med jord- och skogsbruket.

Beträffande ansvars- och rättsskyddsförsäkring ingår inte annan näringsverksamhet och körning för annans räkning som överstiger 2 basbelopp i sammanlagd årlig bruttointäkt, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Drives sådan annan verksamhet i större omfattning såsom mera fristående företag och med särskilda därför avsedda byggnader, inrättningar, maskiner eller inventarier och med i huvudsak särskilt anställd personal är verksamheten inte att betrakta som annan näringsverksamhet i lantbruksförsäkringen.

Ansvarstid

Med ansvarstid avses den längsta tid under vilken ersättning för avbrottskada lämnas, räknat från den tidpunkt när egendomsskadan eller annan händelse som omfattas av avbrottsförsäkringen inträffade.

Arbetstagares egendom (objekttyp)

Härmed avses arbetstagares

- personlig lös egendom, dock inte pengar och värdehandlingar
- egendom, som enligt kollektivavtal vid skada ska ersättas av arbetsgivaren.

Arkivalier (objekttyp)

Med arkivalier avses

- originalritningar och andra originalhandlingar, exempelvis manuskript, bokföringshandlingar, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm,
- tidningars, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande,
- datainformation,
- användarlicenser för programvara, varmed förstås användarlicens inklusive kodfunktion (hårdvaru- eller mjukvarulås) innebärande rätt att, enligt användaravtal, använda leverantörs eller konstruktörs programvara.

Attraktiv egendom

Med attraktiv egendom avses: Verkstadsutrustning, drivmedel, bekämpningsmedel, hästutrustning, motorsåg, röjsåg, dator, navigerings- och mätutrustning.

Avkastningsvärde

Med avkastningsvärde avses nuvärdet av skogsbrukets framtida intäkter och kostnader inom berört skadat område. Referens vid värdering av förlust är den kala markens avkastningsvärde. Detta gäller värdering av avkastningsvärde såväl före som efter skada.

Avverkningskostnader, direkta avverkningskostnader

- Kostnader som följer på avverkning av skog:
- fälla/kapa träd
- kvista och uppdelning av fällda/kapade träd
- transportera upparbetade träd till närmaste lämpliga avlägg vid skogsbilväg.

Avverkning ska ske med moderna och rationella metoder.

Flyttkostnader och administrativa kostnader är inte att betrakta som direkta avverkningskostnader.

Autonoma maskiner

Robotar för lantbrukssysslor som förflyttar sig och utför arbetsuppgifter utan ständig mänsklig övervakning.

Basbelopp

Med basbelopp avses det prisbasbelopp som fastställs enligt lagen om allmän försäkring och som gällde för det år skadan inträffade.

Självrisk uttryckt i basbelopp, avrundas vid beräkning nedåt till närmast 100-tal kronor.

Andra belopp uttryckta i basbelopp avrundas uppåt till närmaste 100-tal kronor.

Brand

Med brand förstås eld som kommit lös. Som brandskada anses inte skada genom hetta från eldstad eller genom att glöd eller upphettat föremål, som inte är i brand, sveder eller bränner hål utan att brand uppstått.

Brandbevakning

Med brandbevakning avses här:

- Visuellt bevakning av område drabbat av brand enligt direkt skriftlig order av räddningstjänst.
- Släckning, med hjälp av lättare utrustning (till exempel spade och hink med vatten) av mindre enstaka uppflammande bränder i till exempel stubbar och myrstackar.
- Brandbevakning kan tidigast påbörjas när räddningstjänsten avslutat brandbekämpande insats.

Brännbart material

Med brännbart material menas t ex träpanel, spånskiva eller plywood, och med obrännbart material menas t ex betong, sten eller gips. Exempel på lättantändliga ämnen är hö, halm, spån, pappersemballage eller brännbara plaster.

Byggherre

Med byggherre avses den ägare eller brukare av fastighet för vars räkning entreprenad utförs.

Byggnad (objekttyp)

Härmed avses ekonomibyggnad och fast egendom som hör till sådan byggnad, enligt 2 kap 2 § Jordabalken.

Vid skadevärdering skiljs byggnad och byggnadsinventarier åt. Till byggnad räknas stomme, mellanbotten, tak, innertak, väggar, väggbeklädnader, fönster och dörrar.

- Byggnadsdel

Med byggnadsdel förstås dels sådan byggnadsdel som t ex skorsten och utvändigt tak- och väggbeklädnad, dels sådan del av byggnad som t ex djurstall, loge och lider. Byggnadsdelar kan i sin tur delas upp i delar t ex när en byggnadsdel endast är delvis skadad eller när kapaciteten ändras.

- Driftsenhet

Med driftsenhet förstås verksamhet som på skadedagen drivs av en driftsledning, med samma arbetsstyrka och maskinpark.

För utarrenderad fastighet och fastighet som inte brukas aktivt, räknas den enskilda fastigheten som en driftsenhet. Fastigheter som skadedagen ägs av samma person och samtidigt brukas av samma arrendator i en driftsenhet enligt ovan, anses dock tillsammans vara en driftsenhet.

- Ekonomiskt värde

Med byggnads och byggnadsinventarier ekonomiska värde förstås 70 % av det tekniska värdet. Ekonomiskt värde är en beräkning av det skadebelopp som försäkringstagaren erhåller (enligt 2.11.1.5) när byggnad/byggnadsinventarie varken återställs eller annan byggnad/byggnadsinventarie uppförs.

- Kapacitet

Byggnaders kapacitet bestäms för byggnader som är ytkrävande, t ex djurstallar och maskinhallar av dess rationellt användbara yta. För byggnader som är volymkrävande, t ex logar och lador, bestäms kapaciteten av dess rationellt användbara volym.

- Nyanskaffningsvärde

Med nyanskaffningsvärde för byggnad avses den kostnad som skulle ha uppkommit om byggnaden färdigställts som ny vid skadetillfället. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden ska kunna tas i bruk. Här inräknas inte kostnad för byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande mark- eller vattenyta.

- Samma ändamål

Vid bedömning av om en byggnad återställs för samma ändamål som en skadad lämnas dess utrustning med byggnadsinventarier utanför bedömningen. En byggnad är uppförd för samma ändamål om t ex djurstall ersätts med djurstall, lagerbyggnad/maskinhall ersätts med lagerbyggnad/maskinhall. För att byggnadsinventarier ska anses återställda för samma ändamål som de skadade ska t ex inredning i djurstall vara avsedd för samma djurslag.

- Tekniskt värde

Med byggnads eller byggnadsinventariers tekniska värde förstås nyanskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage och omodernitet. Tekniskt värde är en beräkning av det högsta skadebelopp som försäkringstagaren kan anskaffa andra byggnader eller byggnadsinventarier för enligt 2.11. Tekniskt värde beräknas enligt värdeminskningstabell 2.11.3.

- Återuppbyggnadsvärde

Med byggnads eller byggnadsinventariers återuppbyggnadsvärde förstås nyanskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder slitage och omodernitet. Återuppbyggnadsvärdet är en schablonberäkning av skadebeloppet för bolaget när byggnad eller byggnadsinventarier återställs enligt 2.11. Återuppbyggnadsvärdet beräknas enligt värdeminskningstabell 2.11.3.

Byggnadsdel, se byggnad

Byggnadsinventarier (objekttyp)

Härmed avses inventarier som är fast egendom och som är avsedda för byggnadens användning men inte räknas till byggnad enligt definitionen för byggnad ovan. Till byggnadsinventarier hänförs el-, vatten-, ventilation- och värmeinstallationer, fast utrustning och inredning avsedd för djurskötsel t ex golv i djurstallar, utgödning, utfodringsanordning och mjölkutrustning, liksom annan fast utrustning t ex foderberednings- och torkanläggningar, transportörer, silos och sorterare.

För byggnadsinventarier har försäkringen annan omfattning, se 2.8.1.1, och vid skada gäller andra skadevärderingsregler, se 2.12.1.

Datainformation

Med datainformation avses programvara samt skapad information (data) lagrad på datamedia.

Se även definition av Arkivalier.

Datamedia

Med datamedia avses det fysiska underlag på vilket datainformation finns lagrad, exempelvis magnetband, disketter, CD-skivor, skivpackar och dylikt.

Se även definition av Arkivalier.

Djur (objekttyp)

Med djur avses verksamhetens djur, dock inte: pälsdjur, renar, fiskar kräftor eller andra vattendjur, vilt som föds upp utanför byggnad eller voljär, sällskapsdjur, hundar eller katter.

Driftsenhet, se byggnad

Drönare

Drönare är ett obemannat luftfartyg som kan flyga av sig själv eller fjärrstyras av en förare på annan plats.

Andra benämningar på obemannade luftfartyg är till exempel modellflyg, multikopter, UAV (Unmanned Aerial Vehicle), UAS (Unmanned Aircraft System) och RPAS (Remotely Piloted Aircraft System).

När du flyger drönare är du skyldig att följa de lagar och föreskrifter som gäller för all luftfart. Vilka regler som gäller och om det krävs tillstånd beror främst på vad drönaren ska användas till.

Elfenomen

Med elfenomen menas plötslig och oförutsedd inverkan av producerad elektricitet, t ex kortslutning, överslag, ljusbåge eller överspänning.

Ekonomiskt värde, se byggnad

Explosion

Med explosion menas en ögonblicklig uppträdande av kraftyttring, förorsakad av gasers eller ångors strävan att utvidga sig. För att explosion ska anses föreligga ifråga om behållare eller kärl av vad slag som helst (såsom ångpanna, cylinder, eller annat kärl för ånga, gas eller vätska samt kokare) förutsätts dessutom att behållarens väggar skadas till så stort omfång, att genom utströmning av gas eller ånga eller ångbildande vätska trycket inom och utom behållaren ögonblickligen utjämnas.

Som explosion anses däremot inte t ex bristning som orsakas av centrifugalkraften hos roterande kropp eller som uppkommer genom materialspänningar, t ex gjutspänningar, och inte heller bristning som uppkommer genom undertryck t ex implosion.

Frost

Frost uppstår vid temperatur under noll grader Celsius. Ersättningsbar frostskada ska ha inträffat under den normala vegetationsperioden.

Fröträdställning, högskärm

Med fröträdställning och högskärm avses träd lämnade med syfte att ge upphov till föryngring eller med syfte att genom skärmande effekt ha en gynnsam till skyddande inverkan på föryngring.

Fullvärdesförsäkring (försäkringsform)

Med fullvärdesförsäkring avses att egendomens hela värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller utan försäkringsbelopp.

Premien är baserad på en av bolaget tillämpad metod för fastställande av kalkylbelopp, byggnadens konstruktion, planlösning med flera omständigheter. Försäkringstagaren ska meddela bolaget vid ny-, till-, eller ombyggnad eller annan jämförlig förbättring eller utökning, för att nytt premieunderlag ska kunna fastställas. Om försäkringstagaren inte meddelar bolaget föreligger underförsäkring som medför att ersättningen blir reducerad.

Följdskada

Skada på viss uppräknad egendom som är en oundviklig följd av ersättningsbar skada på annan försäkrad egendom som omfattas av försäkringsvillkoret.

Förstarisk försäkring (försäkringsform)

Försäkringen gäller med försäkringsbelopp, som utgör högsta belopp för sammanlagd skadeersättning inklusive räddningskostnad enligt avsnitt 2.11.1.1. Röjnings- och bärgningskostnad enligt avsnitt 2.12.3 ersätts utöver försäkringsbeloppet.

Försäljningskostnader

Med försäljningskostnader förstås sådana omkostnader som den försäkrade får betala till följd av försäljning för t ex frakter, annonsering, provisioner.

Föryngring

Med föryngring avses plantskog med en medelhöjd på högst 1,3 meter, där antalet utvecklingsbara* plantor, oavsett trädslag och uppkomststätt, omedelbart före skada minst ska uppfylla antal plantor* lämpliga för ståndorten* enligt tabell 6.12.2.3

Föryngringsavverkning

Med föryngringsavverkning menas avverkning som syftar till att avveckla befintlig skog och genom föryngringsåtgärder (plantering med mera) etablera ny skog. Enligt skogsvårdslagens föreskrifter gäller anmälningsplikt vid föryngringsavverkning. Anmälan ska lämnas till skogsstyrelsen.

Garage, se motor

Grundsjälvrisk

Med grundsjälvrisk avses den självrisk som anges på försäkringsbrevet att gälla generellt för försäkringen eller för objektet. För vissa skadehändelser gäller dock de tilläggssjälvrisker eller de särskilda självrisker som framgår av försäkringsvillkoren.

Gårdslösöre

Till gårdslösöre räknas objekttyperna Djur, Lantbruksinventarier, Hästinventarier och Lantbruksprodukter.

Hektar

En hektar är 10 000 m².

Hemdjur

Med hemdjur avses djur som används i lantbruk. Exempel på hemdjur är nötkreatur, häst, grisar, får, getter och fjäderfä. Hund och katt är inte hemdjur.

Huvudplantor

Med huvudplantor avses plantor av för växtplatsen lämpliga trädslag om med hänsyn till kvalitet, utvecklingsstadium och skaderisk har förutsättningar att utvecklas väl och därför är lämpliga att ingå i det framtida beståndet.

Huvudströmbrytare, se motor

Hästinventarier (objekttyp)

Härmed avses

Seldon, sadlar, täcken, remtyg, hästdragna vagnar eller släp, sulkyer och tävlingskläder

Maskiner och redskap särskilt anskaffade för häströrelsen

Häströrelsens förbrukningsartiklar, driv- och smörjmedel, bränsle, gårdscistern, verkstadsutrustning, reservdelslager, byggnadsmaterial, kontorsinventarier samt övriga hästtillbehör.

Datorer som används i häströrelsen och inte är byggnadsinventarier.

Hästverksamhet

Härmed avses: Hästavel, hästtränare, ridskola, ridutbildning, turridding, inackordering, uthyrning och fritdshästverksamhet.

Högsta ersättning

Försäkringen gäller med försäkringsbelopp, som utgör högsta belopp för skadeersättning.

Inköpskostnader

Med inköpskostnader förstås här skäligena omkostnader för frakter som den försäkrade får betala till följd av inköpet.

Investering

Med investering avses anskaffning av ny egendom eller utökning av befintlig egendoms värde eller kapacitet genom aktiv handling.

Jordskalv

Med jordskalv vars följder ger rätt till ersättning enligt denna försäkring menas här när Seismologiska Institutet i Uppsala - eller motsvarande utländsk institution - registrerat jordskalv av minst stryka 4 enligt den regionala Richterskalan och bedömt att skavet på försäkringsstället haft sådan intensitet att skada kunnat uppstå.

Kapacitet, se byggnad

Kvalitetsförlust

Med kvalitetsförlust avses förlust som kan påverka värdet av växande träd, men som inte orsakar skyldighet till hjälpplantering eller avverkning enligt skogsvårdslagens föreskrifter 5§, 6§ och 29§.

Lantbruksinventarier (objekttyp)

Härmed avses självgående maskiner och övriga inventarier som inte anskaffats eller tillverkats för försäljning.

Lantbruksinventarier indelas i:

Självgående maskin angivna på försäkringsbrev

- trafikförsäkringspliktig men ej registreringspliktig för skördarbete, växtskyddsarbete, radrensning, transport och lastning i jordbruk tex tröska, slaghack, betesupptagare, kompaktlastare.
- ej trafikförsäkringspliktig, för skördarbete eller annat lantbruksarbete tex åkgräsklippare och autonoma maskiner

Övriga inventarier

- större lantbruksmaskiner som tex, hackar, vallmaskiner, rundbalspress, plastare, upptagare och växtodlingsspruta
- påhängs och transporterade redskap
- handverktyg och mindre redskap
- motordrivna maskiner tex kompressor, byggtork, motorsåg, röjsåg.
- verksamhetens förbrukningsartiklar, driv- och smörjmedel, bränsle, gårdscistern, verkstadsutrustning, reservdelslager, byggnadsmaterial, kontorsinventarier och kontorsmaterial.
- datorer och elektronisk utrustning som används i verksamheten och inte är byggnadsinventarier.

Lantbruksprodukter (objekttyp)

Härmed avses

verksamhetens produkter, dock inte skogsprodukter* enligt 6 Skogsbrand- och skogsförsäkring.

utsäde, foder, strö, handelsgödsel, bekämpningsmedel, emballage och förnödenheter för gårdens eget behov.

Lantbrukets Brandskyddskommitté (LBK)

Ett samarbetsorgan för lantbruket, myndigheter, organisationer och försäkringsbolag.

Genom skadeförebyggande arbete verkar de för ett förbättrat brandskydd inom lantbruket och hästnäringen, så att du som lantbrukare och hästägare tryggt kan utveckla ditt företag.

LBK:s rekommendationer samlas i LBK-pärmen. Den finns tillgänglig gratis i sin helhet på www.brandskyddsforeningen.se/lbk/. Den kan också beställas inklusive abonnemang på uppdateringar.

Luftfartyg

Ett luftfartyg är till exempel ett flygplan, en helikopter eller en ballong.

Luftförorening

Med luftförorening avses luftburna och för träd direkt eller indirekt skadliga kemiska ämnen.

Markanläggning och markinventarier (objekttyp)

Härmed avses anläggning och inventarier som inte är hänförliga till objekttyperna byggnad, byggnadsinventarier eller lantbruksinventarier.

- Markanläggning

Härmed avses sådan fast anläggning som t ex brunnar, broar, vägar, täckdiken, öppna diken, dammar och invallningar.

- Markinventarier

Härmed avses t ex stängsel, utrustning i dammar, ledningar utanför huskropp som betjänar ekonomibyggnader samt pumpar i brunnar, dammar och invallningar.

Markberedning

Med markberedning avses följande:

- Bearbetning av planteringspunkt så att mineraljord blottas.
- Bearbetning sker genom harvning, fläckmarkberedning eller högläggning.
- Bearbetad yta ska vara minst 50 x 50 cm per planteringspunkt.

Marknadsvärde

Med marknadsvärde förstås det värde som föremålet betingar i allmänna handeln.

Markarbete

Med markarbete avses sprängningsarbete samt övrigt arbete i mark eller grund, exempelvis pålning, spontning, schaktning, grävning och packning.

Motor, motordrivna fordon mm

Under denna rubrik finns beskrivningar som har med motorfordon och motorredskap med mera att göra.

- Garage

Med garage avses lokal som utformas som egen brandcell och förhindrar brandspridning till andra utrymmen med minst 60 minuter. Lokalen ska uppfylla LBK:s rekommendationer för garage/gårdsverkstad enligt flik 3. Upplag av lättantändliga ämnen får inte finnas i garage.

- Gnistsläckare

Gnistsläckare ska vara utformad och monterad så att den effektivt hindrar utströmning av gnistor tillsammans med avgaserna från motor. Gnistsläckarens funktion ska kontrolleras fortlöpande, t ex vid varje oljebyte.

- Huvudströmbrytare

Huvudströmbrytare är en avstängningsanordning som bryter maskinens strömtillförsel från batteriet. Huvudströmbrytare med anslutningar ska uppfylla försäkringsbranschens krav enligt SBF 127. Strömmen ska brytas med huvudströmbrytaren när maskinen lämnas utan tillsyn, samt vid uppställning, reparation och rengöring.

- Motordrivna fordon

Med motordrivna fordon avses här samtliga fordon och motorredskap som drivs med förbränningsmotor.

- Motorfordon

Med motorfordon avses här bil (t ex personbil, lastbil), motorcykel eller moped.

- Motorredskap

Med motorredskap avses här t ex traktor, lastmaskin, gaffeltruck, snöskoter, terrängskoter eller självgående maskin (se definitionen för lantbruksinventarier punkterna 1 och 2). Med motorredskap avses här inte motorredskap vars startbatteri avlägsnats.

- Stationär förbränningsmotor

Med stationär förbränningsmotor avses här fast uppställd förbränningsmotor, t ex motor för drift av reservverk.

M3fub

M3fub är ett handelsmått för rundvirke, kubikmeter fast volym mätt under bark.

Naturliga utbredningsområden

En art anses ha sitt naturliga utbredningsområde inom Sverige när arten räknas upp i "NATIONALNYCKELN till Sveriges flora och fauna", utgiven av Artdatabanken Sveriges Lantbruksuniversitet.

Norden

Med Norden avses Sverige, Norge, Danmark, Finland, Island och Färöarna.

Nyanskaffningsvärde

Med nyanskaffningsvärde för byggnadsinventarier och lantbruksinventarier avses den kostnad som skulle ha uppkommit, om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats som nytt vid skadetillfället.

I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet ska kunna tas i bruk.

Se även definition av Byggnad.

Nära anhörig

Med nära anhörig menas make, maka, sambo, registrerad partner, barn, barnbarn, syskon, föräldrar, far-, mor- och svärföräldrar, annan person med vilken den försäkrade sammanlever samt person som har vårdnad om någon i denna krets.

Objekttyper

Härmed avses beteckning på försäkrade föremål. Objekttyper är:

- Byggnader, byggnadsinventarier,
- markanläggningar, markinventarier,
- lantbruksinventarier,
- hästinventarier,
- lantbruksprodukter, obärgad gröda,
- annans egendom,
- djur,
- varor i annan näringsverksamhet,
- arkivalier,
- pengar och värdehandlingar,
- arbetstagares egendom.

Obärgad gröda (objekttyp)

Härmed avses växande gröda och produkter som skördats men inte placerats på slutligt förvaringsställe.

Olycksfallsskada

Med olycksfallsskada menas kroppsskada som drabbar den försäkrade ofrivilligt genom plötslig yttre händelse. Olycksfallsskadan ska ha krävt läkarbehandling. Total hälseneruptur, vridvåld mot knä samt smitta på grund av fästingbett ersätts som olycksfallsskada. Med olycksfallsskada jämställs skada på grund av förfrysning, värmeslag eller solsting. Sådan kroppsskada anses ha inträffat den dag den visar sig.

Med olycksfallsskada avses inte:

- Kroppsskada till följd av överansträngning, ensidig rörelse, förslitningsskada eller åldersförändringar. Kroppsskada som vanligtvis inte betraktas som olycksfallsskada är exempelvis ryggsnitt, diskbråck och muskelbristning. Som olycksfallsskada ersätts inte skada som uppkommit genom vridvåld, om inte vridvåldet är orsakat genom en direkt yttre händelse (avser inte vridvåld mot knä).
- Skada som uppkommit på grund av smitta genom bakterie, virus eller annat smittämne (avser inte smitta på grund av fästingbett).
- Skada som uppkommit genom användning av medicinska preparat eller genom ingrepp, behandling eller undersökning som inte orsakats av olycksfallsskada som omfattas av denna försäkring.
- Sådant tillstånd som även om det konstaterats efter en olycksfallsskada enligt medicinsk erfarenhet inte kan anses bero på olycksfallsskadan utan på sjukdom, åldersförändringar, lyte eller sjukliga förändringar.

Pengar och värdehandlingar (objekttyp)

Härmed avses verksamhetens

- pengar och gällande frimärken.
- aktier, obligationer, kuponger, växlar, checkar och andra fordringsbevis.

Plantor, lämpliga

Med plantor lämpliga på ståndorten avses att typ av planta, plantstorlek och trädslag ska vara lämpligt på aktuell växtplats med hänsyn tagen till markförhållanden samt risk för skada genom frost och/eller torka.

Plasthall

Plasthall skall vara uppbyggt av fast konstruktion som är väl förankrad i mark. Stativ och bågar avsedda att primärt eller sekundärt uppbära hallens duk ska vara så utformade att de inte kan orsaka skada på duken.

Ren förmögenhetsskada

Med ren förmögenhetsskada avses ekonomisk skada som uppstår utan samband med person- eller sakskada.

Rån

Med rån avses tillgrepp genom våld på person eller användande av hot som innebär trängande fara. Håri innefattas även lindrigare våld på person förutsatt att våldet och tillgreppet omedelbart uppfattas av den som utsatts för våldet, att denne gjort vad som rimligen kan begäras för att hindra eller minska skadan och att händelsen kan styrkas genom tillförlitlig utredning.

Samma ändamål, se byggnad

Skadebelopp

Med skadebelopp avses det belopp till vilket vi värderat skadan.

Skogsbilväg

Skogsbilväg anses vara lämpad för sitt ändamål om den har en standard som tillåter lastbilstransporter av virke året runt med undantag för perioder med tjällossning och ihållande regn.

Skogsbruk

Med skogsbruk avses produktion av virke och energiråvara på skogsmark. Avverkning av träd i trädgård anses inte vara skogsbruk.

Skogsdiken

Skogsdiken med syftet att avvattna skogsmark för att gynna skogsproduktion.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål och som i genomsnitt minst producerar 1 m³sk per hektar* och år, enligt skogsvårdslagens föreskrifter 2§. Som försäkrad skogsmark räknas mark som taxerats som skogsmark enligt fastighetstaxeringslagen och som ingår i försäkrad areal enligt försäkringsbrevet.

Skogsprodukter

Med skogsprodukter menas:

- rundvirke (timmer och massaved)
- ihopsamlade stamdelar, stubbar och hyggesavfall för avsalu eller egen användning
- plantor, frön, bekämpningsmedel och gödning.

Skogsvård

Med skogsvård avses markberedning, plantering m fl föryngringsåtgärder, skötsel av föryngring t ex åtgärder mot snytbaggangrepp, grärensning och ungsogsvård.

Skogsvårdslagen

Härmed avses följande:

- Skogsvårdslagen
- Skogsvårdsförordningen
- Skogsstyrelsens gällande föreskrifter och allmänna råd.

Skorpbildning

sker ofta efter kraftigt regn och sedan upptorkning och gör att jordytan blir hård och svår genomtränglig för grödan. Dessutom uppstår syrebrist och plantan dör.

För lantbrukaren är det viktigt att snarast bryta skorpan med någon form av bearbetning för att minimera skadan.

Skyddszoner

Med skyddszoner menas att enligt skogsvårdslagens föreskrifter 30§ ska skyddszoner med träd och buskar lämnas mot skogliga impediment, utmed hav, sjöar, vattendrag och öppen jordbruksmark samt vid bebyggelse i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till växt- och djurlivet, kulturmiljön och landskapsbilden.

Skäliga kostnader

Med skäliga kostnader avses här:

kostnader som utifrån omständigheterna kan anses vara normala och rimliga, och som i ett regionalt perspektiv kan försvaras utifrån dessa kostnader för arbete som utförts med moderna och rationella metoder, med lämplig utrustning och med genomsnittligt professionellt kunnande.

Snötryck

Med skada genom snötryck avses skada som uppkommit i direkt samband med extrem nederbördsmängd eller andra extrema väderleksförhållanden under förutsättning att det på grund av väderleksbetingelserna inte varit möjligt att undanröja snön samt att tidigare snöbelastning inte väsentligt påverkat skadan.

Snöoras

Med snöoras menas att skadan orsakas genom snö eller is i rörelse, till skillnad från snötryck där snön genom ett konstant tryck orsakar skadan.

Stationär förbränningsmotor, se motor

Storm

Med storm förstås vind med hastighet av minst 21 meter per sekund.

Ståndort

Med ståndort menas växtplats.

Takbeläggning

Med takbeläggning menas t ex plåt, tegel, papp, underlagspapp, kondensskydd, läkt men inte undertak och takstolar.

Tekniskt värde, se byggnad

Tillverkningskostnad

Med tillverkningskostnad avses kostnader för direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverkningsomkostnader och administrationsomkostnader.

Tillväxtförlust

Med tillväxtförlust avses förlust som påverkar växande trädets volymproduktion negativt, men som inte orsakar skyldighet till hjälpplantering eller avverkning enligt skogsvårdslagens föreskrifter 5§, 6§ och 29§.

Torka

Torka är en direkt följd av bristande nederbörd som orsakar brist på vatten för plantan.

Täckningsbidrag

Härmed avses försäljningsvärde (intäkter) - exklusive mervärdesskatt - för sålda eller levererade djur, produkter, varor och tjänster minskat med häremot svarande särkostnader för

- försäljningen (rabatter, frakter m m).
- produktionen (t ex förnödenheter, förbrukningsmaterial, råvaror, underhåll, energi, telefon m m).

Anmärkning: I täckningsbidraget ingår värdet av eget arbete eller löner till arbetstagare samt av dessa beroende avgifter enligt lag eller avtal.

Kostnaderna ska så nära som möjligt beräknas efter marknadspriset under ansvarstiden.

Tändskyddande beklädnad

Med tändskyddande beklädnad menas material som godkänts som sådant enligt CITACs godkännandelista (svenskt Bygggodkännande AB; www.sitac.se). Till exempel 13 mm gipsplatta, 8 mm cementbunden spånskiva eller 8 mm fiberce-mentskiva.

Underförsäkring

Härmed avses att förändringar, som gjorts före försäkringsårets början, inte anmälts till försäkringsbolaget och att detta - om det anmälts - skulle ha inneburit högre premie för hela den försäkrade verksamheten.

Full försäkring föreligger i så fall inte varför ersättningen reduceras enligt 2.12.2.

Ungskog

I ungskog är träden >1,3 meter höga men <10 cm grova i brösthöjd.

Utvecklingsbara plantor

Med utvecklingsbara plantor avses plantor som enligt skogsvårdslagens föreskrifter anses vara utvecklingsbara och lämpliga på ståndorten.

Varor (objekttyp)

Med varor i försäkrad näringsverksamhet avses:

- råvaror, produkter i arbete, hel- och halvfabrikat, samt varor anskaffade för försäljning
- emballage och annan lös egendom som är avsedd att ingå i varan eller dess förpackning och att åtfölja varan eller försäljas tillsammans med denna.

Vegetationsperiod

Med vegetationsperiod menas den del av året då medeltemperaturen normalt överstiger 5 plusgrader.

Veterinär

Med veterinär avses sådan veterinär som är förordnad av Jordbruksverket för att bedöma djursjukdomar för aktuellt djurslag. Riktlinjer utfärdas även av Dina Försäkringars förtroendeveterinär.

Virkesförråd

Med virkesförråd menas volym skog per areal, uttryckt i m³sk (skogskubikmeter) per hektar*.

Värdeskåp

Med godkänt värdeskåp avses ett värdeskåp som har provats och som är certifierad eller har fått intyg av Svenska Stöldskyddsföreningen. Sådana produkter finns upptagna i Säkerhetsguiden som utges av Svenska Stöldskyddsföreningen.

Värdeskåp ska vara godkänt enligt standard SS 3000, SS 3050, LPS 1183 eller SS-EN 1143-1.

Värdehandlingar

Se definition Pengar och värdehandlingar.

Våtrum

Med våtrum avses badrum, duschrut, tvättstuga, eller annat utrymme inomhus som har golvbrunn och som enligt gällande byggnorm ska vara försett med tätskikt. Med byggnorm avses exempelvis Boverkets Byggregler (BBR).

Växande skog

Träd som omedelbart före skadetillfället var levande och som växer på försäkrad skogsmark.

Åskslag

Med åskslag menas överspanning som leds in via inkommande ledningssystem eller direktträff av åska.

Återställande

Med återställande förstås reparation eller anskaffande av motsvarande föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål med rationella metoder och material.

Återuppbyggnadsvärde, se byggnad

Överfall

Med överfall avses att våld utövats på person.